

Kærlighedens pris

JOHANNESEVANGELIET MED INDLAGTE PRÆDIKENER

Erik Fonsbøl | København | 2024

Kærlighedens pris

Johannesevangeliet i egen oversættelse med prædikener over kirkeårets tekster

Modificerede prædikener fra 2020-2022

holdt i Nørre Søby og Heden kirker

Prolog

Alt begyndte med en tanke.
En tanke hos Gud – ja, tanken var Gud.
Lige fra begyndelsen var denne tanke altså hos Gud.
I kraft af den er alt blevet til, og uden den er intet blevet til af det, som er.
I tanken var liv, og livet var menneskers lys - lyset, der oplyste mørket.
Men mørket - mørket brød sig ikke om lyset.
Et menneske stod frem, udsendt af Gud. Det var Johannes. Han fremlagde et vidnesbyrd, der skulle vidne om lyset, så alle kunne hengive sig til Gud gennem ham. Selv var han ikke lyset - skulle blot vidne om lyset – det sande lys, som oplyser hvert eneste menneske.
Nu var det ved at komme til verden.
Han var i verden – den verden, der blev skabt gennem ham, men verden kendte ham ikke. Han kom til sit eget, men hans egne brød sig ikke om ham.
Dog - de, som tog imod ham, dem gav han magt til at være Guds børn – dem, der hengiver sig til hans navn. De blev ikke født af blod eller af kødeligt begær – ej heller af nogen mands begær, men af Gud.
Ja, tanken fik kød og blod – den slog sig ned iblandt os, og vi så hans stråleglans, en stråleglans, som den enbårne har den fra sin far – så fuld af nåde og sandhed.
Om ham var det, Johannes talte ligeud:
- Han, som kommer efter mig, står over mig, for han var til før mig.
Af hans fylde har vi alle nydt godt – det var nåde over nåde!
For vel blev loven givet gennem Moses, men nåden og sandheden kom i kraft af Jesus den salvede konge. Gud har endnu ingen set – men den enbårne Gud, som nu hviler i sin fars favn, han har gjort ham kendt.

Prologen til Johannesevangeliet er så vældig indholdstung og poetisk, så man næsten ikke tør prædike over den. Det er, som om disse korte, fyndige sætninger rummer al sandhed, så der næsten ikke er mere at sige. Og det kan man jo godt bøje sig for - bøje sig for dette vældige og hellige Ord - som man kan bøje sig for Bibelen i det hele taget og gøre den indiskutabel, hvad der er en hel del nemmere end at påtage sig det vanskelige arbejde med at fortolke frit, hvad man hører og læser. Men nu er det bare sådan, at Johannesevangeliet selv opfordrer os til at fortolke, hvad vi læser i dette mærkelige evangelium – og ikke bare tage ordene for pålydende. Johannesevangeliet opfordrer til frihed. I det tredje kapitel refererer Johannes en samtale mellem Jesus og en mand ved navn Nikodemus, som netop viser, hvor galt det går, når man tager teksten bogstaveligt. Jesus taler om, at det er nødvendigt at blive født på ny for at forstå Guds rige, og Nikodemus tager det helt bogstaveligt og spørger forundret, hvordan et menneske skal kunne komme tilbage i livmoderen igen. Og Jesus må forundret spørge, om han virkelig

er lærer i Israel og ikke forstår en pind. Nej, vi er nødt til at bruge vores fortand og vores hjerte, ikke mindst når vi læser Bibelen, også selv om mange gerne ser, at vi overtager deres bogstavelige fortolkning. For derinde bagved de skrevne ord, dér skimter jeg selve Guds rige.

Så lad os nu bare frimodigt kaste os over indledningen til Johannesevangeliet, der for den bibelkyndige klart nok spiller på en anden indledning, nemlig indledningen til det, vi lidt diskriminerende kalder Det gamle Testamente – jødernes hellige skrift. Vi må ikke glemme, at Johannes var jøde og skrev til jøder først og fremmest. Og vi må heller ikke glemme den frygtelige situation og de frygtelige begivenheder, der omgiver dette evangeliums tilblivelse i slutningen af det første århundrede. Få år forinden var de kristne jøder endegyldigt blevet smidt ud af det jødiske samfund – smidt ud hjemmefra så at sige. Jøderne kæmpede desperat for at overleve som folk i en mere og mere dominerende romersk virkelighed, og derfor var der ikke plads til nye fortolkninger af jødedommen. Sådan er det jo, når vi føler os klemt og frygter for vores nationalitet, vores religion eller vores kultur – ja, så bliver vi nemt intolerante og indsnævrede i vores livssyn – firkantede og påståelige, sådan som vi måske også godt kan opleve det i dag. Men det er ind i denne virkelighed, Johannes skriver og forsøger at argumentere for kristendommens sandhed og ikke mindst for dette, at sand jødedom er kristendom. Det er derfor, han trækker linjerne helt tilbage til skabelsesberetningen, hvor han placerer Jesus – Ordet, der blev kød, som han siger – helt på linje med den skabende Gud selv.

Hvor en Paulus lader Jesus blive guddommelig ved sin opstandelse – hvor en Markus lader ham blive det ved sin dåb som voksen – hvor Matthæus og Lukas lader ham blive det allerede ved sin undfangelse ved Helligånden – ja, så er Jesus for Johannes med fra tidernes begyndelse som Guds Ord – eller som Gud selv, der skabte verden ved sit mægtige Ord. Og ved tidens fylde bliver dette guddommelige Ord så et menneske af kød og blod. Det er miraklet over alle mirakler, og vi så hans herlighed, som den enbårne har den fra Faderen selv.

Der er to klare linjer i Johannesevangeliet – dels dette krav på kristendommens som den virkelige og sande jødedom – og så et meget voldsomt angreb på den del af jødedommen, som ikke vil anerkende denne sandhed, men som tværtimod forfølger de kristne overalt: Han kom til sit eget, skriver Johannes om Guds søn, men hans egne tog ikke imod ham! Set på baggrund af den virkelighed, evangeliet er skrevet ind i, kan man godt forstå sådan et angreb. Johannes og hans menigheder kæmper med ryggen mod synagogemuren for deres liv og sandhed.

Det, der er det forfærdelige ved det, er, at angrebet er blevet videreført med god samvittighed i den hæsligste antisemitisme, som bl.a. ud fra dette evangelium følte sig kaldet til at udrydde jøder, hvor det kunne lade sig gøre igennem hele den kristne kulturs historie. Netop det evangelium, der advarer mod at læse Bibelen bogstaveligt, blev selv det bedste argument for fundamentalistisk umenneskelighed. Netop de mennesker, der skrev disse fantastisk smukke ting om frihed og kærlighed under forfølgelse, drab og tortur, gav uden at vide det - og uden at ville det - selv årsag til forfølgelse, drab og tortur. Og sådan kan historien på sin egen barske måde fortælle os om os selv, når vi er værst.

Alt dette må vi nødvendigvis have med, når vi skal prøve at begribe det mægtige Ord, som Johannesevangeliet taler til os – måske som intet andet evangelium formår det. Hvis vi skal kunne gribe glæden og befrielsen i evangeliet. Hans hovedbudskab er, at Gud blev et menneske – og det skriver han kun, fordi det, som de havde set og oplevet i Jesus fra Nazareth – det var så ufatteligt stort, så de forkyndte med begejstring, at det var Gud selv, de havde oplevet i Jesus.

Nu har de fleste af os sikkert selv oplevet store mennesker på den ene eller anden måde – om ikke personligt så dog gennem de forskellige medier – mennesker som i kraft af deres indsats eller i kraft af deres menneskelighed ligesom ragede op over os andre – uden at vi af den grund har gjort disse mennesker til Gud selv. Så hvad var det mon hos denne Jesus, der gjorde ham ikke blot til et stort menneske – en stor filosof eller lærer eller humanist, men til meget mere end det? Så de, som havde set ham sagde, at de havde set Gud selv?
Ja, min anelse går på, at Jesus var anderledes end de store mennesker, verden dyrker og beundrer. Og jeg har en fornemmelse af, at det faktisk først var bagefter – da det hele var forbi og han var død og begravet – ja, måske først år senere, at de for alvor forstod, at dette for så vidt undseelige og ganske almindelige – ja, måske endda fattige menneske af tvivlsom herkomst - var intet mindre end en åbenbaring af Gud selv. Forhånet, latterliggjort – forfulgt og henrettet som en folkefjende af værste art – der har du den sande – den virkelige Gud. Jeg tror, denne fuldstændige omvurdering af alle normale menneskelige og kulturelle og religiøse værdier ramte dem som et kølleslag. Og først da kom så alle disse kendte beskrivelser og mirakler, guddommelige kræfter og alt det, man må ty til, når det helt fantastiske og enestående skal beskrives. For samtidig med de guddommelige beskrivelser så skildres netop det helt almindeligt menneskelige i én og samme person.

Man kan vel godt tillade sig her på juledag – forsigtigt at komme med et bud på, hvorfor Johannes og de andre evangelister så skrev, som de skrev om Jesus. Om et menneske, der aldrig blev forstået af sin samtid – måske fordi hans budskab var alt alt for overvældende, og som derfor kun kunne begribes på afstand. Budskabet om et grænseløst menneskeliv – og derfor også et frygtløst menneskeliv. Ingen taler som Johannes om menneskelivet som evigt i betydningen: til stede her og nu – fuldt og helt – når frygten ikke gør dig urolig og tiden ikke gør dig stakåndet. Det er dette nye menneskeliv, Jesus forkynder som en ny mulighed hver eneste dag – en mulighed, der lyser igennem selv den mørkeste virkelighed. Og når Johannes skal skildre virkelighedens verden, ja, så er den kulsort, men i Jesus var og er livets lys. Det sande lys, som oplyser ethvert menneske – evangeliet er for alle mennesker.
Hemmeligheden ved Jesu storhed er måske hans ringhed – dette at hans mål ikke var magt – ikke var at herske, men at betjene mennesker, der sidder i mørke og dødens skygge, med sandhed og liv og lys. Han kom som vores tjener, og vi begreb ikke hans storhed – ikke før det var for sent. Men alle som så begreb det, fik nyt liv – de er født af Gud, som Johannes siger det – genfødt til et nyt – ja, til evigt liv.

Og verden går sin skæve gang, og der er ikke meget, der tyder på, at evangeliet er slået igennem – og dog, så lever det i os som en mulighed – som en drøm om at turde tage ham på ordet – give slip på frygten, løfte sit hoved og leve frit, for vi har set hans herlighed – den herlighed han satte livet ind på at give videre til os. Fra begyndelsen var Ordet det, der gjorde os til levende mennesker.

Kaldet

Dengang judæerne fra Jerusalem sendte præster og levitter ud for at spørge Johannes, hvem han var, talte han uden omsvøb. Han indrømmede blankt - han løj ikke, men bekendte ligeud:
- Jeg er ikke den salvede konge.

- Hvad da? spurgte de, er du Elias?
- Det er jeg ikke.
- Er du profeten?
- Nej.
- Hvem er du da? Vi skal have svar med til dem, der har sendt os. Hvad kalder du dig selv?
- Jeg er blot en stemme, der råber i ørkenen: Ban vejen for Gud, som profeten Esajas engang sagde. De udsendte var udsendt af farisæerne, og nu spurgte de ham:
- Men hvorfor døber du så, når du hverken er den salvede konge eller Elias eller profeten?
- Jeg døber med vand, svarede Johannes dem, men midt iblandt jer står han, som I intet aner om – han, som kommer efter mig – han, hvis sandalrem jeg ikke er værdig til at løse.
Dette foregik i Bethania på den anden side af Jordan, hvor Johannes døbte.

Næste dag ser Johannes Jesus komme gående hen imod sig, og han udbryder:
- Se, Guds lam, som bærer al verdens svigt! Det er om ham, jeg sagde: Efter mig kommer en, som står over mig, for han var til før mig. Jeg kendte ham ikke selv, men det var for, at han kunne blive åbenbaret for Israel, jeg kom, og derfor døber jeg med vand. Jeg har set ånden stige ned fra Himlen som en due, og den blev over ham. Jeg genkendte ham ikke med det samme, men han, som sendte mig ud for at døbe med vand, han sagde til mig: Ham, du ser ånden dale ned over, så den bliver over ham, det er ham, der skal døbe med hellig ånd. Jeg har selv set det! Og jeg kan bevidne, at han er Guds søn!
Dagen efter stod Johannes der igen sammen med to af sine tilhængere.
Mens han betragtede Jesus, der gik forbi, sagde han:
- Se, Guds lam!
De to tilhængere hørte, hvad han sagde og fulgte efter Jesus. Imidlertid vendte Jesus sig om, da han så, at de fulgte efter ham.
- Hvad søger I, spurgte han dem.
- Rabbi![1] sagde de, hvor bor du?
- Kom, så skal I se, svarede han.

[1] Det betyder Mester.

Så gik de hen og så, hvor han boede, og de blev hos ham hele den dag. Det var ved firetiden.
Den ene af de to, som havde hørt, hvad Johannes sagde og var fulgt efter Jesus, var Andreas, Simon Petrus' bror. Først finder han sin bror, Simon og siger til ham:
- Vi har fundet den salvede konge.[2] Så fører han ham hen til Jesus.
- Du er Simon, Johannes' søn, sagde Jesus og så på ham, du skal kaldes Kefas.[3]
Næste dag ville Jesus tage til Galilæa, så han finder Filip og siger til ham:
- Kom med mig! Filip var fra Betsajda, Andreas' og Petrus' by.
Han finder så Nathanael og siger til ham:
- Ham, Moses har skrevet om i Loven og Profeterne, ham har vi fundet. Det er Jesus, Josefs søn fra Nazareth.
- Kan noget godt komme fra Nazareth? spørger Nathanael.
- Kom selv og se, siger Filip til ham.
Da Jesus ser Nathanael komme gående hen imod sig, siger han om ham:
- Se, dér er i sandhed en israelit, i hvem der ikke findes svig.
- Jamen, hvor kender du mig fra? spørger Nathanael forundret.
- Allerede før Filip kaldte på dig, så jeg dig under figentræet, svarede Jesus.
- Rabbi! udbrød Nathanael, du er Guds søn! – du er Israels konge!
- Blot fordi jeg sagde, at jeg så dig under figentræet, hengiver du dig uforbeholdent til mig, sagde Jesus til ham. Du skal få større ting at se end det. Ja, jeg kan godt fortælle jer: I skal se Himlen åben og Guds engle stige op og dale ned over Det sande menneske.

Ifølge Johannesevangeliet kom de første disciple, som vi hørte, fra kredsen omkring Johannes Døberen – den Johannes, der kalder Jesus for Gud s lam – dvs. offerlammet, der skal sone verdens synd. Kun den ene af de to disciple nævnes ved navn, nemlig Andreas – måske fordi den anden "bare" var en kvinde. Men Andreas var bror til Simon, den senere Peter, og næste dag kommer Peter så med i flokken og får sit navn: Klippen.
Næste dag på vej til Galilæa møder Jesus så Filip og opfordrer ham til at følge med, og Filip henter Nathanael, som betyder Guds gave. Nathanael er skeptisk overfor de andres begejstring – skeptisk på grund af Jesu herkomst: Kan noget godt komme fra Nazareth? Men han bliver overbevist, da Jesus åbenbart gennemskuer ham og roser ham for hans ærlighed. Jesus har i ånden set ham allerede inden han mødte Filip. Og det får Nathanael til at bekende Jesus som Guds søn og Israels konge. Og så er det, Jesus ligesom afbryder hans næsegruse begejstring over miraklet. Det var ingenting – næh, I skal se

[2] Det vil sige Kristus.
[3] Det betyder klippe.

himlen åben og Guds engle stige op og ned over Menneskesønnen – på samme måde som det skete med den gamle patriark Jakob, som vi hørte det.
Jeg vil godt gribe fat i den slutning med den åbne Himmel, for hvad betyder det egentlig, at Himlen er åben? Ja, det må jo forudsætte en lukket Himmel – og det er vel det billede, vi kender bedst. Himlen deroppe et dejligt, men uopnåeligt sted, hvor vi måske kan komme ind engang, hvis vi ellers opfylder betingelserne. Traditionen kender masser af historier om den lukkede Himmel, der vogtes netop af Sankt Peter – måske fordi han som paven bærer Himmerigs nøgler. Himlen som Guds bolig var også en fast jødisk tradition – himlen ovenover himmelhvælvingen på den anden side af urhavet der omgav jorden på alle sider. Og forbindelsen mellem Gud og mennesker var etableret gennem templet - helligdommen i Jerusalem og dets præsteskab. Så når Jesus taler om, at Himlen skal åbnes, så er det ikke så lidt af en provokation mod præsteskabet og mod den bestående gudsforestilling, og denne provokation fortsætter igennem hele Johannesevangeliet.
Evangelisten Markus siger det samme på en anden måde, når han fortæller, at forhænget i Templet ved Jesu død flængedes fra øverst til nederst – det forhæng, præsteskabet havde opsat mellem Gud og mennesker, så at sige. Nu var vejen åben – Himlen var åben.
Det er det, der er det store mirakel ved Jesu forkyndelse og slet ikke miraklerne. Sådan synes Johannes at sige det i begyndelsen af sit evangelium. Det er det, at der slet ingen mellemmænd er mellem Gud og mennesker, for – sagt med Lukasevangeliets ord: Guds rige er midt iblandt *jer*! Alle jer ganske almindelige mennesker. Jesu opgør – det som kostede ham livet – er et opgør med enhver, der vil stille sig imellem mennesker og Gud – enhver, der vil tage patent på den rette gudsdyrkelse, for Himlens port er vidt åben for alle og enhver. Og himlen er her allerede her og nu – midt iblandt os.
På samme måde som Gud ikke er den fjerne almægtige Gud derude et sted, der sidder og sorterer mellem de gode og de onde, men er levende til stede lige midt iblandt mennesker – overalt hvor mennesker er – levende til stede som dit medmenneske. At dyrke Gud er for Jesus at tjene og elske sit medmenneske. Det er derfor, den sande gudsdyrkelse ikke blot foregår her i kirken om søndagen, men hver eneste dag, vi lever sammen.

Det farlige ved al religion, det er når mennesker glemmer det. Når mennesker begynder at sortere på Guds vegne – når mennesker lukker og låser Himlen af for alle de forkerte mennesker – de som ikke tror som os – de som ikke lever som os – dem, vi helst ikke så i vores og i Guds pæne Himmel – eller for så vidt i vores pæne menighed. Så bliver det, som måske oprindelig var et smukt udtryk for og billede på menneskelivet, dæmonisk og djævelsk – og det er sådan, flere og flere mennesker i dag taler om religionens forbandelse.
Mange forlader af den grund al religion herunder kristendommen – og kirkerne kæmper en brav, men ofte forgæves kamp for at holde på folk ved at argumentere for, at det jo ikke er religionens skyld, at den bliver udnyttet af gale magtmennesker – så lidt som det er havets skyld, at det er gennemforurenet med al vores plastikaffald og meget mere.
Jeg synes, det er synd og skam med dette ganske populære felttog mod religionen som sådan, for der er ingen tvivl om, at mange mennesker dermed i den bedste mening kommer til at smide barnet ud med det beskidte badevand. For eksempel er Jesu forkyndelse, som jeg ser den i evangelierne, virkelig en forkyndelse, der åbner livet for mennesker – altså det grænseløse liv – livet uden alle de betingelser og grænser og normer, vores samfund opstiller for et rigtigt liv.

Jesus forkynder livet under den åbne himmel, og dermed en frihed, vi kun dårligt fatter – en frihed vel at mærke for det enkelte menneske. Den fornøjelige frihed, som kommer af, at Gud selv er lige her – at Gud selv går med os igennem hele vores liv. Den frihed, som kommer af, at vi hverken ligger under for magter og myndigheder - pisk eller gulerod, men gør, hvad vi gør og lever, som vi lever, af hjertens grund. Af hjertens grund – fordi vi er mennesker, der leger lige under den åbne himmel.

Det er det stik modsatte af, hvad vi som regel opdrages til. Det er det stik modsatte af, hvad vores liv går ud på ifølge enhver normal samfundsorden – nemlig at få løn som forskyldt. At gøre mig fortjent til livet. At undgå straf og søge belønning. Hvem af os har ikke det som mål for vores liv?

Men prøv at forestille jer et liv uden disse anvisninger på det rette liv – anvisningerne på lykken så at sige. Hvad skal vi så lave? Hvis vi så at sige allerede er, hvor vi skal være – lige under den åbne himmel – hvad så? Hvad skal så være drivkraften i vores liv? Jamen, det skal jo det, som vores hjerte tilsiger os, når alt det andet er skrællet bort – alle vores behov for at gøre os gældende. Alt det, der ligesom forduf-ter, når vi ved med sikkerhed, at vi er elsket og altid vil være det. Så er der ikke mere at leve op til – ikke mere at efterleve. Så er der heller ikke mere at frygte. Så er der ikke mere, jeg skal. Jeg er, hvor jeg skal være – lige der, hvor jeg er – lige præcis sådan som jeg er! Jeg skal ikke for enhver pris søge nye græsgange – nye oplevelser – nye måder at realisere mig selv på. Jeg skal ikke forbedre mig selv – eller realisere den bedste udgave af mig selv, som det hedder. Jeg er fri til at være den, jeg nu engang er.

Og så må jeg altså ty til mit toårige barnebarn for at få visdom. Han er ikke et sekund i tvivl om, at han er elsket, og derfor er han selv så levende og elskelig, som han er. Opmærksom til det yderste og fuldt og helt til stede i sin leg og i alt, hvad han foretager sig. Så uendelig glad for livet. Han er et frit menneske, men i samme øjeblik han kommer i tvivl om kærligheden – i samme øjeblik lukker himlen sig over ham – frygten sniger sig ind – frygten for ikke at være god nok – og så kommer hele arbejdet med at gøre sig fortjent til verdens anerkendelse. Gøre sig fortjent til at blive elsket. Alt det, han er så lykkelig fri for endnu. Bliv som børnene, siger Jesus, for de er i Guds rige.

Vi skal ingenting. Vi har allerede alt det, vi stræber efter. Og det, vi frygter allermest, er ikke værd at frygte. Himlen selv er åben lige over os, og Gud selv går med os, hvor end vi går hen – ja, selv gennem døden. Det var det, Jesus forudsagde til de fem første disciple - det var det, der var det største. Det var det, der var hans mission – og den er stadig i fuld gang.

Gud, du er os altid nær med al din kærligheds rigdom. Giv os et åbent sind, så vi tør tage dig på ordet, når du gennem din elskede søn bedyrer os din uforbeholdne kærlighed.

Alt er os givet – og dog vil vi have kontrol over livet på bekostning af vores dyrebare medmenneske – på bekostning af kærligheden og friheden. Giv os mod nu, så vi med hjertet vender os mod hinanden og mod dine de mindste små og ser, hvad vi ikke før har set – at lige her er livets mening og dybe substans. Her er dit rige.

Lær os at være kirke for hinanden, så vi sammen forstår din mening med vores liv. Lad din begejstring blive vores begejstring – din kærlighed vores kærlighed – så vi med frimodighed tør forkynde og give videre, hvad vi har fået fra dig.

Dit ord bliver aldrig populært, for verden vil have brød og skuespil, orden og retfærdighed, og din kærlige afmagt – din frihed i grænseløs kærlighed er underkendt af de fleste. Men giv os alligevel mod, så vi tør give slip på os selv og påtage os ansvaret for alt, hvad vi har fået fra dig – for vores verden og vores dyrebare medmenneske.

Vis dig for os Gud – ikke med mirakler og pompøse begivenheder og magtdemonstrationer, men lige så stille, i et hærget ansigt, i et barns leg - eller som du selv vil.

Det livgivende vand

Et par dage senere var der bryllup i Kana i Galilæa, hvor Jesu mor var med. Også Jesus og hans tilhængere var indbudt til brylluppet. Da nu vinen slap op, siger Jesu mor til ham:
- Så, nu har de ikke mere vin.
- Hvad kommer det mig ved, kvindemenneske? udbrød Jesus, min time er endnu ikke kommet!
Alligevel sagde hans mor til tjenerne:
- I skal bare gøre alt, hvad han beder jer om!
Nu stod der seks vandkar af sten til brug for judæernes renselsesritual. De rummede hver omkring hundrede liter.
- Fyld de kar med vand! siger Jesus pludselig til dem, og de fyldte dem op til randen.
- Øs nu op og bring det ud til køkkenchefen!
De bragte det ud til ham, men da køkkenchefen havde smagt på vandet, der var blevet til vin - uden at han i øvrigt vidste, hvor det kom fra; det vidste jo kun de tjenere, der havde øst vandet op - kalder han på brudgommen og siger til ham:
- Alle og enhver sætter først den gode vin frem, og når folk så har drukket tæt, den ringere. Men du har gemt den gode vin til nu…
Denne begyndelse på sine tegn og undere gjorde Jesus i Kana i Galilæa og afslørede dermed sin guddommelighed. Det fik hans tilhængere til at tro på ham.

Sikke et herligt liv! Tænk, at vi lever! Hvilken glæde! Hvilket mirakel livet dog er! Sikke en fest! Hver dag en ny fantastisk oplevelse. Længe leve livet! Og sådan kunne man jo blive ved prædikenen igennem, men på en eller anden måde bliver det nemt utroværdigt - glansbilledagtigt – måske fordi kløften mellem begejstringen for livet og så det, vi kalder den barske virkelighed, er alt for stor. Kløften mellem denne sprudlende livsglæde og så vores eget liv, som giver os mere grund til bekymring, sorg og klage. Og så er det ikke rart at få at vide, at nu skal man være glad. Vær nu lidt glad, dit sure læs! Når glæden bliver en sur pligt – en overflade, man viser sin omverden for skams skyld – men de skulle bare vide, hvad jeg må døje med – hvad jeg må bære på. Og alligevel så er formålet med en kristen gudstjeneste netop denne utidige forvandling af vores sind fra bekymring, vrede, fornærmelse, sorg, ensomhed og smerte til en sprudlende livsglæde. Nedbøjet og træt af verdens og ikke mindst menneskers modgang eller måske af

min egen forbandede måde at være på, slæber man sig hen til kirken og fløjtende glad – opløftet og opildnet går man derfra som et nyt menneske fuld af glæde og taknemmelighed og nyt livsmod.
Somme tider er det måske omvendt. Fløjtende glad kommer man til kirken, men det skulle man ikke have gjort, for der var skidekoldt – lændesmerten brød op igen på grund af de forfærdeligt hårde bænke, prædikenen var lang og intetsigende – præsten skulle hellere feje lidt for egen dør i stedet for at stå der og belære andre – salmerne kendte vi selvfølgelig ikke, og så lå de i øvrigt alt for højt, og da vi var til alters brød den gamle knæskade op. Men værst af alt: Min genbo, det dumme svin, tillod sig i sin frækhed at vise sig her i kirken, som om intet var hændt. Heldigvis drejede jeg om på hælen og gik, da han nærmede sig. Sådan leger vi heller ikke, min fine ven!
Undskyld denne lille parodi. Selvfølgelig er det ikke altid, gudstjenesten lykkes – men når den ikke lykkes – når glæden ikke kan komme til, så er det altid – altid – fordi jeg selv står i vejen. Vi prøver at lave gode gudstjenester – menighedsrådet og kirkebetjeningen er utrættelige i vores udviklingsarbejde med denne gudstjeneste – og engang kommer præsten vel også med – men dybest set står og falder gudstjenesten med dig selv. Gudstjenesten kan i virkeligheden ikke forvandle nogen eller noget, men den kan måske lukke op for din egen indre forvandling. Det er dit arbejde – det er din forvandling.
Problemet er, at jeg selv står i vejen for glæden – for livets herlighed. Og dermed oplever vi tit os selv som splittede mennesker, for vi søger glæden – vi søger friheden – vi længes efter kærligheden på den ene side – men på den anden side vil vi ikke vide af den. Vi står underligt nok selv i vejen for det, vi ønsker allermest.
Den køber vi ikke sådan lige uden videre, for en stor del af vores liv går med at placere skylden for livets og min egen elendighed alle andre steder end netop hos os selv. Vi er ufatteligt dygtige til alle mulige afledningsmanøvrer fra det, som er selve kernen i problemet – nemlig mig selv.
I virkeligheden er der jo ikke nogen, der kan fornærme os. Der er ikke nogen, der kan gøre os vrede eller kede af det – eller bare irritere os. Det er alt sammen noget, vi gør ved os selv, fordi… ja, hvorfor egentlig? Hvorfor lader vi alle disse negative følelser regere os – så vi ligefrem dyrker dem? Prøv at forestille jer én eneste sammenkomst, hvor vi ikke har talt nedsættende om andre – og nydt det!
Hvorfor lader vi forurettelsen styre os i en grad, så det ser ud, som om vi lever af den. Det kunne han ikke være bekendt. Men sådan er han bare. Sådan er mænd. Sådan er muslimer! Sådan er socialdemokrater! Skiderikker! Vi kender det – tror jeg – alt alt for godt – så godt, så vi ligefrem kan forveksle fornærmelsen med glæden – glæden over, at vi ikke er som dem.
Det er her, den nationale religion griber fat, og bekræfter os i, at vi er noget særligt i forhold til andre mennesker. Vi er indenfor – de andre er udenfor. Vi er troende – de andre er vantro. Gud kan lide os, som Niels Hausgaard synger – og det er der ikke noget at sige til. For vi er så rasende velbegavede. Men i virkeligheden er den jo dybt tragisk denne systematiske opdeling af mennesker, som vi bruger alene for at hævde os selv – og vi bruger endda Gud som garant for den holdning.

Og det er så det Jesus bruger sit liv på at gøre op med ifølge evangelierne – gøre op med religionen som forskelsbehandling. Johannes fortæller so, at Jesus viser *sin* herlighed ved at tage religionens renselseskar og fylde dem med den herligste vin. Blasfemi, selvfølgelig! Tænk, hvis vi fyldte døbefonten med øl! Ja, tænk! Men meget bevidst af Johannes, fordi den gamle afmålte og indskrænkede slavetilværelse, som var blevet så indgroet, så ingen turde tro på, at det kunne være anderledes, livet – fordi alt det gamle med Jesus var forbi. Den gamle religion – den gamle fornærmelse – min egen gamle og indgroede lyst til at lade mig fornærme og til at sætte skel mellem mennesker – de gode og de onde – dem, vi kan med – og

dem vi heldigvis ikke skylder noget. Min egen trang til at lade mig fornærme af livet, fordi det er så hamrende uretfærdigt – og se nu, hvad jeg må døje med! Og det synes jeg ærlig talt ikke, jeg har fortjent! Alt det er forbi med den nye herlighed, der på en forunderlig måde sprænger alle rammer, så selv den mest højtidelige og indgroede fornærmelse forbavset må trække sig tilbage – for livet selv. Og du må smile ad din egen tåbelighed – din egen indgroede og dyrkede begrænsning. Tænk, hvad vi har brugt vores dyrebare liv på – bare for at rense og hævde os selv i forhold til de andre.

Den religiøse renselse var foreskrevet, så de udvalgte mennesker kunne holde sig rene og pæne overfor den dødsensfarlige Gud, som selv Moses kun måtte se bagdelen af, men nu kommer Gud så selv i skikkelse af Jesus fra Nazareth - hvis man ellers tror på den – og i stedet for renselse af de udvalgte – så er der fremragende rødvin til alle! Så er der fest for enhver, der vil! Ansigt til ansigt med livets glæde.

Jeg kan godt forstå Johannes. Jeg kan godt forstå hans voldsomme opgør med de nationale og religiøse autoriteter, fordi han jo har smagt den vin, Jesus kom med. Han har jo selv smagt livets ufattelige herlighed, når fornærmelsen, vreden, misundelsen, hovmodet – den sårende bemærkning, livets uretfærdighed – når alt det preller af mod en uopgivelig livsglæde. Når alle mine negative tanker og min evige bekymring og kredsen om mig selv og alt mit ikke kan komme til for glæden over livets ufattelige mirakel. Og så er det altså svært at vende tilbage til den gamle slavetilværelse – mit gamle fængsel.

Og jeg kan også godt forstå Paulus – hvad der ellers ikke er så ligetil – når han formaner romerne til at vise oprigtig kærlighed, godhed, hengivenhed, agtelse – gavmildhed, gæstfrihed. Formaner dem til ikke at lade sig fornærme af nogen eller noget, men tværtimod velsigne, dem, der forfølger dem og forbander dem.

Hvordan kan han sige sådan noget? Jamen, det skyldes jo, at også han har smagt den gode vin, som bryder alle grænser ned, og som åbner for et helt nyt liv - et liv hvor jeg og mit og mine, som jeg kalder det, og alle mine krav om retfærdighed – ikke længere står i vejen, så jeg nu kan se livet i al dets vidunderlige herlighed – så jeg nu kan se mit medmennesker – måske for første gang se mit medmenneske – ikke som konkurrent – ikke som fjende, men som en umistelig del af livet – som en del af glædens sprudlende kilder.

Det er netop den vin, som om lidt bliver serveret her ved vores gudstjeneste for enhver, der tør opgive sit gamle liv og lade livsglæden komme til.

Sikke et herligt liv! Tænk, at vi lever!

Senere tog Jesus ned til Kapernaum sammen med sin mor, sine brødre og sine tilhængere, men de blev der ikke ret mange dage. Judæernes påskefest nærmede sig nemlig, så Jesus tog op til Jerusalem. Inde i templet fik han øje på alle dem, der solgte okser og får og duer og alle de vekselerere, der sad der. Så lavede han sig en pisk af noget reb og drev dem alle sammen ud af templet, sammen med deres får og okser. Han hældte vekselerernes mønter ud og væltede deres borde, og til duesælgerne sagde han:

- Få det dér væk herfra! I skal ikke gøre min fars hus til et gedemarked! [4]

Nu protesterede judæerne:

[4] Hans tilhængere kom senere i tanke om, at der står skrevet: *Lidenskaben for dit hus vil fortære mig*.

- Hvad er det, du vil sige med det her?
- Nedbryd dette tempel, svarede Jesus, og jeg skal bygge det op på tre dage.
- 46 år tog det at bygge dette tempel, sagde judæerne, og så vil du rejse det på tre dage?[5]

Mens han nu var i Jerusalem ved påskefesten, var der mange, der hengav sig til hans navn, når de så de tegn, han gjorde. Jesus derimod havde ikke megen tillid til dem, fordi han gennemskuede alle, og fordi han ikke havde brug for, at nogen skulle vidne om dét eller dét menneske. Han vidste jo så udmærket, hvad et menneske indeholdt.

Der var en mand blandt farisæerne, der hed Nikodemus – en af judæernes rådsherrer. En nat kom han hen til Jesus og sagde:
- Rabbi! Vi ved, at du er kommet som lærer fra Gud selv, for ingen kunne udføre de tegn og undere, du udfører, hvis ikke Gud var med ham…
- Jeg kan godt sige dig, afbrød Jesus ham, hvis ikke man er født på ny, kan man overhovedet ikke se Guds kongedømme.
- Men… hvordan kan et menneske, som allerede er gammelt, blive født? spurgte Nikodemus ham, han kan vel ikke komme ind i sin mors liv for anden gang for at blive født?
- Jeg siger bare, som sandt er, svarede Jesus, at hvis ikke man er født af vand og ånd, kan man ikke komme ind i Guds kongedømme. Hvad der er født af kødet, er og bliver kød, og hvad der er født af ånden, er og bliver ånd. I må ikke blive forskrækkede, fordi jeg sagde, at I nødvendigvis må fødes på ny. Ånden blæser, hvorhen den vil, og du hører lyden af den, men du kan ikke se, hvor den kommer fra og hvor, den går hen. Sådan er det med enhver, der er blevet født af ånden.
- Men hvorledes skal dette gå til? spurgte Nikodemus igen.
- Du er lærer i Israel, og så ved du ikke engang det!? svarede Jesus ham. Så kan jeg fortælle dig, at vi taler om det, vi ved, og vi vidner om det, vi har set – men I kan ikke tage vort vidnesbyrd alvorligt. Hvis I ikke tager mig alvorligt, når jeg fortæller jer om det jordiske, hvordan skulle I så kunne tage mig alvorligt, når jeg fortæller jer om det himmelske? Ingen er steget op til Himlen, undtagen han, som kom ned fra Himlen: Det sande menneske selv. Ser du, ligesom Moses ophøjede slangen i ørkenen, sådan

[5] Men det var om sit eget legemes tempel, han talte. Så da han var oprejst fra de døde, kom hans tilhængere i tanke om, at han havde sagt sådan Derfor troede de skriften og det, som Jesus havde sagt.

må også Det sande menneske ophøjes, så enhver, der hengiver sig til ham, kan få evigt liv. I den grad elskede Gud verden, at han gav den sin enbårne søn, for at enhver, som hengiver sig til ham, ikke skal gå til grunde, men have evigt liv. Gud sendte jo ikke sin søn til verden for at dømme verden, men for at verden kunne blive frelst gennem ham. Den, der hengiver sig til ham, dømmes ikke. Men den, der *ikke* hengiver sig til ham, er allerede dømt, fordi han ikke har hengivet sig tillidsfuldt til Guds elskede søns navn. Dette står altså fast: Lyset er kommet til verden, men mennesket elskede mørket fremfor lyset, fordi dets gerninger var onde. Enhver, som øver ondt, hader lyset og kommer ikke til lyset, for at hans gerninger ikke skal komme for en dag. Men den, der efterlever sandheden, kommer til lyset, så hans gerninger må blive vist frem, fordi de er gjort i Gud.

Der lå et par tvillinger inde i deres mors mave og funderede over fremtiden. De havde det for så vidt ellers godt – mad hver dag, varme, tryghed, men nu var de begyndt at blive bekymrede, eftersom de godt kunne mærke, at de voksede, og at der på et tidspunkt ikke ville være plads til dem længere. Vi nærmer os fødslen, sagde de til hinanden. Det er afslutningen. Ingen er nogensinde kommet tilbage efter en fødsel. Hvordan skulle vi også kunne leve uden navlestreng? De tænkte på deres liv, og de tænkte på deres mor. Hvad nu hvis hun kun eksisterede i deres fantasi. Den ene sagde det ligeud: Jeg tror ikke på en bærende og opretholdende mor. Det har aldrig sagt mig noget.
Og så en dag blev de født, og de kunne ikke holde tårerne tilbage, så overvældet blev de af det nye liv, som de aldrig havde kunnet forestille sig, men som var så stort og smukt og overvældende…
Jeg har hentet denne lille søde fortælling i et konfirmandmateriale i afsnittet om døden, og jeg kom til at tænke på det i forbindelse med Nikodemus' samtale med Jesus om at blive født på ny – altså dette at komme fra én tilstand til en helt anden, som man end ikke kunne forestille sig i sin vildeste fantasi. Hvordan skal det kunne gå til? spørger Nikodemus, fordi han tager alt bogstaveligt, og jeg har en anelse om, at der ligger et vink i denne fortælling fra Johannes til sine tilhørere: Tag ikke det, jeg skriver bogstaveligt! For alt i verden. Se, hvad der ligger bag det døde bogstav – mærk den ånd, der gør skriften levende. Tag ikke Bibelen bogstaveligt! For så står vi som Nikodemus eller for den sags skyld Jesu disciple, der også glimrer ved deres åndløshed i Johannesevangeliet – eller for den sags skyld jøderne – altså de jøder, som Johannes gør op med, fordi de ikke vil eller kan forstå det nye budskab, men er fanget i en bogstavtro holdning, der gør dem både blinde og døve: Er du lærer i Israel og fatter ikke noget? spørger Jesus – eller rettere: spørger Johannes de ortodokse bogstavtro jøder. Fatter I da ingenting!

Jesus taler ustandseligt om Guds rige, som er et åndeligt rige – dvs. for så vidt usynligt og udenfor tid og rum, men derfor ikke mindre virkeligt. Og ikke mindre nærværende. Det er faktisk inde i os – vi har det med os overalt, og alligevel har vi svært ved at mærke det, fordi vi klynger os til overfladen – til det vi kan se og høre og føle og forstå. Måske fordi vi frygter for dybderne i livet – frygter for at miste grebet om vores tilværelse. Vi har det jo trygt og godt som tvillingerne i mors mave. Og det var vel ikke blot glæde, de græd over, da de kom ud, men også sorg over at skulle hjemmefra så at sige. Det gør ondt at få navlestrengen klippet over! Men sådan er livet, påstår Jesus, og du kan ikke blive, hvor du er. Du

må tage dig sammen og kaste dig ud i et helt nyt liv - frygt ikke! Sådan er livet, og på et tidspunkt skal du til det igen, når barndomstiden er forbi, og du skal hjemmefra for alvor - forlade barndomshjemmets tryghed og ikke mindst barndomstidens forestillingsverden. Som den sørgelige børnesang om dragen Puff og den lille dreng, der elsker hinanden, men som på et tidspunkt må sige farvel – for drager lever evigt – det gør små drenge ikke.
Det gør ondt at bryde op – så ondt, så nogle vælger at lade være. Nikodemus f.eks. Og med ham alle dem, hvis religiøse forestillinger knytter sig til det barnlige – det trygge og måske endda bliver en erstatning for det uundgåelige opbrud hjemmefra. En kompensation, der gør Gud til erstatningsforældre, fordi man aldrig tør forlade sin barndom for alvor. Så bliver Gud selv taget som gidsel af vores behov for tryghed, retfærdighed, mening og al anden barnlighed. Derfor må du fødes på ny, Nikodemus, selv om det gør ondt. For det der venter dig i Guds rige, er større end du aner.

Jeg ved ikke, om nogle af jer har været i Guds rige, som for mig ikke blot er det fjerne lyksalighedsrige, der måske venter os efter dette liv – jeg har en mistanke om, at også den forestilling er en barnlig gidseltagning af vores behov for evigt liv. Som én skrev: De kan ikke få tiden til at gå, hvis det regner søndag eftermiddag, og så vil de Gud hjælpe mig have evigt liv! For mig er døden også en ny fødsel og en ny begyndelse, men der er langt mere ved talen om Guds rige og evigt liv end det. Der er især i Johannesevangeliet noget stærkt nutidigt forbundet med begrebet at blive født på ny, og derfor spurgte jeg, om nogen af jer har oplevet Guds rige. Det tror jeg, selv om vi ikke sætter det navn på. Har vi ikke oplevet som at blive født på ny, når vi brød op fra det givne og kendte og bevægede os ud i det ukendte med frygt og bæven og oplevede lykken, da det viste sig at være godt. Godt at vi gjorde det!

Lad os bare tage eksemplet med den bogstavelige opfattelse, som vi klyngede os til – måske selv som voksne – opfattelsen af Bibelen, men den dag vi fik nys om noget, der ligger bagved – den dag vi opgav den bogstavelige forestilling, åbnede der sig en helt ny og uendeligt smuk og fantastisk verden, som Johannes kalder den åndelige verden. Langt større og langt smukkere, end den verden, du forlod. Derfor skal du fødes af ånd, Nikodemus. For bogstaven slår voksne mennesker ihjel, men ånden gør os levende. Den ånd der skabte teksten.
Eller tag loven som eksempel. Den bogstavelige lovoverholdelse – overholdelsen af det foreskrevne og det overleverede. Hvad skal jeg med det, siger Gud allerede i det gamle Testamente? Hvad skal jeg med jeres lovoverholdelse og jeres religiøse ritualer, når det er jeres hjerte, jeg spørger til? Jeres barmhjertighed og medlidenhed. Jeres nænsomhed og jeres livsglæde. Jeg får kvalme af jeres religion og jeres kirkegang, når I gør det uden glæde af sur pligt, fordi I skal! Siger Jahve! Prøv at læse profeterne i det gamle Testamente og deres nådesløse angreb på det religiøse hykleri. Eller læs Bjergprædikenen, hvis du vil vide noget om lovoverholdelse og hykleri.
Men den dag, det var barmhjertigheden, der drev dig – den dag, du fulgte dit hjerte – da åbnede Guds rige sig – da så du et glimt af Himlen på jord. Da var livet evigt. Da blev du født på ny af kærlighedens ånd. Og det spændende er, at ikke et ord af teksten forgår og ikke en tøddel af loven – intet bliver forkastet, men det bliver alt sammen levende i kraft af ånden. Selv dragen Puff kommer ud af sin hule igen – genfødt af ånd. Søg først Guds rige… så skal alt det andet gives dig i tilgift.
Og man kunne godt gå videre dybt ind i livet og tale om den ånd, der skabte verden og om at modtage livet i den ånd, hvori det blev skabt – som en gave og en opgave. Ikke som en plage eller en byrde. Ikke frygtsomt, fordi man frygtede ikke at være god nok. Frygt er ikke i kærligheden, siger Johannes, for frygt

har med straf at gøre – ja, frygten bærer vel straffen i sig selv, og hvis man skal blive i de store billeder, så er frygt forbundet med Helvede – det modsatte af Guds rige, for det er frygten, der driver mennesker til vanvid – frygten for at miste – frygten for uretfærdigheden. Himmel og helvede er her og nu – det handler om vores måde at leve på.

Den, der tror på Jesus, påstår Johannes, *har* evigt liv og *er* gået over fra døden til livet. *Er* født på ny af den levende Guds hellige ånd. Jeg kunne egentlig godt tænke mig at indføre et 100 års forbud mod at bruge ordet tro, fordi det begreb, som oprindeligt var det smukkeste af alt – vores hjertes inderligste tak til livet – er gået hen og selv blevet forbundet med frygt – frygten for ikke at tro nok – frygten for straffen for ikke at tro nok. Selv troen er kommet i helvede, når den er blevet reduceret til en præstation, der skal kunnes.
Men der er vigtigere ting i livet end at tro på den måde – af frygt. Sand tro er ligesom kærlighed forbundet med handling, der består i at forlade sin frygt – forlade sit gamle liv og begive sig ud i det nye liv, som Paulus kalder livet i Kristus – den Kristus, der gik foran i frygtløshed og livsmod – så stærkt, så det stadigvæk smitter, dette: Frygt ikke for det nye liv. Slip den gamle frygt for smerten, og som de beskriver det allersmukkeste – gå med Kristus gennem døden til livet – gennem smerten til den frydelige opstandelse – gennem nederlaget til sejren – gennem dommen til friheden – osv. Og tænk så på, hvad ånden vil sige til os i dag med alle disse fantastiske billeder. Tænk på den ånd, det er skrevet i, når det nu ikke skal tages bogstaveligt. Når det nu ikke skal tros! Det handler om vores liv her og nu – om det, vi vil forlade og det, vi vil tage imod. Det handler om at åbne os for det nye liv i Kristus – i kærlighed, barmhjertighed, medlidenhed og nænsomhed – og i kamp. Det handler om en daglig dåb, som Luther siger, den dåb, som netop forestiller en ny fødsel – et nyt liv – og hvilket liv!

Senere kom Jesus og hans tilhængere til Judæa, og der slog han sig ned sammen med dem og døbte. Også Johannes døbte dér ved Ainon, tæt ved Salem. Der var nemlig meget vand på stedet, så folk kom og blev døbt. Endnu var Johannes ikke blevet kastet i fængsel.
På et tidspunkt opstod der en større diskussion mellem Johannes' tilhængere og judæerne om renselse, så de gik hen til Johannes og sagde:
- Rabbi! han, som var sammen med dig på den anden side af Jordan, ham, du har vidnet om, hør engang, han døber, og alle kommer til ham.
- Et menneske kan intet stille op, hvis ikke det, han ønsker, er skænket ham fra Himlen selv, svarede Johannes. I kan selv bevidne, at jeg sagde: Det er ikke mig, der er den salvede konge, men jeg er sendt i forvejen for ham. Brudgommen har bruden, men brudgommens ven, som står og lytter til ham, glæder sig inderligt over brudgommens stemme. Derved er min glæde fuldkommen. Han bør vokse – jeg blive mindre! Han, som kommer ovenfra, overgår alle, mens den, der er af jorden, er fra jorden og taler fra jorden. Ja, han, som kommer fra Himlen, overgår alle. Hvad han har set og hørt, det vidner han om, men hans vidnesbyrd tager ingen imod. Den,

som trods alt tager imod hans vidnesbyrd, har dermed bekræftet, at Gud er sand. Det er ham, Gud har udsendt, der forkynder Guds ord og tanke. Gud giver jo ikke ånden til hvem som helst. Faderen elsker sin søn og har lagt alt i hans hånd. Så den, der overgiver sig til hans søn, har evigt liv. Den, derimod, som forkaster sønnen, skal ikke se liv overhovedet - nej, Guds vrede ruger over ham.

Da Jesus nu erfarede, at farisæerne havde hørt, hvordan han døbte og skaffede flere tilhængere end Johannes,[6] så forlod han Judæa og tog på ny til Galilæa. Imidlertid måtte han igennem Samaria. Han kommer så til en by i Samaria, der hedder Sykar – ikke langt fra det stykke land, Jakob forærede sin søn Josef. Dér var Jakobsbrønden. Træt af rejsen satte Jesus sig ned ved brønden. Det var omkring middagstid. Så kommer der en samaritansk kvinde for at hente vand.
- Giv mig noget at drikke! siger Jesus til hende. Hans tilhængere var nemlig gået ind til byen for at købe mad.
- Hvordan kan du, som er judæer, bede mig, en samaritansk kvinde, om noget at drikke? spørger den samaritanske kvinde ham.[7]
- Hvis du kendte til Guds gavmildhed, svarede Jesus hende, og vidste hvem det er, der beder dig om noget at drikke, så ville du have bedt ham, og han ville have givet dig sprudlende kildevand.
- Gode herre, siger hun så, du har ingen vandkrukke og brønden er dyb. Hvor vil du så få kildevand fra? Du er vel næppe større end vores forfar Jakob, der gav os brønden og selv drak af den sammen med sine sønner og sit kvæg?
- Alle som drikker af dette vand, svarede Jesus, vil blive tørstige igen, men den, der drikker af det vand, jeg giver ham, skal aldrig i evighed tørste. Nej, det vand, jeg giver ham, vil blive til en sprudlende kilde i ham – en kilde til evigt liv.
- Gode Herre! siger kvinden, giv mig sådan noget vand, så jeg ikke skal tørste og hele tiden rende herud for at hente vand.
- Hm. Gå først hen og kald på din mand, og kom så tilbage.
- Jeg har ingen mand, svarede kvinden.

[6] Jesus døbte dog ikke selv – kun hans tilhængere.
[7] Judæere har jo ikke samkvem med samaritanere.

- Det var godt svaret, siger Jesus til hende; jeg har ingen mand! For du har haft fem mænd, og ham, du har nu, er ikke din mand. Dér sagde du et sandt ord!
- Gode Herre! siger kvinden, jeg kan forstå, at du er en profet. Vores forfædre tilbad Gud her på dette bjerg, men I påstår, at Jerusalem er stedet, hvor man bør tilbede Gud.
- Tro mig, min pige, siger Jesus, den tid kommer, hvor det hverken er på dette bjerg eller i Jerusalem, I skal tilbede Gud Fader. I tilbeder noget, I ikke kender – vi tilbeder det, vi kender, for frelsen kommer nu engang fra judæerne. Men den tid kommer – ja, den er allerede nu – hvor de virkeligt hengivne skal tilbede Gud Fader i ånd og sandhed. Det er sådan en hengivenhed, Gud Fader drømmer om. Gud er ånd, og de, som dyrker ham, bør dyrke ham i ånd og sandhed.
- Vi ved, at den salvede konge kommer, siger kvinden, han, som kaldes Kristus. Når han kommer, vil han forklare os alt.
- Det er *mig*! siger Jesus til hende, mig, der taler med dig!
Kort efter ankom hans tilhængere, og de blev såre forundrede over, at han talte med en kvinde. Dog var der ingen, der spurgte om, hvad han var ude på, eller hvorfor han talte med hende.
Kvinden lod imidlertid vandkrukke være vandkrukke og skyndte sig tilbage til byen.
- Kom og se et menneske, som kunne fortælle mig alt, hvad jeg har bedrevet, sagde hun til folk, mon ikke han er den salvede konge? De forlod så byen og kom ud til ham.
I mellemtiden bad hans tilhængere ham og sagde:
- Rabbi! værsgo og spis!
- Jeg har allerede mad, som I intet kender til, sagde Jesus til dem.
- Hvad? Er der mon nogen, der han givet ham noget at spise? spurgte hans tilhængere hinanden.
- Min mad er at gøre hans vilje, som sendte mig og at fuldføre hans værk, sagde Jesus. Mener I ikke, at der endnu er fire måneder til høst? Så se dog! Jeg siger: løft jeres øjne og se markerne! De er allerede hvide til høsten. Den, der høster, får sin løn og samler frugt til evigt liv, så den, der sår, kan glæde sig sammen med den, der høster. Dermed er det ordsprog sandt, at én høster, hvad en anden sår. Jeg sendte jer ud for at høste, hvad I ikke har slidt for. Andre har slidt, og I er gået ind i deres arbejde.

Fra den by hengav mange af samaritanerne sig til ham på grund af kvindens ord, dengang hun rent ud erklærede, at han kunne fortælle hende alt, hvad hun havde bedrevet. Derfor kom de hen og bad ham om at blive hos dem. Han blev der så i et par dage, og mange flere hengav sig til ham på grund af det, han sagde, og de sagde til kvinden:
- Vores hengivenhed skyldes ikke længere din fortælling. Vi har selv hørt ham, og nu ved vi, at han i sandhed er verdens frelser.
Efter de to dage tog Jesus så afsted til Galilæa. Han advarede sine tilhængere om, at en profet aldrig bliver hædret i sin egen hjemby, men da han kom ind i Galilæa, tog galilæerne alligevel pænt imod ham, efter at de havde oplevet alt det, han havde gjort i Jerusalem under festen. De havde nemlig også selv deltaget i festen.

Den samtale, vi lige har hørt mellem Jesus og en samaritansk kvinde må vel egentlig siges at være et forbillede på al økumenisk samtale – altså samtalen mellem de forskellige religioner – ja, man kunne måske gå endnu videre og sige samtalen mellem alle forskellige livsopfattelser – f. eks mellem os danskere og indvandrerne. Ja egentlig forstår jeg samtalen som et gedigent opgør med alle de forskelle, som mennesker til alle tider har brugt til at forsvare sig med overfor de fremmede kulturer og skikke.
Læg mærke til, hvordan alle de gamle prøvede identitetsfaktorer bliver pillet fra hinanden.
Mand-kvinde distancen – hele det sære neurotisk-erotiske skuespil, der giver sig udslag i undertrykkelse eller dyrkelse af kvinder, der f. eks skal gå tilslørede eller have mindre i løn for samme arbejde – eller skal sættes op på en urørlig piedestal – alt sammen ophæver Jesus med sin henvendelse, der nok så selvfølgeligt bryder gennem alle kønsbestemte fordomme: Giver du mig ikke lige noget vand? Fra menneske til menneske!
Og så den religiøse distance – hele den forbandelse, der har hvilet og hviler over menneskeheden i form af det religiøse tyranni, der har adskilt mennesker fra hinanden og ophidset mennesker til had og vold i Guds navn – men tro mig, kvinde – der kommer en tid, hvor det hverken er på dette bjerg eller i Jerusalem, Gud skal tilbedes – men i ånd og sandhed! Gud er ikke jødernes Gud eller de kristnes Gud eller muslimernes Gud – nej, Gud er ånd, og det er i hans ånd, vi skal leve som mennesker – som hans frie børn.
Og sørme om Johannes ikke også inddrager en tredje og hyper aktuel distance: Overfladiskhedens distance: Gå hen og hent din mand og kom herud, siger Jesus. Jeg tror måske ikke, man skal tage det for bogstaveligt – snarere noget i retning af: lad mig høre, hvad du har viet dit liv til – hvad du lever for.
- Ikke for noget særligt – ja, jeg skal jo hente vand og sådan…
- Nej, der sagde du et sandt ord. Du lever ikke for noget særligt – ja, du har engageret dig i snart det ene og så det andet, men der var ikke noget af det, der holdt – det var mest for sjov – ganske interessant, indtil der dukkede noget mere interessant op i livsholdningernes supermarked.
Jeg har tit tænkt på, om det ikke var netop hendes overfladiskhed, der gjorde hele denne vidunderlige samtale mulig – hendes mangel på *commitment*, som de højkirkelige englændere ville sige – hendes mangel på virkeligt engagement – religiøst, holdningsmæssigt – måske også moralsk. Jo, for så ville der være godt nyt til alle os overfladiske, der ikke rigtig kan vie os til en bestemt religion eller livsholdning – som

ikke rigtig kan falde til ro i en fattet tro på Gud, sådan som vore forfædre har overleveret det, men hele tiden er på udkig efter noget mere – som denne kvinde, der løber hjem og fortæller om Jesus: Mon ikke han skulle være Messias – Kristus? Verdens frelser fra al religionens forbandende tyranni. Ham der ikke kom for at befri os *for* hinanden men *til* hinanden.

Og sådan vender Johannes måske op og ned på det hele, sådan som evangeliet jo så ofte vender op og ned – også på vores dårlige samvittighed – ikke for at provokere borgerskabet eller religionernes købmænd men for at promovere Jesus – den Jesus der gennembryder alt det, der binder os og holder os fra hinanden som mennesker og formidler nyt liv – nyt fællesskab på tværs af alle fordomme, grænser og skel: Det er mig – den, der taler til jer! Se på mig gennem dit medmenneske. Og så er der ikke længere forskel på mand og kvinde – jøde og græker og samaritaner og dansker – træl og fri – indfødt og indvandrer - thi alle er vi ét i Kristus.

Kan I mærke befrielsen i det her, sådan som denne samaritanske kvinde kunne? Ikke bare befrielsen fra de religiøse eller kulturelle og tids- og stedbestemte konflikter – men befrielsen fra os selv så at sige? Fra alt det, som gør mig til mig og skaber min såkaldte personlighed. Opregner alt det, jeg skal gøre mig gældende med: min slægt, mit land, min kristendom, min tro, min livsholdning. At det netop skulle være denne højtbesungne personlighed, som vi bruger så meget af vores tid på at skabe os - der er den værste hindring for at kunne mødes for alvor med min næste. Det er godt nyt til de overfladiske og søgende – men det er ren tågesnak for enhver personlighed – og dybt forargende for enhver troende kristen, jøde, muslim eller ateist.

Der var en anden samaritaner, som også så stort på al religion og kultur og sin egen personlighed, da han fandt en blødende mand i grøften – endda en jøde – og lod sit hjertes inderlige menneskelighed og medlidenhed skubbe alt andet og ethvert forbehold til side – og jeg tror, det er der, Johannes også vil have os hen, når han igen og igen søger at gennembryde alle vores forbehold og distancer overfor livet selv – og livet er nu engang bundet til vores forhold til vores nærmeste – til hvem som helst vi møder på vores vej. Og vores menneskehjerte ved det godt – det lille bange hjerte, der higer efter fællesskab, men som så sjældent kan komme til for alle de personligheder og skel og grænser, vi fornøjer os med at sætte mellem hinanden.

Alle de gange mennesker i Guds navn har bedrevet de største uhyrligheder – lige fra de store religionskrige og folkedrab og udryddelse af jøder til den lille infame racisme, kvindeundertrykkelse eller undertrykkelse af de anderledes eller de fremmede. Det kommer ikke af sig selv, som det er blevet hævdet, fordi vi mennesker er onde ind til marven. Nej, det kommer fordi der er nogen, der fortæller os, at det er det rigtige at gøre – og det kan være både præster og politikere – men det kommer udefra. Og vi tier og samtykker.

Intet menneske, som ikke er blevet opdraget til det på den ene eller anden måde eller indoktrineret til frygt, vil finde nogen glæde i at gøre ondt mod andre mennesker. Så tanken om, at vi skulle være så gennemsyrede af synd, så vi bare ikke kan lade være med at gøre det onde – og derfor kun har Guds nåde at håbe på – den tror jeg ikke længere på. Jeg tror, vi i langt højere grad end vi forestiller os, kan vælge, hvad vi vil. Det er det, der hedder frihed og samtidig ansvar for vores liv – for vores næstes liv og for vores samfunds liv. Vi gør en forskel uanset hvad.

I dag henvender Johannesevangeliet sig til os med et levende budskab, der jo ikke bare kommer og sætter sig på vores hjerte af sig selv – men som for det første skal forkyndes og for det andet skal vælges og modtages, så vi handler efter det. Så det ændrer vores liv.

Og så er vi tilbage ved denne kætterske tanke om, at vi kan vælge døden og vi kan vælge livet. Tanken om, at kristendom – at budskabet om Guds grænseløse kærlighed har konsekvenser for vores liv – for os selv og for vores nærmeste – og såmænd også for vores samfund.
Jeg tror, det er det, Jesus mener, når han taler om at tilbede Gud i ånd og sandhed og samtidig afskaffer templer, katedraler, præsteskaber og hellige steder. Det hellige – j det er selve livet – livet med hinanden – livet i vores dagligdag – snakken ved en brønd - for ånd og sandhed kan jo ikke begrænses på nogen måde – f.eks. til hyggen og freden i kirkerummet.
Dit liv er helligt – dit medmenneske er helligt – den jord, du går på er hellig, som din dagligdag er det – og det er hykleri at begrænse det hellige til særlige tider og steder. At begrænse evangeliet, sådan som det er blevet moderne.
Derfor kan der opstå gudstjeneste overalt, hvor mennesker er sammen i Guds navn – og det vil vel så sige dér, hvor mennesker lader deres menneskelighed komme til orde og til udtryk i handling i kærlighed og i ærbødighed mod det hellige medmenneske.
Det er vel så det, der er at dyrke Gud i ånd og sandhed, og mange gange lykkes det ikke – for der så meget, der holder os borte fra vores menneskehjertes inderste guddommelige tilbøjelighed – men det skal dog aldrig få os til at erklære os for uduelige og uforbederlige syndere, som intet kan selv. Vores ganske enkle livserfaring benægter det, for alle har vi mødt medmennesker, det gjorde usigeligt godt at være sammen med – mennesker som hjalp os - som højnede os med deres respekt eller deres livsglæde eller med deres åndelighed, og historien om mennesket er fuld af den slags guddommelig menneskelighed, som minder om vores herre og mester og bror – den Jesus fra Nazareth, de kaldte Guds søn og Kristus, fordi han var Guds udtrykte billede – Guds mening med ethvert menneske.

Alt det kan vi jo så af bitter erfaring benægte og fortsætte med at slå os igennem i denne onde verdens jammerdal, hvor enhver er sig selv nærmest, og det handler om at være stærk og overleve. Men vi kan også vælge at lade det fællesskab, vi tager del i om lidt ved nadverbordet – fællesskabet med hinanden og sammenspistheden med den Jesus, vi kalder Gud, fordi han bar og han bærer Guds ånd videre til os – vi kan vælge at lade det fællesskab være begyndelsen til en ny menneskelighed, og vi kan vælge at lade Guds ånd fylde os, så vi selv bærer den videre ud i vores liv med hinanden.

Det livgivende Ord

Så kom han igen til Kana i Galilæa, hvor han havde forvandlet vand til vin. Dér var der en adelsmand, hvis søn lå syg i Kapernaum. Han havde hørt, at Jesus var kommet fra Judæa til Galilæa, så han gik hen til ham og bad, om han ikke ville komme ned og helbrede hans søn, der var ved at dø.
- Ja ja, hvis ikke I oplever tegn og undere, har I ingen som helst tiltro til mig, sagde Jesus til ham.
- Gode Herre! kom nu bare med før mit barn dør! tryglede adelsmanden ham.
- Jamen, gå bare! sagde Jesus til ham, din søn lever!

Manden fæstede lid til Jesu ord, og gik. Allerede mens han var på vej, kom slaverne ham i møde og sagde:
- Dit barn lever!
Han udspurgte dem så om timen, hvor han havde fået det bedre, og de svarede:
- I går ved et-tiden forlod feberen ham.
Hans far forstod nu, at det var netop i den time, Jesus havde sagt til ham: Din søn lever!
Herefter blev både han og hele hans hus inderligt hengivne.
Det var så det andet tegn, Jesus gjorde, dengang han kom fra Judæa til Galilæa.

Fire gange har jeg oplevet at blive far, og det er jo et ufatteligt mirakel at opleve sådan et helt nyt menneske komme til verden. Goddag. Alle fire var sunde og raske og er det heldigvis stadigvæk, men det fjerner ikke den angst for at miste dem, der følger med. Med det at få et nyt lille barn lagt i hænderne så at sige bogstaveligt talt, følger den enorme glæde og stolthed, men selvfølgelig også den livslange bekymring, som vi kunne kalde kærlighedens bekymring. Liv og glade dage, men altid sådan ligesom lidt på lånt tid, fordi vi kender livet, hvor nemt det kan gå galt med det hele.
Som nu denne kongelige embedsmand i dagens tekst fra Johannesevangeliet, der oplevede den værste af alle bekymringer: frygten for sit barns liv. Rædslen for den totale meningsløshed, der ligger i at miste sit barn. Johannesevangeliet spiller altså på vores værste frygt i denne fortælling, som kommer til at handle om tillid. Den desperate far henvender sig til Jesus, fordi han har hørt et rygte, måske, og han klynger sig som alle forældre til det sidste halmstrå: Hjælp mig, min søn ligger for døden!
Og så begynder den store mester ellers at skælde ud på den almindelige vantro: Hvis ikke *I* får undere at se, tror *I* ikke…
Ja, hallo – det er meget muligt, men kom nu med og helbred mit barn, før han dør!
Det sker flere gange i evangelierne dette mærkelige, at Jesus beskrives som tungnem og med en fantastisk mangel på situationsfornemmelse, før han endelig fatter, hvad det her drejer sig om. Manden kommer altså ikke med et teologisk debatoplæg, men med en fars desperate råb om hjælp. Og så skifter Jesus ligesom tone. Det er som om, han først nu hører og ser manden, og så kommer vel fortællingens pointe, nemlig dette, at et ord er nok – ordet: din søn lever! Så nu kan du godt gå hjem.

Nogle gange når vi hører om disse helbredelsesmirakler, skildres de meget detaljeret. Jesus lægger hånden på de syge eller blander ligefrem jord og spyt og lægger det på blindes øjne, men her er et ord altså nok, og på det mægtige ord, går manden hjem, og det er hans fortjeneste ifølge Johannes. Manden troede Jesus på hans ord og gik hjem. Sådan. Han kunne jo godt have tryglet ham om at komme med og lægge hånden på det syge sted eller hvad ved jeg, men nu troede han altså på, at det var nok med sådan et ord på lang afstand – og så går han hjem – og vi taler altså om en dagsrejse mindst - og får at vide, at han troede rigtigt, for netop da Jesus havde sagt: Din søn lever! havde feberen forladt den syge.

Og han og hele hans hus kom til tro, som der står så forkert. De kom ikke til tro, men til vished, for troen havde han jo allerede. Det var jo den, der bar ham på den lange ensomme vej hjem. Så måske burde vi oversætte det: de blev kristne.

Fortællingen er selvfølgelig som hele Johannesevangeliet skrevet, for at også vi må komme til tro. Dette er skrevet, for at I skal tro, at Jesus er Kristus, Guds søn, og for at I, når I tror, skal have liv i hans navn. Sådan slutter evangeliet, men spørgsmålet er så unægtelig, om det virker. Virker sådan en mirakelfortælling på os oplyste mennesker i Danmark, sådan at vi kommer til tro og får liv i Jesu navn?

Måske. Måske ikke. For mit eget vedkommende må jeg sige nej, ikke umiddelbart som den står, men på den anden side vil jeg heller ikke forkaste fortællingen, for jeg vil så forfærdelig gerne have mere liv, og derfor kan jeg ikke slippe evangeliet. Jeg tror på, at der gemmer sig et umådeligt liv i evangeliernes fortællinger om denne Jesus fra Nazareth, og derfor er jeg som manden i fortællingen på vandring efter syn for sagn. Jeg tror, at fortællingen vil åbne sig – også for mig, så også jeg kan øse af det liv, jeg tørster efter. Og derfor er gudstjenesten så vigtig for mig, fordi jeg her oplever en fælles sult og tørst efter mere liv – efter frimodighed – oplever fællesskabet med alle dem, som er gået forud og har givet deres besyv med på den ene eller anden måde – og ikke mindst fællesskabet med jer omkring denne vandring – denne pilgrimsvandring mod livet – livet i overflod, som Johannes taler om hele tiden. Denne herlighed af liv.

Så jo, jeg tror på Johannes, når han lover mig liv – liv og glæde i overflod. Og det vil jeg opdage, når jeg kommer hjem, så at sige – eller måske når jeg opdager, hvad det egentlig er, jeg længes efter – det, Johannes kalder liv. For den kongelige embedsmand var det klart nok helbredelsen af hans døende søn, der var liv og glæde, for livet ville ikke længere give mening uden ham. Sådan er det. Men det er vel bare et eksempel på den længsel – den livslængsel, de fleste af os forhåbentlig har – livsbegæret eller tørsten efter liv. – mere liv!

Selvfølgelig kan man slå sig til tåls og lade stå til. Vi har det jo for så vidt godt nok, og vi skal ikke forlange mere, og sådan er livet nu engang, og hvem har sagt, at det skulle være let? Og vi skal ikke klage. Vi har det såmænd da godt i forhold til så mange andre. Det er de færreste af os, der oplever den tragedie, det er at miste sit barn. I gamle dage var det vist mere almindeligt, og andre steder i verden hører det ligesom med, så på den måde har vi jo drevet det vidt, kan man sige.

Vi kan godt dø allerede her og nu, hvis vi vil – eller leve som døende og få det bedste ud af den sølle tid, vi har tilbage. Embedsmanden kunne jo også have givet op og sagt som Job: Herren gav – Herren tog – og det er sikkert alt sammen godt nok, når det nu ikke kan være anderledes. Eller det er skæbnen – eller karma! Det er Guds vilje – og den ske, som vi siger.

Men det gjorde han ikke! Og vi kan jo også leve som levende – og så kan man aldrig få nok – aldrig slå sig til tåls. Så må man ud i livet – på vandring mod nye mål og nye horisonter – nye opgaver. Nye håb. Hvorfor skal der for eksempel være så stor fattigdom med stor børnedødelighed andre steder i verden? Er det for at vi kan have gode kår? Er det ikke noget, vi skal gøre noget ved? I det mindste undre os over?

Og det er måske netop det, som Johannes kalder tro. Tro på livet. At livet er det hele værd. Vandringen. Længslen. Kampen. Bøvlet. Ja, sorgen og smerten, men først og fremmest kampen. Den kamp, som kommer af din livstørst, som aldrig slukkes helt, så længe du lever. For sådan er livet ikke. Færdige bliver vi aldrig.

Og Gud i Himlen hvor er sådan en opfattelse af tro på livet forskellig fra den gængse opfattelse af tro, som går på det modsatte: at når man er troende, så er man færdig. Så er man kommet hjem! Så er der ikke mere – ikke andet end at vogte over sin tro – og ikke mindst andres tro – om den nu er den rette – dvs. ligesom min. Og så går snakken om det – eller rettere retssagen om, hvem der har ret, og så bliver fællesskabet et fællesskab om den rette tro, som vi alle skal være enige om, hvis vi vil være med i det gode selskab af troende mennesker, som Gud elsker frem for alle andre.

Det fællesskab vil jeg nu helst være fri for. Det minder for meget om andegårdens fællesskab af fede ænder, der ikke hverken kan eller tør løfte vingerne mere, og som dukker hovedet ned i andedammen, når vildænderne flyver forbi højt højt oppe på deres vilde flugt mod nye horisonter, som andegårdens ænder ikke aner det mindste om, og som de derfor benægter og forbyder al tale om. Don't Look Up, som det hedder i en amerikansk film om benægtelsen af det meteornedslag, der uundgåeligt rammer jorden. Don't look up!

Johannes vil have os med på flugten – på vandring sammen mod mere liv. Johannes vil så lidt som Jesus selv have fred og ro – og slet ikke, som det synes at være målet med det gode kristne liv: den evige fred. Vorherre bevares. Hvad skal jeg med den? Andet end at kede mig ihjel? Hvorfor er det mon blevet det største af alt, denne evige hvile, som kirken har forkyndt – måske fordi samfundsmagten gerne ville holde os i ro, så vi ikke gør oprør, men lever pænt og fredeligt og adlyder, som vi skal som ænderne i andegården. Og det er jo også blevet udråbt som en god kristen dyd: at adlyde øvrigheden eller for den sags skyld andegårdens ejer. Men det er ikke evangelisk kristendom at adlyde blindt eller få fred i sit liv, når nu livet ligger derude og venter på os i al sin formidable storhed – det uendelige evige liv, som kalder på os, fordi vi er mennesker – skabt med vilde hjerter, der aldrig – aldrig kan få nok.

Manden troede Jesus på hans ord og gik… Det ord, som bedyrede ham, at han ikke gik mod døden, men mod livet, og på det levende ord begav han sig ud på sit livs vandring. Hvor mange gange er han ikke standset op, fordi han har mistet troen på livet og har søgt blot at udskyde det uundgåelige budskab, han frygtede mest af alt: Din søn er død. Men så har livets ord alligevel skubbet ham videre: Gå kun hjem, din søn lever. Jeg tror. Hjælp min vantro.

Der er der, vi er i dag, hvor vi hører dette livets ord ved vores gudstjeneste – på vores vandring, hvor vi får livets mad og drikke med som det måltid, der vækker vores livstørst og gør os sultne efter mere liv, som en aperitif, der skal skærpe vores sanser for livet i al dets vidunderlige skønhed og smerte og længsel og håb – og begive os frimodigt ud i det alt sammen med tro og håb og kærlighed.

Denne gudstjeneste bliver holdt, for at vi skal tage livet – vores liv – og leve det med kærlighedens begærlighed – for at vi skal elske det og kæmpe for det, vi elsker. Så tror jeg på, at livet selv vil komme os smilende i møde med det bedste af alle budskaber – det, vi længes allermest efter.

Senere – det var under judæernes højtid - tog Jesus op til Jerusalem. I Jerusalem er der ved Fåreporten et bassin, som på hebraisk kaldes Bethzatha. Det har fem søjlegange, og i dem lå der en hel del syge mennesker – blinde, lamme, forkrøblede, som ventede på, at vandet skulle

komme i oprør.[8] Der lå også en mand, som havde været syg i 38 år. Da Jesus så ham ligge der - vel vidende at han allerede havde ligget der i lang tid - sagde han til ham:

- Vil du gerne være rask?

- Gode Herre, svarede den syge, jeg kender ikke nogen, der kan bære mig ned i bassinet, når vandet bliver uroligt, så mens jeg er på vej, kommer en anden i før mig.

- Rejs dig op! sagde Jesus så til ham, tag din båre og gå!

Straks blev manden rask. Så tog han sin båre og gik sin vej.

Imidlertid var det sabbat den dag, så judæerne råbte den helbredte an:

- Hov, du der! Det er Sabbat! Du har ikke lov til at gå rundt med din båre.

- Men… det var ham, der gjorde mig rask, svarede han, det var ham, der sagde til mig: Tag din madras og gå!

- Hvem var det, der sagde: Tag din madras og gå? spurgte de ham.

Men den helbredte vidste ikke, hvem det var, for Jesus var gået, og der var mange mennesker på stedet. Senere støder Jesus så på ham i templet og siger til ham:

- Se så! Nu er du blevet rask. Synd nu ikke mere, så noget endnu værre rammer dig.

Manden gik så hen og fortalte judæerne, at det var Jesus, der havde gjort ham rask. Derfor forfulgte judæerne Jesus, fordi han udførte dette tegn på en sabbat. Men Jesus svarede dem:

- Min far arbejder indtil nu, også jeg arbejder!

Så stræbte judæerne ham endnu mere efter livet, fordi han ikke blot brød sabbatten, men også kaldte Gud for sin far og gjorde sig selv ligeværdig med Gud.

Egon har en plan – skidegodt, Egon! En plan, der vil gøre dem alle sammen til millionærer på Mallorca. En af grundene til, at vi holder så uendeligt meget af Olsenbanden er, tror jeg – at de tør det, vi andre ikke tør – ja, først og fremmest Egon tør realisere de mest vanvittige foretagender for at nå deres mål. Han tør – og han bliver ved med at turde, selv om det går galt den ene gang efter den anden, fordi han er omgivet af hundehoveder, lusepustere, skidesprællere og socialdemokrater – og vi elsker ham for det – alle vi, der ikke tør, for sæt nu det gik galt. Så er det godt, vi har Egon Olsen, der kan ville og turde for os… for vi elsker forbilleder – nogen at se op til, når vi nu ikke selv tør leve så meget!

Jeg kommer til at tænke på det her i forbindelse med dagens barske og tragikomiske historie om den stakkels mand, der har ligget syg i 38 år og set på, hvordan andre i samme situation som han selv blev helbredt og kom ud i livet så at sige ved hjælp af gode venner. Den, der kom først, når vandet kom i

[8] Til tider fór Guds engel nemlig ned i dammen og bragte vandet i oprør, log den, som først kom ned i vandet, efter at det var bragt i oprør, blev rask, hvilken sygdom han end led af.

oprør – det er en fuldstændig vanvittig fortælling som hentet ud af Jysk Sengetøjslagers reklamekampagne - den der kom først, blev helbredt for alt.

Men denne her stakkels mand havde ingen, der kunne hjælpe ham – og han var desværre lam på 38. år! Men så sker det en skønne dag, at Jesus kommer hen til ham og spørger, om han ikke gerne vil være rask. Jo, men jeg kan jo ikke, svarer staklen – mens jeg er på vej, så kommer en anden før mig. Man må altså forestille sig den vanvittige situation, at den lamme, hver gang vandet kommer i oprør, prøver på at mase sig ned til dammen for at komme først – men det er selvfølgelig forgæves. Hver gang kommer der en eller anden blind eller døv eller spedalsk og plumper i før den lamme! Man kan se det for sig.

Men så uden videre snak får denne stakkel nu pludselig befaling om at tage sin båre og gå.

Og det gør han så for første gang i 38 år – men det skulle han ikke have gjort, for det viser sig, at det er sabbat – jødernes helligdag, og på den dag må man ikke arbejde og altså heller ikke bære på sin båre. Kan I mærke den sprudlende ironi over den jødiske lovtrældom, der bobler ud af fortællingen sammen med tragedien? Dér går han – helbredt efter 38 år – ud i livet. Nu skal der leves – nu skal alt det forsømte indhentes. Og så når han måske nogle få skridt, før religionens tunge, livsforplumrende og livsforpestende bud rammer ham. Hov hov! du dér! Du må ikke bære din båre på en sabbat! Det må man ikke! Og tragedien er jo så, at han ydmygt finder sig i, at disse jøder forpester hans nyvundne liv og frihed og undskylder sig som Adam i Paradis: Det er ikke min skyld – det var ham, der gjorde mig rask, der sagde, at jeg skulle!

Egon Olsen derimod havde måske nok bøjet sig i første omgang af nødvendighed, men oppe hos Yvonne og Keld over en stille bajer ville han have sagt, som kun han kan sige det: Dette her finder jeg mig ikke i! Og så ville de sikkert have hugget den syvarmede lysestage fra Templet. Skidegodt, Egon! I øvrigt ville Egon Olsen heller ikke have fundet sig i at være lam i 38 år. På en eller anden måde ville han have snydt de andre.

Men ikke denne helbredte mand. Ydmygt kryber han for præsteskabet, og senere angiver han sin frelser til jøderne: Det var ham dér Jesus fra Nazareth, der gjorde mig rask! Det hele er hans skyld! Hvad mon han tænkte, da denne Jesus ikke længe efter bar sit kors gennem Jerusalems gader på vej mod sit Golgata – og det måtte han godt, for det var bare en ganske almindelig fredag? *Det var ham, der gjorde mig rask!*

Vi har brug for nogen at se op til – nogle idealer, der kan leve for os – gøre det, vi ikke selv turde. Men hvis vi ser op til Jesus, så hænger han altså på et kors – dømt af verden som en forbryder – en latterlig person…

Det er altså en af de mærkeligt intense fortællinger, som ikke er til at få hold på, og som man ikke kan gøre sig færdig med – måske fordi den har noget på os. Den er som en af de græske ikoner – gudebilleder, som man kan se og se på, indtil det pludselig går op for en, at det er ikonen, der ser på dig og måske gennemskuer dig. Og sådan også med denne fantastiske fortælling, der glimter af sprudlende humor og dyb tragedie – af kærlighed og smålighed – frihed og fængsel – liv og død.

Jesus siger det igen og igen til de helbredte – dette egentlig så overflødige: Tag din båre – tag din seng – eller som han også siger det: Tag dit kors på dig! Altså, du skal ikke glemme fortidens lammelser eller synder eller triste skæbne – nej tag det op og tag det hele med ud i dit nye liv, som ikke er nyt, fordi vi slår en streg over det gamle, men er nyt, fordi jeg nu lever på hans mægtige Ord, der taler til mig som til alle - af kærlighed men også med sandheds ånd – den sandhed som ikke fornægter noget som helst men befaler mig at tage hele mit liv op, sådan som det er – sådan som det nu engang er fat med mig. Ikke altid lige behageligt sådan at slæbe rundt på sin fortid – men sandt!

På den måde er Jesu forkyndelse anderledes – det er friheden på sandhedens grund, hvor intet glemmes eller fortrænges eller forties eller lægges bort – men sådan som du er, kaldes du uden videre frelst og fri, for det er dig og hele dit liv, Guds kærlighed gælder – og ikke kun dit gode jeg – dit elskværdige jeg.
Ja, mister vi end troen på os selv, fordi vi ikke duer til noget, fordi vi er overvægtige og dovne og indadvendte og ensomme og aldrig kunne drømme om at vove noget som helst, forbliver Gud dog tro, for kærligheden kan ikke fornægte sig selv. Den kærlighed, der elsker betingelsesløst og grænseløst!
Vil du så være rask? Med alt hvad det indebærer?
…nu fra dit leje stå op til livet og bær din byrde og gå så trøstigt ad egne veje. Men husk: Et menneske skal du være…
Sådan synger K.L. Aastrup i sin salme om Betesdasøjlernes buegange, og det er måske netop frihedens pointe: at få mod til at være et sandt menneske. Ikke undertrykt af religionens snærende forskrifter og idealer. Heller ikke af din egen bekymring for dit misbrugte liv eller for din måde at være på, men fri til at være et sandt menneske – et sandt menneske, der tør leve på kærlighedens betingelsesløse grund – båret frem gennem livet af Guds kærlighed. Aastrup slutter sin salme: … *fra egne veje at kunne vige – en broders ansigt ved mødet kende – det er på jorden min Faders rige.*

Det var det han gjorde, Guds søn, der blev et menneske, ja, en bror for den lamme og så stort på alle forskrifter og al religion og alt muligt og også så stort på den ynkelige smålighed, der kom ud af hans brud på alle regler og naturlove – den ynkelige smålighed, der til sidst bragte frelseren, medmennesket på korset som en latterlig forbryder. Han veg fra sin egen guddommelighed og blev et medmenneske fuld af kærlighed, og historien om ham bliver vi aldrig færdige med, for den taler alligevel til os og den tiltaler os – også selv om vi normalt foretrækker fornemmere forbilleder end Guds søn, der hænger på sit kors, fordi hans kærlighed var så umenneskeligt stor. Slippe ham kan vi alligevel ikke, og det er vel derfor, vi trods alt hvad de siger, alligevel holder gudstjeneste i dag.

Da tog Jesus ordet og sagde til judæerne:
- Det er sandt, som det er sagt: Sønnen kan intet gøre af sig selv, hvis han ikke først ser sin far gøre det. Hvad faderen gør, det gør sønnen på samme måde. Faderen elsker sønnen, og han viser ham alt det, han selv gør – ja, han vil vise ham endnu større ting end disse, så I taber både næse og mund. Ligesom faderen oprejser de døde og gør mennesker levende, sådan giver sønnen liv til hvem, han vil. Faderen dømmer ingen – nej, al dom har han overgivet til sønnen, for at alle må respektere sønnen, lige såvel, som de respekterer faderen. Den, der ikke respekterer sønnen, respekterer heller ikke faderen, som har sendt ham. Ja, jeg kan godt sige jer: den, der hører efter, hvad jeg siger, og som hengiver sig til ham, der har sendt mig, har evigt liv og kommer ikke for dommeren – nej, han er gået over fra døden til livet. Den tid kommer – ja, den er allerede nu – hvor selv de døde hører sønnens stemme, og når de hører den, skal de leve. På samme måde som Faderen har liv i sig selv, sådan gav han også sønnen liv i sig selv, og han gav ham magt til at afholde dom, for han er Det sande menneske. I skal ikke undre jer over det, jeg siger. Der kommer en tid, hvor alle de, som er

i gravene, vil høre hans stemme. Så vil de komme frem – de, som har gjort det gode til opstandelse og liv - de, som har gjort det onde, til opstandelse og dom. Intet – slet intet - kan jeg gøre af mig selv. Jeg dømmer blot efter, hvad jeg får besked på, og min dom er retfærdig, fordi jeg ikke søger at få min egen vilje, men blot udfører hans vilje, som sendte mig. Hvis jeg kun vidnede om mig selv, var mit vidnesbyrd ikke sandt. Men der er en anden, der vidner om mig, og jeg ved, at det vidnesbyrd, han giver mig, er sandt. I sendte jo selv nogle folk ud til Johannes, og han vidnede om sandheden. Jeg tager mig selvfølgelig ikke af vidnesbyrd fra noget menneske, men jeg siger det følgende, for at I må blive frie: Han var den brændende og skinnende lampe, og I ville gerne glæde jer for en tid i lyset fra ham. Men mit vidnesbyrd er større end Johannes', for de gerninger, faderen har betroet mig at fuldføre – de gerninger jeg rent faktisk udfører – de vidner om mig, at det er faderen, der har udsendt mig. Ja, faderen – han, som sendte mig - har selv vidnet om mig. Aldrig har I hørt hans stemme eller set hans skikkelse. Nej, I har slet ikke hans ord eller tanke i jer, for I vil ikke hengive jer til ham, han udsendte. I higer og søger i skrifterne, fordi I mener at finde evigt liv i dem, og så er det netop dem, der vidner om mig. Men mig vil I ikke komme til for at få liv! Jeg tager ikke ære fra mennesker, men om jer ved jeg, at I ikke har Guds kærlighed i jer! Jeg er kommet i min fars navn, men I tager ikke imod mig. Skulle der komme en anden i sit eget navn – ham skulle I nok tage imod. Hvordan skulle I kunne hengive jer - I, som tager ære fra hinanden, men stråleglansen fra den eneste Gud, den søger I ikke? Tro nu ikke, at jeg så også vil anklage jer overfor faderen. Nej, men der er én, der anklager jer, og det er Moses – ham, I ellers har sat jeres lid til. Havde I virkelig tillid til Moses, ville I også have tillid til mig, for det var om mig, han skrev. Så hvis I ikke tror på det, han skriver, hvordan skulle I så kunne tro på det, jeg siger?

Det livgivende brød

Derefter tog Jesus over på den anden side af den store sø i Galilæa, Tiberiassøen. En stor folkeskare fulgte ham, fordi de havde set de tegn og undere, han havde gjort mod de syge. Men Jesus gik op på bjerget, og der satte han sig sammen med sine tilhængere. Påsken, judæernes højtid, nærmede sig. Da Jesus fik øje den store flok mennesker, der kom hen imod ham, siger han til Filip:

- Er der et sted, hvor kan vi købe brød, så de kan få noget at spise?[9]
- For to hundrede denarer brød ville ikke være nok til, at de bare kunne få en lille smule hver, svarede Filip. Så siger en anden af hans tilhængere, Simon Petrus' bror Andreas til ham:
- Her er en lille dreng. Han har fem bygbrød og to småfisk, men hvad er det til så mange?
- Lad folk lægge sig ned, sagde Jesus så. Der var masser af græs på stedet, så mændene lagde sig ned – de var omkring fem tusind. Nu tog Jesus brødene, og efter at have takket, delte han ud til alle dem, der lå der. På samme måde med fiskene – lige så meget, de kunne spise. Da de var blevet mætte, sagde han til sine tilhængere:
- I skal samle de tiloversblevne rester sammen, så intet går til spilde.
Så samlede de dem sammen og fyldte tolv kurve med rester fra de fem bygbrød, som de, der havde spist, levnede. Da nu folk så det tegn, han havde udført, udbrød de:
- Han er i sandhed profeten, der skal komme til verden!
Da Jesus vidste, at folk overvejede at få fat i ham for at gøre ham til deres konge, trak han sig på ny tilbage til bjerget – ganske alene.

Dengang Jesus lavede vand til vin ved brylluppet i Kana fortæller Johannes om en lidt pinlig episode, der gik forud, hvor Jesus temmelig groft afviser sin mors bøn om at hjælpe de forlegne bryllupsfolk: Hvad vil du mig, kvinde? Min time er jo endnu ikke kommet! Den samme underlige tilbagevisning mødte vi i fortællingen om den kanaanæiske kvinde, hvor Jesus groft afviser og ydmyger hende, før han endelig gør noget for at hjælpe hendes datter. Og i dag hører vi så igen, hvordan Jesus tilsyneladende koketterer med sin magt og bekymret spørger Filip: Nå for Søren, hvor skal vi få mad fra til alle de mennesker? Det er jo ikke sådan, at han bare gør tingene og smilende går rundt og helbreder og skaffer vin og vand og mad i et væk til de syge og de sultne og tørstige. Der følger altid et ord med - et underligt ord. Det er der nok flere grunde til.

Vi skal altid huske på Moses, når vi hører om Jesus. Meget ofte beskrives Jesus som et modbillede til Moses eller til profeterne - f.eks. i dag, hvor der ikke er nogen tvivl om forbindelsen mellem mannaunderet under ørkenvandringen og bespisningsunderet, og det spørgsmål, som Jesus stiller til Filip, er jo netop folkets spørgsmål til Moses: Hvor skal vi nu få mad fra til så mange? Og fortsættelsen handler om folkets utilfredshed og længsel tilbage mod Ægyptens kødgryder. Hvad skulle vi herude i ørkenen blot for at dø af sult og tørst, når vi kunne have haft det så udmærket godt i Ægypten? Godt nok slog farao alle vores drengebørn ihjel, men det var sikkert en udmærket ordning, når det kommer til stykket, og godt nok var vi under pisken dagen lang, men vi fik dog mad, Moses. Hvorfor bragte du os denne uudholdelige frihed?

[9] Det sagde han selvfølgelig for at prøve ham – selv vidste han jo udmærket, hvad han ville gøre.

Og hvorfor var 5000 mænd foruden kvinder og børn nu taget den lange vej over på den anden side af Genesaret Sø. Jo, det var de, fordi de havde set, hvordan Jesus kunne helbrede de syge. Og det er jo godt nok, og hvem ville ikke gøre det, og da de så ovenikøbet bliver mætte derude i ødemarken, ja, så vil de naturligvis gøre ham til deres konge, så Jesus må trække sig tilbage fra dem - helt alene. Der er noget, de har misforstået. Noget afgørende.

Jesus kom ikke for at helbrede. Han kom heller ikke for at skaffe mennesker mad eller vin eller brød, så de kunne leve en ubekymret tilværelse. Det var præcis det, Fristeren fristede ham til derude i ørkenen: Giv folk hvad folk vil have. Giv dem brød og skuespil! Men det ville han ikke. Og når han gjorde det alligevel: helbredte syge, skaffede vin og vand og mad til de tørstende og sultne, så var det altid med et eller andet bestemt formål - for at vise noget vigtigt - noget glemt - til mennesker. Dramaet stod altid i forkyndelsens tjeneste. Og når mennesker ikke forstod det, men blot stirrede sig blinde på begivenheden: helbredelsen, underet - og slet ikke så, hvad underet vidnede om - forkyndte - ja, så var det, han fra at være underfuld blev underlig og afvisende. Træt, tror jeg - træt til døden - og Påsken, jødernes fest, var truende nær. Og hvor ofte har jeg ikke villet samle jer… men I ville ikke!
Hvad var det så, han så gerne ville forkynde med alle disse dramatiske begivenheder? Frihed, tror jeg – først og fremmest frihed. Og det lyder jo umiddelbart som noget dejligt – jeg havde nær sagt befriende, men friheden er vel egentlig noget af det mest besværlige, der findes.
Jeg tænker så tit på, hvor det må være dejligt at være jøde eller muslim for den sags skyld – at have en religion, hvor man aldrig var i tvivl om, hvad der var rigtigt eller forkert. Det står der jo i den hellige skrift: Bibelen eller Koranen. Man kan bare slå op eller spørge rabbineren eller imamen. Sådan skal du leve – sådan skal du gøre. Og så alle disse dejlige traditioner, som holder mennesker fast i religionens sikre favn: spisereglerne, adfærdsreglerne, festerne, fasterne, bønnerne, højtiderne. Jeg tror egentlig mange mennesker føler sig tiltrukket af religionens mere ukomplicerede liv – og det samme kan man vel sige om den katolske kristendom og mange andre kirkesamfunds. Et liv i faste rammer så at sige, der minder os om vores lykkelige barndomsliv under fars og mors omsorg.
Men det er som om, vi her i Danmark er blevet velsignet med en særlig usikkerhed omkring kirke og kristendom, som gør det hele meget besværligt – f.eks. i den såkaldte dialog med muslimerne her i landet, der jo efter sigende tager deres kristendom noget mere alvorligt end vi gør. Og det er der vel trods alt en del danskere, der falder for – denne såkaldte alvor med religionen, som man måske et eller andet sted savner i sit fortravlede liv og godt kan huske fra sine bedsteforældres tid.
Men så er det, vi altså skal vælge – og det er måske det positive ved dialogen med andre religioner – vi skal vælge, hvad vi helst vil: religionens sikre og trygge favn eller livets usikre alvor. Den underlige alvor, som Jesus prædikede, og som han også udtrykte med sine handlinger – ja med hele sit liv, og som han ufortrødent kalder sandheden. Hans liv var altså et opgør med religionens tryghed og sikkerhed og ét stort lidenskabeligt kald ud i den besværlige frihed, hvor intet tilsyneladende er sikkert, og hvor alt kan ske, fordi du får lov til - eller rettere får befaling til at være dig selv – får befaling til selv at vælge dit liv med ansvar for det alt sammen.
Det er selvfølgelig ikke til at bære sådan en frihed og sådan et tungt ansvar, og derfor længes vi så tit tilbage til slavetilværelsen i ly af religionen, men her i kirken får vi altså ikke lov. Vi bliver holdt fast på vores frihed og på vores ansvar med den store store åbenbaring af, at Gud aldrig vil dømme os eller straffe os, når vi bliver skyldige - og det bliver vi, det hører med til friheden - for Gud er uendelig, grænseløs kærlighed – den kærlighed, der ofrer sit dyrebare liv for de bødler, der står og latterliggør ham

– for de mennesker, der hverken ville eller kunne begribe, hvad der var meningen med hans ord. Den dybe kærlighed, som Påsken handler om.
Dybest set handler det vel om at turde være fri i tillid til dén kærlighed - og fortabelsen, som de gamle snakkede om så tit, ligger aldrig nogensinde i forkert opførsel eller i handlinger, der pådrager dig skyld, for din skyld er allerede for længst sonet, og det skal ingen nok så from farisæer eller hellig prælat komme og lave om på – nej den virkelige fortabelse ligger altid i frygten – i løgnen – i mistilliden til dig selv eller til livet, så du ikke tør være dig selv, men lader religionen eller alle mulige andre hensyn bestemme over dit enestående liv. Og det kan vi ikke være bekendt, for vi er her som bekendt ikke for sjov. Vores liv har en enestående betydning, som vi ikke må gemme væk af forloren skyldfølelse eller angst for livet. Synd er ikke at gøre noget forkert – nej det er synd, hvis vi ikke tør gøre noget overhovedet udover det forventede, fordi vi hverken tror på Guds kærlighed eller på os selv.

Og så tror jeg nok, jeg alligevel holder mig til den Kristus, som allerede for længst har valgt mig – også selv om han ikke vil lade mig være i religionens trygge favn men hele tiden koster mig ud i livets usikkerhed og ovenikøbet befaler mig at være glad og levende og bruge mig selv, der hvor jeg nu kan. Jeg blev jo ikke skabt for ingenting! Det er måske det, Paulus mener, når han formaner korinterne til at give, som enhver har *hjerte* til – altså ikke efter nogen forskrifter men *af hjertet* – glad og gerne – ikke vrangvilligt eller under pres – religionens eller forventningens enorme pres. Derfor elsker Gud en glad giver – altså en, der giver, fordi han vil – ikke fordi han skal! En, der tør lytte til sit eget menneskehjerte før alle de forbandede hensyn ødelægger det hele.
Og nu kan vi så gå herfra uden anvisninger på, hvordan vi skal opføre os som kristne - men med velsignelse til at leve vores liv, som vort hjerte tilsiger os det – som vi selv vil og kan og tør i tillid til den kærlighed, der kan bære os igennem det alt sammen. Det er det, gudstjenesten og livets fortælling vil give os mod til også i dag, og det er alligevel større og friskere og mere ægte og livsbekræftende end både Moses og Muhammed tilsammen.
Gud, hvor er vi privilegerede her til lands, hvor frihedens evangelium er daglig kost.

Ved aftenstid gik hans tilhængere ned til søen. De gik ombord i båden og satte over mod Kapernaum på den anden side af søen. Det var allerede mørkt, og Jesus var ikke kommet ned til dem. Søen var desuden kommet i oprør, da der blæste en kraftig vind. Da de nu havde roet en 2-3 sømil, ser de Jesus komme gående på søen, og da han kom tættere på båden, blev de skrækslagne.
- Det er mig! siger han så til dem, I skal ikke være bange!
Så ville de have ham ombord i båden, og straks lå båden ved land, dér, hvor de var på vej hen.

Næste dag opdagede folkeskaren, der stod på den anden side søen, at der kun havde været én båd, og de vidste, at Jesus ikke var taget af sted i båden sammen med sine tilhængere – det var kun tilhængerne, der var

taget af sted. Til gengæld var der ankommet både fra Tiberias, der ikke lå langt fra det sted, hvor de havde spist brødet i forbindelse med Jesu måltid. Da nu folkeskaren opdagede, at hverken Jesus eller hans tilhængere var der mere, gik de selv ombord i bådene og kom over til Kapernaum. Her søgte de så efter Jesus. Da de fandt ham - nu på den anden side af søen - spurgte de ham:

- Rabbi! hvordan er du kommet herover?

- Har jeg ikke ret i, at når I leder efter mig, så er det ikke fordi, I oplevede et tegn, men fordi I spiste af brødet og blev mætte? svarede Jesus. Arbejd ikke for den mad, som forgår, men for den mad, som varer ved til evigt liv – den, som Det sande menneske vil give jer. Det er ham, Gud Fader har sat sit segl på.

- Hvad skal vi gøre for at udføre de gode gerninger? spurgte de.

- Den gode gerning er den, at I hengiver jer tillidsfuldt til ham, faderen har udsendt, svarede Jesus.

- Hvilket tegn vil du udføre, spurgte de ham, så vi kan indse, at vi må hengive os til dig? Vores forfædre spiste manna i ørkenen, som skrevet står: *Brød fra Himlen gav han dem at spise.*

Jeg kan da godt fortælle jer, sagde Jesus, at det slet ikke var Moses, der gav jer brødet fra Himlen – nej, det er min far, som giver jer det sande brød fra Himlen. Det er Guds brød, som kommer ned fra Himlen og giver liv til verden.

- Mester, sagde de så, giv os altid dette brød!

- Det er mig! sagde Jesus. *Jeg* er det levende brød! Den, der kommer til mig, skal aldrig sulte, og den, der hengiver sig til mig, skal aldrig tørste. Men som sagt: selv om I har set mig, tror I mig ikke! Alle og enhver, som faderen skænker mig, kommer til mig, og den, der kommer til mig, vil jeg aldrig støde bort. Jeg er jo ikke kommet ned fra Himlen for at udføre min egen vilje, men hans vilje, som sendte mig. Og det er hans vilje, at jeg ikke skal miste en eneste af dem, han har skænket mig, men oprejse ham på den yderste dag. Det er netop min fars vilje, at enhver, som længes efter hans søn og hengiver sig til ham, skal have evigt liv – og jeg skal oprejse ham på den yderste dag.

Jeg er det levende brød.

Jeg er det levende vand.

Jeg er verdens lys.

Jeg er vejen, sandheden, opstandelsen og livet.

Jeg er! Brød, Vand. Lys. Liv. Opstandelse. Jeg er alt, hvad der skal til. Alt hvad der er godt. Jeg er din stemme – dine ord. Jeg er din kærlighed – dit øjes lys. Jeg er din krop – dit kød og blod. Jeg er din længsel – dit liv. Jeg er … dig!

I Johannesevangeliets mystiske sprog fortæller Jesus om sig selv, og med alle disse fantastiske billeder ophæver han enhver afstand mellem sig selv og sin menighed. Jeg er vintræet – I er grenene, siger han. Vi er ét med hinanden. Den samme saft gennemstrømmer os. Mit blod strømmer gennem jeres årer – min ånd gennemtrænger jeres ånd – min tro og min længsel er jeres tro og længsel – og mere endnu: jeres død er min død og min opstandelse er jeres opstandelse. For vi er ikke længere adskilt i tid og rum – vi er ét – ét i Gud – ét i kærlighed.

Det er voldsomt – det er stærkt med denne mystiske forening – denne sam-eksistens eller sam-væren, som Johannes lægger op til i sit evangelium, og som tillader sig at mase sig på og gå ind og pille ved hele min selvforståelse som individ.

Det er selvfølgelig først og fremmest et opgør med al normal gudsdyrkelse. Den religiøse tilgang til Gud, der jo netop markerer forskellene – de himmelråbende og uoverstigelige forskelle på den guddommelige Majestæt – hele det guddommelige parnas – og så os små mennesker. Det kalder på underdanighed, tilbedelse, frygt… Nej, siger Johannes, nu er tiden kommet, hvor Gud ikke længere skal dyrkes i templer eller på hellige bjerge af frygtsomme undersåtter men i ånd og sandhed af frie mennesker. Hvor Gud ikke skal dyrkes som noget andet – noget udenfor menneskelivet - men som noget, vi bærer inden i os – noget, vi har – noget vi *er* i kraft af den Kristus, der gav sig selv og med ham alt til os, så vi er ét.

Med Johannesevangeliet er hele livet lagt i vores hænder. Alt er blevet os givet, og opgaven for den kristne menighed og det kristne menneske er så selvfølgelig at tage imod denne gave – påtage sig livet og livets ansvar med alt, hvad det indebærer.

Hvorfor er det så svært? Måske fordi vi gerne vil sørges for – fordi vi ikke kan slippe tanken fra vores barndom om, at nogen passer på os og tager sig af os og derfor har en tilbøjelighed til at gøre Gud til en reserveforælder, der opdrager os, straffer og belønner os, sådan som mor og far gjorde, da vi var små. Sådan som Israels Gud gjorde det under ørkenvandringen, når han greb ind og lempede hist og her, så det ikke gik helt galt – sendte vand, når de tørstede, vagtler og manna, når de sultede – straffede, når de forbrød sig og dyrkede guld i stedet for Gud og lønnede, når de var ordentlige. Sådan en Gud er rar at have, når tilværelsen bliver uoverskuelig – og det er tilværelsen tit – sådan en Gud skal vi bruge til at overleve med. Han skal hjælpe os igennem livet og klare ærterne for os - men det er ikke sådan en Gud, Jesus forkynder.

Hør nu her, siger han, jeg kan da godt give jer mad, når I sulter, for jeg er af Gud – og så mætter han 5.000 mennesker med et par brød og lidt fisk. Sådan som *jeres* Gud gjorde det dengang i ørkenen. Det er bare ikke så vigtigt – det er ikke det, der er det afgørende, og I skal ikke gøre mig til konge af den grund. Maden har ingen betydning – det er livet, der betyder alt. Om du så overlever nok så meget – så dør du dog til sidst. Og så kommer denne mærkelige påstand om, at det, Jesus giver, er Livets Brød, som ikke blot mætter for en stund men for altid, og at livets brød er ham selv, sådan som vi opfører det, hver gang vi holder nadver sammen og får næring til evigt liv ved at spise hans legeme og drikke hans blod. Eller det levende vand, som vi bliver døbt i – igen for at blive ét med ham, der siger om sig selv: Jeg er det levende vand. Bliv i mig!

Alt er os givet. Det er synd at forveksle liv med overlevelse, så overlevelse bliver det egentlige – det, det kommer an på. Mad og drikke. Ting og sager. Der var engang en måge, der ikke ville leve som de andre måger i flokken. Den hed Jonathan Livingston – det betyder Guds levende gave. Den fløj på sin egen måde og i sit eget tempo – og den brød sig ikke om at slås med de andre måger om fiskeaffald og efterladenskaber på lossepladsen. Den ville hellere ud og opleve nyt – se nye ting – sætte rekord i flyvning – gøre hvad ingen anden måge nogensinde havde vovet. Prøve kræfter med dette liv for at se, hvor meget det kunne bære. Og Jonathan blev selvfølgelig udstødt af flokken, fordi han ikke bare ville overleve, som de andre – men ville leve.

"Vi er sat her på jorden for at overleve, så godt vi kan og så længe vi kan," får han at vide af de ældste, da de udstøder ham af flokken. "Du lever ikke som os. Du flyver ikke som os – du tror ikke som os. Derfor er du i al evighed en udstødt!"

"Jamen, jeg elsker jer jo" indvender Jonathan forgæves. "Jeg vil jo bare vise jer, at der er så meget mere ved livet end overlevelse og slagsmål om et fiskehoved."

Men udstødt bliver han og må leve sit eget liv, og det kommer der så en fantastisk fortælling ud af om livet og døden og kærligheden.

Den amerikanske forfatter Richard Bach har uden tvivl hentet inspiration til sin lille fine fortælling om Jonathan Livingston i evangeliet om jøden Jesus fra Nazareth, der kom til sine egne for at fortælle dem om livets brød og livets vand – om livets lys og om opstandelsen fra overlevelsens givne vilkår, der altid ender med død – kom for at fortælle om, hvor stort og fantastisk og evigt vores liv er, hvis bare… hvis bare vi tør leve det, som han turde – hvis bare vi tør tage ham på ordet og tro på ham og blive ét med ham i væren, i kærlighed – i det største af alt, som han vil give os for enhver pris. Selv den højeste pris. Det turde de ikke, skriver Johannes bittert. Det ville de ikke. Først forlod de fleste Jesus allerede her i kapitel 6, for hvem kan holde ud at høre på ham? - og snart samler de ældste sig imod ham for at komme af med ham, og de piner ham ihjel på et kors i det, som de tror, er den totale nedværdigelse – men nej, siger Johannes, korsfæstelsen var den endelige ophøjelse af kærligheden – den endelige stadfæstelse af, at livet ikke handler om at overleve men om at leve som han levede med kærligheden og opstandelsen i hjertet. Hellere leve én dag som han end bare overleve i tusind dage.

Vækker det ikke alligevel til eftertanke? Og skulle vi ikke herefter i menigheden holde op med at spørge til hinandens helbred, sådan som vi altid gør det – om vi mon overlever kortere eller længere tid – men spørge hinanden, om vi overhovedet lever?

Johannesevangeliet skildrer et barskt opgør mellem den normale religiøse forståelse af Gud, som den magt, der skal sikre os et trygt og godt og langt liv på jorden på den ene side - og så evangeliets forkyndelse af den sande Gud, der i mennesket Jesus fra Nazareth giver livet – selve livet tilbage til mennesker i fuldt omfang. Det liv, som religionen så fejlagtigt har deponeret i Himlen eller engang i evigheden eller hos en fjern og ophøjet Gud. Som en anden Prometheus, der stjal ilden fra de græske guder og gav den til mennesker, giver Jesus både livet, lyset, sandheden, kærligheden og evigheden tilbage til menneskelivet – giver os det alt sammen i håbet om, at vi tør overskride alle sikkerhedsforanstaltninger og åbne menneskelivets fantastiske gave, mens vi kan. Mens vi kan…

Judæerne skumlede nu over ham, fordi han sagde:
- *Jeg* er brødet, der kommer ned fra Himlen.

- Er det ikke Jesus, sagde de, Josefs søn, hvis far og mor vi kender? Hvordan kan han så påstå, at han er kommet ned fra Himlen?
- Hold nu op med at skumle sådan! sagde Jesus til dem. Ingen kan komme til mig, hvis ikke faderen, som sendte mig, får ham til det – og ham vil jeg oprejse på den yderste dag. Det står skrevet hos profeterne: *De skal alle være oplært af Gud*. Enhver, som har hørt kaldet fra faderen og taget det på sig, kommer til mig. Det er ikke fordi nogen har set faderen, bortset fra den, der er af Gud. Han har til gengæld set faderen. Den, der inderligt hengiver sig – jeg kan godt fortælle jer: han har evigt liv! *Jeg* er livets brød! Jeres forfædre spiste manna i ørkenen – og de døde. Her har I brødet, der kommer ned fra Himlen, så enhver, som spiser af det, ikke skal dø. Jeg er det levende brød, der er kommet ned fra Himlen. Hvis nogen spiser af dette brød, skal han leve i al evighed. Det brød, jeg giver, er mit legeme – til liv for verden.
Nu diskuterede judæerne med hinanden og sagde:
- Hvordan kan han give os sit legeme at spise?
- Jeg kan godt fortælle jer: sagde Jesus til dem, hvis ikke I spiser Det sande menneskes legeme og drikker hans blod, har I slet ikke liv i jer. Den, der spiser mit legeme og drikker mit blod, har evigt liv, og ham vil jeg oprejse på den yderste dag. Mit legeme er nemlig den sande mad og mit blod den sande drik. Den, som spiser mit legeme og drikker mit blod, bliver i mig - og jeg i ham. Ligesom det var min levende far, der udsendte mig, så jeg lever i kraft af faderen, sådan skal også den, der spiser mig, leve i kraft af mig. Dette er brødet, der er kommet ned fra Himlen. Det er ikke som det, forfædrene spiste - de døde jo. Nej, den, som spiser af dette brød, skal leve i al evighed.
Dette sagde han i synagogen, mens han underviste i Kapernaum. Mange af hans tilhængere sagde, efter at have hørt på ham:
- Det var hårde ord. Hvem kan holde ud at høre på sådan noget?
Da nu Jesus vidste med sig selv, at hans tilhængere skumlede over talen, sagde han til dem:
- Får det her jer til at falde fra? Hvad så, hvis I så Det sande menneske stige derop, hvor han var før? Det er ånden, der skaber liv. Legemet gavner intet. Den fortælling, jeg fortæller jer, er ånd – den er liv! Men selvfølgelig er der nogle iblandt jer, som ikke tør hengive sig.[10] Det var derfor, jeg sagde

[10] Jesus vidste jo fra begyndelsen, hvem det var, der ikke turde hengive sig - hvem det var, som skulle forråde ham.

til jer, at ingen kan komme til mig, hvis ikke det skænkes ham af Gud Fader selv.
Fra da af trak mange af hans tilhængere sig tilbage og fulgtes ikke længere med ham. Så spurgte Jesus De Tolv:
- Vil I også forlade mig?
- Mester, svarede Simon Petrus, hvem skal vi gå til? Du har det evige livs ord. Vi har hengivet os til dig, for vi ved, at du er Guds hellige.
- Ja, har jeg ikke valgt jer tolv, sagde Jesus, og det endda selv om en af jer er en djævel?[11]

Opgør i Jerusalem

Derefter gik Jesus omkring i Galilæa. Han brød sig ikke om at gå rundt i Judæa, eftersom judæerne jo stræbte ham efter livet. Imidlertid nærmede judæernes Løvhyttefest sig, så hans brødre sagde til ham:
- Hvorfor tager du ikke af sted til Judæa, så også dine tilhængere kan få dine gerninger at se? Hvis man gerne vil være en kendt person, gør man jo ikke noget hemmeligt. Hvis du virkelig mener noget med det her, så vis dig dog for verden.
End ikke hans egne brødre havde tillid til ham.
- Min time er endnu ikke kommet, sagde Jesus til dem, til gengæld er det åbenbart altid jeres time. Verden kan ikke afsky jer, men mig afskyr den, fordi jeg fortæller den, at dens gerninger er onde. Men hvorfor tager I ikke op til festen? Jeg skal ikke op til denne fest, for det, jeg skal gøre, er endnu ikke gjort færdigt.
Efter at have sagt det til dem, blev han tilbage i Galilæa. Men da hans brødre var taget op til festen, så tog han alligevel selv derop – ikke officielt, men lidt i det skjulte. Derfor ledte judæerne efter ham under festen og spurgte om, hvor han mon var. Der var jo en hel del snak om ham blandt folk. Nogle sagde: Han er god nok! mens andre sagde: Nej! han forfører jo folket! Dog var der ingen, der talte åbent om ham, da de var bange for judæerne.
Men midt under festen gik Jesus pludselig op i templet og underviste på en måde, så selv judæerne blev forundrede og udbrød:
- Hvordan kan han kende Skrifterne uden at have studeret?

[11] Han talte om Simon Iskariots søn, Judas. Det var ham – en af De Tolv - der senere skulle forråde ham.

- Min lære er ikke min egen, svarede Jesus dem, men hans, som har udsendt mig. Hvis nogen ønsker at gøre hans vilje, vil han også vide, om min lære er fra Gud, eller om jeg blot taler af mig selv. Den, der taler af sig selv, søger egen ære, men den, der søger at ære ham, der udsendte ham, han taler sandt, og der findes ikke svig i ham. Har Moses ikke givet jer loven? Hvorfor holder ingen af jer så loven? Og hvorfor stræber I mig efter livet?

- Du må jo være gal, svarede en fra folkeskaren, hvem skulle stræbe dig efter livet?

- Et enkelt mirakel har jeg udført, svarede Jesus, så alle undrer sig. Hør nu her, Moses gav jer omskærelsen,[12] og på sabbatten omskærer I folk. Når folk bliver omskåret på sabbatten, fordi Moseloven ikke må brydes, hvorfor bliver I så vrede på mig, fordi jeg helbredte et helt menneske på sabbatten? Døm ikke efter det ydre – nej, døm med en retfærdig dom.

Nogle af dem, der boede i Jerusalem, sagde nu:

- Jamen, er det her ikke ham, de er ude på at slå ihjel? Se bare, han taler frit, og de siger ham ikke imod. De høje herrer har da vel ikke for alvor erkendt, at han er den salvede konge? Men på den anden side ved vi jo, hvor ham her kommer fra. Når den salvede konge kommer, ved ingen, hvorfra han kommer.

- Nå, så I kender mig, råbte Jesus pludselig midt i sin undervisning i templet, og I ved hvor jeg kommer fra? Men jeg er ikke kommet af mig selv – nej, det er Sandheden selv, som har sendt mig - ham, I ikke kender. Jeg kender ham, for jeg er fra ham, og han har udsendt mig.

De prøvede så at få fat i ham, men ingen lagde hånd på ham, for hans time var endnu ikke kommet.

Mange fra folkeskaren overgav sig efterhånden til ham. Andre sagde:

- Når den salvede konge kommer, vil han så ikke gøre flere tegn, end ham her?

Da farisæerne erfarede, hvordan folkeskaren drøftede ham, sendte ærkepræsterne og de ledende farisæere nogle tjenere hen for at få fat i ham.

- Endnu en kort tid er jeg sammen med jer, sagde Jesus, så tager jeg tilbage til ham, der har sendt mig. I skal lede efter mig uden at finde mig, for der, hvor jeg er, kan I ikke komme.

[12] Ikke at den er direkte fra Moses – den er selvfølgelig fra fædrene.

- Hvor mon han skal hen, så vi slet ikke kan finde ham? spurgte judæerne hinanden. Tænker han på at tage ud i diasporaen blandt hellenerne og undervise dem? Hvad mener han med at sige: I skal lede efter mig uden at finde mig – og: hvor jeg er, kan I ikke komme?
På den sidste dag – den store højtidsdag – stod Jesus frem og råbte:
- Hvis nogen tørster, så lad ham komme til mig og drikke! Den, der hengiver sig til mig, fra hans indre vil der strømme floder af levende vand, som skriften siger.[13]
Nu sagde nogle fra folkeskaren, som havde hørt hans tale:
- Han her er i sandhed profeten!
- Han er den salvede konge! sagde andre, mens andre igen sagde:
- Den salvede konge kommer vel ikke ligefrem fra Galilæa? Siger skriften ikke, at den salvede konge skal være af Davids afkom og komme fra Betlehem, Davids by?
Sådan kom det til splittelse i folkeskaren på grund af ham. Nogle ville gerne have ham arresteret, men ingen lagde hånd på ham.
De udsendte tjenere kom nu tilbage til ærkepræsterne og farisæerne, som spurgte dem ud:
- Hvorfor har I ham ikke med?
- Ingen har nogensinde talt, som dette menneske taler, svarede de.
- Er I nu også blevet forført? spurgte farisæerne dem. Har nogen af rådsherrerne måske tillid til ham – eller en eneste af farisæerne? Nej, men denne pøbel, som ikke engang kender loven, den er da forbandet!
Nu sagde Nikodemus – en af deres egne (det var ham, der kom hen til Jesus tidligere):
- Vores lov dømmer vel ingen, uden at man har hørt på ham først og fundet ud af, hvad han vil?
- Nåh, du er måske også fra Galilæa? svarede de ham, kig efter og se selv, at ingen profet er opstået fra Galilæa!

Nu talte Jesus til dem igen:
- *Jeg* er verdens lys. Den, der kommer med mig, skal ikke vandre i mørket, men have livets lys.
- Du vidner om dig selv, sagde farisæerne til ham, derfor er dit vidnesbyrd ikke sandt.

[13] Dette sagde han om ånden, som de, der hengav sig til ham, skulle modtage - ånden var der jo ikke endnu, eftersom Jesus endnu ikke var blevet guddommeliggjort.

- Om jeg så også vidner om mig selv, svarede Jesus, er mit vidnesbyrd dog sandt, for jeg ved, hvorfra jeg kommer og hvor, jeg er på vej hen. Men I aner ikke, hvor jeg kommer fra, og hvor jeg er på vej hen. I dømmer blot efter det ydre. Jeg dømmer ingen, og om jeg så også dømmer, er min dom dog sand, for jeg er ikke alene om dommen. Foruden mig er der nemlig ham, der har udsendt mig. I jeres lov står der jo skrevet, at to menneskers vidnesbyrd er sandt. Jeg er den, der vidner om mig selv, men også faderen, der har sendt mig, vidner om mig.
- Hvor er din far så henne? spurgte de ham.
- I kender hverken mig eller min far, svarede Jesus. Hvis I havde kendt mig, ville I også have kendt min far!
Denne tale holdt Jesus i skatkammeret, mens han underviste i templet. Ingen greb ham, for endnu var hans time ikke kommet. Så Jesus fortsatte:
- Jeg går bort. I skal søge efter mig, men I vil dø, fordi I går fejl. Hvor jeg skal hen, dér kan I ikke komme.
- Han tænker da vel ikke på at tage sig selv af dage, sagde judæerne, siden han fabler om, at hvor han skal hen, kan vi ikke komme?
- I er nedefra, sagde han så, jeg er ovenfra. I er af denne verden – jeg er ikke af denne verden. Derfor sagde jeg, at I vil dø, fordi I går fejl. Hvis ikke I tror på, at jeg er den, jeg er, så skal jeres fejltrin virkelig gøre det af med jer.
- Hvem er du da? spurgte de ham.
- Den, som jeg har talt om lige fra begyndelsen, sagde Jesus. Jeg har meget at sige om jer – og meget at dømme om, for han, som har sendt mig, er sand, og jeg fortæller verden, hvad jeg har fået besked på af ham.[14]
- Når I får ophøjet Det sande menneske, sagde Jesus, så skal I forstå, at jeg er den, jeg er, og at jeg intet gør af mig selv, men hvad faderen har lært mig, dét siger jeg. Han, som har sendt mig, han er med mig. Han har ikke ladt mig alene, for jeg gør altid det, der glæder ham.
På grund af denne tale var der mange, der hengav sig til ham.
Så sagde Jesus til de judæere, der havde hengivet sig til ham:
- Hvis I forbliver en del af min fortælling, er I for alvor mine tilhængere. I skal forstå sandheden, og sandheden skal gøre jer frie.
- Vi er Abrahams børn, svarede de, og vi har aldrig været nogens slaver. Hvad mener du så med, at vi skal blive frie?

[14] De fattede ikke, at det var faderen, han talte om.

- Jeg kan godt fortælle jer, svarede Jesus, at alle, som svigter, er slaver af deres svigt. Slaven bliver ikke i huset for altid – det gør sønnen til gengæld. Så hvis sønnen sætter jer fri, så er I for alvor frie. Jeg ved da godt, at I er Abrahams børn – og alligevel stræber I mig efter livet, fordi min fortælling ikke finder klangbund i jer. Det, som min far har vist mig, det fortæller jeg. Så udfør da, hvad også I har fået besked på af min far.
- Vores far er Abraham! svarede de.
- Nå, men hvis I virkelig var Abrahams børn, sagde Jesus til dem, ville I gøre, som Abraham gjorde. Men nu stræber I mig efter livet – et menneske, som har sagt jer den sandhed, jeg har fået besked om af Gud selv. Det ville Abraham aldrig gøre. Nej, I udfører jeres egen fars gerninger.
- Ja, vi er i hvert fald ikke født i hor, sagde de til ham, vi har én far – og det er Gud!
- Ha! sagde Jesus, hvis Gud virkelig var jeres far, ville I have elsket mig. Jeg kommer nemlig fra Gud selv, og her er jeg! Jeg er ikke kommet af mig selv, men det er ham, der har sendt mig. Hvorfor fatter I ikke, hvad jeg siger? Det er fordi, I ikke kan høre min fortælling. Jeres far er djævelen selv, og I elsker at udføre jeres fars vilje. Han var lige fra begyndelsen en morder og stod aldrig i sandheden, for der findes ikke sandhed i ham. Hver gang han farer med løgn, kommer det fra ham selv, for en løgner er og bliver han – ja, selve løgnens far. Jeg derimod siger jer sandheden, og derfor har I ingen tillid til mig! Hvem af jer kan overbevise mig om nogen synd? Når jeg nu siger sandheden, hvorfor tror I så ikke på mig? Den, som er af Gud, kan forstå Guds fortælling. Det er derfor, I ikke lytter, fordi I ikke er af Gud.
- Har vi da ikke ret i at mene, at du er en sindssyg samaritaner? svarede judæerne ham.
- Jeg er ikke sindssyg, svarede Jesus, jeg respekterer bare min far, men I håner og ydmyger mig. Nuvel, jeg søger ikke min egen ære. Der er én, der søger den, og han skal dømme. Ja, jeg kan godt fortælle jer: hvis nogen holder fast ved min fortælling, skal han aldrig i evighed se døden!
- Nu ved vi da, at du er sindssyg, sagde judæerne til ham, Abraham døde jo – det samme gjorde profeterne – og du påstår, at hvis nogen holder fast ved din fortælling, skal han aldrig i evighed se døden! Du er da vel ikke større end vores far Abraham, som altså døde, ligesom profeterne også døde? Hvem tror du egentlig, du er?

- Hvis jeg bare fremhævede mig selv, svarede Jesus, ville jeg være respektløs. Men det er min far, som respekterer mig – han, som I kalder jeres Gud. Og dog kender I ham ikke, men det gør jeg! Hvis jeg påstod, at jeg ikke kendte ham, ville jeg være en løgner ligesom jer. Men nu kender jeg ham altså, og jeg holder fast ved hans fortælling. Jeres far, Abraham, glædede sig til at opleve min dag. Nu har han oplevet den, og han frydede sig!
- Hvad for noget!? udbrød judæerne, du er endnu ikke fyldt 50, og så har du set Abraham!?
- Ja, jeg kan fortælle jer, sagde Jesus, at endnu før Abraham blev født, var jeg den, jeg er.
Så samlede de sten op for at stene ham, men Jesus skjulte sig og forlod templet.

Jeg er ikke kristen!

Sådan kunne Søren Kierkegaard chokere sin måbende samtid i sit hidsige skrift Øjeblikket. Jeg er ikke kristen! Og det var han bl.a. ikke, fordi han ikke på nogen måde ville tages til indtægt for den flok fede, snadrende gæs, han sammenlignede den danske menighed med under ledelse af den gamle gase, der søndag efter søndag forkyndte middelmådighed og fedme til Guds velbehag. Så fede var gæssene, at de dårligt kunne røre deres vinger for slet ikke at tale om at flyve – og det var just det gudvelbehagelige. De stakkels forvildede gæs, som forsøgte sig med at flyve, blev latterliggjort eller man ynkede dem.

Jeg er ikke kristen! Jeg vil ikke have noget med den løgnagtige danske statskirke at gøre som forkynder denne middelmådige borgerlighed som Guds sandhed. Ja, Kierkegaard var så forbitret på statskirken og dens levebrødspræster, at end ikke hans bror måtte besøge ham på hans dødsleje – fordi han var præst! Kierkegaard blev latterliggjort i sin samtid – senere skal jeg ellers love for, han er blevet taget til nåde, og i dag ville de fleste vel kalde ham for en af de mest lidenskabelige kristne tænkere, der har levet.

Jeg er ikke kristen, råbte han. Giv mig et brækmiddel, når jeg ser disse fede præster i deres fede embeder! En lille skrutrygget mand med et alt for stort hoved – og vel også et alt for stort hjerte – en alt for stor lidenskab for sandheden. Den sandhed, som statskirken undertrykte med sin glade middelmådighed.

Det er ikke så underligt, at han minder om Jesus i dagens tekst. Den Jesus, der kæmpede mod den etablerede jødedom og dens løgnagtige præsteskab, der uretmæssigt havde sat sig på Moses stol. Disse kalkede grave, der så så kønne ud udenpå med var fulde af råddenskab og død indvendig. Han lægger ikke fingrene imellem. I har Djævelen til far – og ikke Abraham, som I hævder. I har løgnen til far! Derfor kan I slet ikke høre sandheden mere. Uimodtagelige, som I er!

Jeg er ikke jøde! kunne han vel også have sagt. Jeg er ikke jøde på jeres betingelser, I kræmmere, som føler jer så sikre i kraft af jeres fødsel og jeres religion – men intet er sikkert – kun at I vil slå mig ihjel, fordi I ikke har mulighed for at høre sandheden. Jeg er sandheden – I er løgnens yngel! Derfor korsfæster I mig!

Der er lidenskabelige opgør i luften i dag på denne fastesøndag – og vi må ikke være upåvirkede af dem. For de gælder os og vores liv. Vores frihed.

Har de ret, disse vanvittige mennesker, som råber op og forlanger afgørelse, lidenskab – enten eller! Eller er de bare lidt kuriøse – strammere kunne man måske kalde dem. Originaler, som man tager til sig – men først længe efter, de er døde og borte – som uskadelige dukker til samlingen. Og Kierkegaard var i virkeligheden god nok – og det var også forkert med den korsfæstelse.
Jo, selvfølgelig har de ret – det siger sig selv – men det underlige er, at det er umuligt at følge dem. Man kan ikke efterfølge Kierkegaard eller være kierkegaarddiscipel. Højst beundre ham sådan lidt på afstand. For det var *hans* opgør – *hans* lidenskab. Og jeg tror da heller ikke, det var hans mening at skaffe sig tilhængere – dem ville han øjeblikkeligt have lammet med sin bidende ironi. Populær ville han i hvert fald ikke være for nogen pris!

Kan vi følge Kristus? Alle vi, som kalder os kristne – alle vi døbte? Nej, selv om vi ved og føler, at han er sandheden og vejen og livet – så går det ikke an. Det er ikke muligt at leve op til ham, så at sige. Vi har bare ikke den beskaffenhed, som gør det muligt at følge Kristus. Dertil er han for umådelig – for ubegribelig – alt for lidenskabelig og alt alt for radikal i sine krav. I forhold til ham er og bliver vi de rene platugler – og hyklere, hvis vi så meget som vover at sammenligne vores liv med hans.
Så Kierkegaard har måske endnu mere ret, når han hævder, at han er ikke kristen – ikke bare som et voldsomt opgør med den vamle statskirke men som en ægte forkyndelse af magtesløshed overfor Kristus. Og det er måske den magtesløshed – den erkendelse af det umulige i at være kristne – det er måske den, der i sidste ende åbner en dør på klem for os til sandheden og livet.
For nu brænder det på – og hvad sagde brandmajoren? spørger Kierkegaard. Ja, han blev jo så rygende flintrende tosset på al den velmenende hjælpsomhed fra alle de tilskuere, som så gerne ville hjælpe med at slukke branden – gå ad Helvede til, råbte han til disse rare og hjælpsomme mennesker – for nu brænder det – og det er alvor! Og kristendom er alvor, og du kan ikke komme stikkende med noget som helst, der kan hjælpe i forhold til Kristus.

Hvordan kan jeg være kristen og ikke være kristen samtidig? Det kan jeg kun i min dybe magtesløshed – i min tro på den kærlighed, der gør mig til det, som jeg ikke selv hverken kan eller vil vælge! Det kan jeg kun ved – som de gamle sagde – at henfly til Guds nåde! Og så sker der det mærkelige, at korset får en helt anden betydning. Fra at være en skamstøtte over menneskers ondskab – en slem fadæse – et justitsmord, som vi bør sørge og klage over og angre – ja så bliver korset til et sejrstrofæ – ja til livets træ – fordi det kommer til at stå som billede på den altfavnende og grænseløse kærlighed, som gør mig til en troende kristen – lige midt i min vantro – min ligegyldighed – mit afslappede forhold til statskirken, som giver mig mit udkomme – lige ned midt i mit elendige selv planter Gud troen og gør mig til kristen – og jeg ved ikke selv hvordan. Præcist udtrykt ved den barnedåb, som inddrager spædbørn i Guds rige for altid – de ved ej selv hvordan.
Magtesløsheden er den første betingelse – hvis ikke I bliver som spædbørn, kan I ikke komme ind! Og magtesløse – det var disse troende jøder – disse Abrahams børn sandt for dyden ikke. De var noget i kraft af deres fødsel – deres slægt – deres omskærelse – ja, de var Guds udvalgte folk – den ypperste slægt blandt alle jordens folk. Det var de ikke i tvivl om – og det er det, som Jesus nu kalder den store løgn, og det er kun folkeskaren, der forhindrer dem i bogstaveligt talt at stene ham for de ord.
Og den løgn rammer altså også os, hver gang vi roser os af andet end af Kristus, som Paulus siger det – vores holdning til menneskerettighederne – vores nationalisme - vores arbejde for fred og ret – vores humanistiske sindelag. Ja, i løgnens verden, som er vores verden – vores uomgængelige vilkår – tag ikke

fejl af det – der sætter løgnen og løgnens far skel mellem mennesker – mellem de gode og de onde – mellem dommeren og de dømte – mellem dem med den rigtige holdning og dem med den forkerte – mellem de stræbsomme og de ligeglade – mellem de kristne og de andre!
Og det kan der føres mange krige om – og det bliver der – og det vil der altid blive – for det er her vi lever og er.

Undtagen lige i dette øjeblik, hvor vi er samlet omkring vores magtesløshed som mennesker og derfor må sætte al vores lid til Guds forbarmende kærlighed. Her er vi henvist til noget andet end os selv – og derfor kan der ikke være skel mellem mennesker her. Her er ingen kristne af sig selv – i kraft af sin indsigt eller religiøse sindelag eller gode gerninger – nej her er alle kristne, fordi Guds kærlighed alene gør os til det, vi er.
Og det er derved kristen forkyndelse adskiller sig så fuldstændig fra al anden forkyndelse – al anden religion – enhver anden livsholdning. Og så længe den forkyndelse lyder, ja, så er det for mig temmelig ligegyldigt, om det er i statskirkens ramme eller det er i en hvilken som helst anden ramme. Forkyndelsen af min magtesløshed og af Guds tilgivende kærlighed er det altafgørende!
Så er jeg da, hvad jeg er af Guds nåde – og her er det mig nok!

Livets Lys

Engang, da Jesus kom gående, fik han øje på én, der var født blind. Hans tilhængere spurgte ham i den anledning:
- Rabbi, hvem er det egentlig, der har syndet – er det manden her, eller er det hans forældre, siden han er født blind?
- Det er hverken denne mand eller hans forældre, der har syndet, svarede Jesus, nej, det var såmænd for at Guds gerninger kunne blive åbenbaret på ham. Jeg må jo udføre arbejdet for ham, der har sendt mig, mens det er dag. Snart bliver det nat, hvor ingen kan arbejde. Mens jeg er i verden, er jeg verdens lys.
Da han havde sagt dette, spyttede han på jorden og lavede ler af spyttet, som han så lagde på den blindes øjne og sagde til ham:
- Gå hen og vask dig i det bassin, der hedder Siloa![15]
Så gik han hen og vaskede sig, og da han kom tilbage, kunne han se.
Da sagde naboerne og alle de, der havde set, hvordan han tidligere levede som tigger:
- Sig mig engang, er det ikke ham, der sad og tiggede?
- Jo, det er godt nok ham, sagde nogle, mens andre sagde: Nej, nej, han ligner ham bare.
Selv sagde manden:

[15] Siloa betyder Udsendt.

- Det *er* mig!
- Hvordan blev dine øjne da åbnet? spurgte de ham så.
- Det var ham, der hedder Jesus. Han lavede noget ler, som han så salvede mine øjne med, svarede han, og så sagde han, at jeg skulle gå hen og vaske mig i Siloa. Da jeg så gik derhen og vaskede mig, kunne jeg se.
- Hvor er han?
- Det ved jeg ikke.

Så tog de den blindfødte hen til farisæerne. Nu var det netop sabbat, den dag, hvor Jesus lavede ler og åbnede den blindes øjne, så nu spurgte også farisæerne ham, hvordan han havde fået sit syn.

- Han lagde ler på mine øjne, svarede han dem, og så vaskede jeg mig, og nu kan jeg se.
- Sådan et menneske er ikke fra Gud, sagde nogle af farisæerne så, for han overholder ikke sabbatten.
- Men hvordan kan et syndigt menneske gøre den slags tegn? sagde andre.

På den måde kom der splittelse iblandt dem, så de henvendte sig på ny til den blinde:

- Hvad mener du selv om ham, nu hvor han har åbnet dine øjne?
- Han er en profet! sagde han.

Judæerne var nu ikke helt overbevist om, at han havde været blind og var blevet seende, så de tilkaldte hans forældre.

- Er det her jeres søn, som I påstår, er født blind? spurgte de, hvordan kan han så se nu?
- Vi ved, at han er vores søn, og vi ved, at han er født blind, svarede hans forældre. Hvordan han nu kan se, ved vi derimod ikke, og hvem, der åbnede hans øjne ved vi heller ikke. Spørg ham selv. Han er gammel nok til at svare for sig selv.[16]

Så tilkaldte de for anden gang manden, der havde været blind, og sagde til ham:

- Du må hellere give Gud æren! Vi ved nemlig, at denne mand er en synder.
- Om han er en synder, kender jeg ikke noget til, svarede han. Jeg ved bare, at jeg var blind, og nu kan jeg se.
- Hvad gjorde han ved dig? spurgte de ham så, hvordan åbnede han dine øjne?

[16] Sådan svarede hans forældre, fordi de var bange for judæerne. Disse var nemlig allerede blevet enige om, at hvis nogen bekendte sig til Jesus som den salvede konge, skulle vedkommende smides ud af synagogen. Det var derfor, hans forældre sagde: han er gammel nok, spørg ham selv.

- Jeg har allerede fortalt jer det, svarede han, men I hører ikke efter. Hvorfor vil I nu høre det en gang til? I vil måske også gerne være hans tilhængere?
Så skældte de ham ud:
- Du er måske nok hans tilhænger, men vi er Moses' tilhængere! Vi ved, at Gud har talt til Moses, men vi aner ikke, hvor denne mand kommer fra.
- Det er da godt nok underligt, at I ikke aner, hvor han kommer fra, svarede manden dem, og så har han åbnet mine øjne! Alle ved jo, at Gud ikke lytter til syndere, men hvis én er gudfrygtig og udfører hans vilje, så lytter han til ham. Aldrig nogen sinde har man hørt, at nogen skulle have åbnet øjnene på en, der var født blind, så hvis denne mand ikke var udsendt fra Gud, kunne han slet intet gøre.
- Du blev født helt og aldeles i synd, sagde de, og så vil du belære os!?
Derpå udstødte de ham af synagogen.
Senere hørte Jesus, at han var blevet udstødt af synagogen, så da han mødte ham, sagde han:
- Hvad med dig? har du tillid til Det sande menneske?
- Hvem er han, gode herre, så jeg kan hengive mig til ham? svarede han.
- Ikke blot har du set ham, sagde Jesus, men det er også ham, der står her og taler med dig. Som dommer er jeg kommet til denne verden, så de, som ikke kan se, skal se, og de, som ser, skal blive blinde.
Det hørte nogle af de farisæere, der var sammen med ham, så de spurgte:
- Vi er da vel ikke også blinde?
- Hvis I var blinde, sagde Jesus til dem, ville I ikke have nogen fejl. Men nu, hvor I påstår, at I kan se … nej, jeres svigt bliver ved og bliver ved.

Pastorale

Det er så sandt, som det er sagt, at den, der ikke går ind gennem indgangen til fårefolden, men kravler over et andet sted, han er en tyv og en røver, mens den, der går ind gennem indgangen, det er fårehyrden selv. For ham åbner dørvogteren, og fårene hører hans stemme. Han kalder sine får ved navn og han fører dem ud. Når han har ført alle sine egne ud, går han foran dem, og fårene går med ham, fordi de kender hans stemme. Andre end ham vil de ikke følge, men tværtimod flygte fra, fordi de ikke genkender fremmede stemmer.
Denne historie fortalte Jesus til judæerne, men de fattede ikke, hvad det var, han talte om. Derfor forklarede han dem det:

- Jeg kan så fortælle jer, at det er *mig*, der er fårenes indgang. Alle, som kom før mig, er tyve og røvere, men fårene lytter ikke til dem. Det er *mig*, der er indgangen! Hvis nogen kommer ind gennem mig, vil han blive fri. Han skal gå ind og ud og finde græsning. Tyven kommer kun for at stjæle og dræbe og ødelægge. Jeg kom, for at de kunne få liv – og det i overflod!
Jeg er den gode hyrde! Den gode hyrde sætter sit liv til for fårene. Daglejeren derimod, som ikke er hyrde, og hvis får ikke er hans egne, ser ulven komme, men han efterlader fårene og flygter, så ulven går på rov og spreder dem for alle vinde. Det er fordi, han er daglejer, og egentlig ikke bryder sig særligt om fårene.
Jeg er den gode hyrde! Jeg kender mine og mine kender mig - ligesom faderen kender mig, og jeg kender faderen – og jeg sætter mit liv til for fårene. Jeg har også andre får, som ikke hører til denne fold. Også dem må jeg lede, og de lytter til min stemme, så der skal være én hjord med én hyrde. Det er derfor, faderen elsker mig, fordi jeg sætter livet til, så jeg kan tage det tilbage. Ingen har berøvet mig livet – nej, jeg sætter det til af egen fri vilje. Jeg har magt til at sætte det til og magt til at tage det tilbage. Det var den opgave, jeg fik af min far.

Nogle af de allerældste afbildninger vi har af Jesus, er billedet af den gode hyrde. Og det er der en god grund til, fordi hyrdebilledet fra Johannesevangeliet på en måde betegner selve grundtemaet i kristendommen: *Jeg er den gode hyrde – den gode hyrde sætter sit liv til for fårene!* I denne tid fejrer vi påske her i kirken – vi fejrer Jesu død og opstandelse – at han holdt ud og ikke lod sig friste til at stige ned af korset og bevise sin magt eller hævne sig som de gamle guder – eller som vi måske gerne så. At han opstod påskemorgen – ikke til hævn eller som bevis for noget, så vi skulle tabe både næse og mund og lære at tro på det utrolige – det var ikke meningen, tror jeg – men sådan at kirken kunne opstå og være levende til stede i verden sammen med vores hyrde - vores frelser og befrier. Derfor opstod han af graven. For at menigheden skulle leve sammen med ham og af ham – og ikke bare efterleve en eller anden lov eller en religion som alle de andre normale får.

Jeg er den gode hyrde – den gode hyrde sætter sit liv til for fårene!

Og det er friheden i Kristus – at han er den *gode* hyrde – eller man kunne måske sige den omvendte hyrde – for normalt er det vel sådan, at det er fårene, der sætter deres liv til for hyrden, så han kan få sit udkomme. Men denne hyrde er anderledes – han sætter livet til for de får, som egentlig skulle slagtes eller ofres. Hvorfor? Fordi han kender sine får, og de kender ham, og han elsker dem – og den man elsker, ofrer man ikke. Den man elsker, sætter man gerne livet til for.

Kærligheden har det med at bytte rollerne om – herren bliver tjener og tjeneren herre – den største bliver den mindste og den mindste den største – hyrden bliver til offerlam, så fårene kan få deres frihed – kærlighedens frihed og fred! Se, Guds lam!

Det er det, påsken handler om, og derfor er det også det, al kristendom handler om: at vi har en hyrde, der sætter sit liv til for fårene – af lutter kærlighed!

En af de bedre Jesusfilm, jeg kender, er en gammel sort-hvid film af den italienske instruktør Pier Paolo Pasolini. Han har lavet en film med et æsel i hovedrollen – sådan et rigtigt pakæsel pakket med store tunge kasser af smuglergods. To mænd driver det stakkels æsel frem med pisk og forbandelser. Det er smuglere på vej over grænsen med deres smuglergods.
På et tidspunkt bliver de opdaget af grænsevagterne, men de prøver at stikke af, og så er det, æslet pludselig løber sin vej med alt godset – stolprer af sted med grænsevagterne efter sig, sådan at det lykkes for smuglerne at gemme sig og slippe fri. Vagterne skyder efter æslet og rammer det, men det fortsætter ned ad bjerget, indtil det omsider trasker ind på en smuk eng og lægger sig til at dø midt i en fåreflok – og netop som æslet dør, stiger solen op og kirkeklokkerne begynder at ringe. En ny dag gryr – et nyt liv begynder.

Det er dette grundtema i kristendommen: at livet koster livet, rigtig meget kunst handler om i vores kultur, fordi vi ikke kan lade være med at fundere over betydningen af det.
Den der vil vinde livet, mister det, men den, der mister sit liv, skal vinde det! hedder det nærmest som et mantra i evangelierne. Men hvad betyder det?
Kan man sige, at alle vores bestræbelser på at erobre livet og tage styringen over vores liv og vores medmennesker, ikke blot er frugtesløse – et jag efter tomhed, som Prædikeren siger - men fører til fortabelsen, som de gamle indremissionærer kunne sige det, mens det at give slip på alt, hvad man 'står for' og 'er': sin religion – sin livsholdning – sin retfærdighedssans – fører til det virkelige liv. Den virkelige frihed og den fuldkomne glæde. Er det det, evangelierne handler om? Er det det, den kristne grundfortælling om Guds død på korset også handler om? At turde give slip på sit liv, sin ære og anseelse og anerkendelse og for så vidt give sig i menneskers vold – for kun derved kommer du til det virkelige liv og den virkelige livsglæde? Så det at være kristen burde i den sammenhæng altid koste livet – dvs. din anseelse, status og anerkendelse i verden. For så er du egentlig ingenting – men til gengæld 'er' du. Det er i hvert fald noget, man som pastor – altså hyrde for menigheden - nok bør tænke over.

Men giver det mening? Ja, hvis det at være er at være elsket, så gør det vel. I hvert fald for dem af os, livet ikke lykkedes så godt for. Det kan godt være jeg hører til 'de arme og elendige' i verdens øjne – har mistet livet så at sige – men alligevel lever jeg i kraft af Guds – men vel først og fremmest af mine medmenneskers ubetingede, spontane og ganske ufortjente kærlighed. Og da bliver dette dødelige og mange gange så besværlige liv alligevel smukt som en sommermorgen på den grønne eng, når solen står op og kirkeklokkerne ringer opstandelsen ud for alverden.
Og måske får jeg endda lyst til at give den kærlighed, jeg selv oplever, videre til hvem som helst jeg møder på min vandring gennem livet. Hvem ved?

Nu opstod der igen splid blandt judæerne på grund af denne tale. Mange af dem mente, at han var både besat og gal, og hvem gider høre på ham? Andre mente, at sådan en tale ikke kunne komme fra en besat, for en dæmon kan vel ikke åbne blindes øjne?

Så kom indvielsesfesten for templet i Jerusalem. Det var vinter, og Jesus gik omkring i templet i Salomons Søjlegang. På et tidspunkt slog judæerne kreds om ham og spurgte:

- Hvor længe vil du holde vores sjæl hen i spænding? Er du den salvede konge, så sig os det ligeud!

- Jeg har allerede sagt jer det, svarede Jesus, men I tror ikke på mig. De gerninger, jeg udfører i min fars navn, de vidner om mig, men I tror ikke på mig, fordi I ikke hører til mine får. Mine får lytter til min stemme. Jeg kender dem, og de går med mig. Jeg giver dem evigt liv, og aldrig i evighed vil de gå til. Ingen skal rive dem ud af min hånd! Min far, som har givet mig dem, er større end alle, og ingen kan rive noget ud af min fars hånd. Jeg og faderen vi er ét!

Judæerne samlede nu igen sten op for at stene ham, så Jesus spurgte dem:

- Mange velgerninger fra min far har jeg vist jer. Hvilken af disse gerninger vil I nu stene mig for?

- Det er sandt for dyden ikke for en velgerning, vi stener dig, svarede judæerne, men for gudsbespottelse – fordi du, som bare er et menneske, gør dig selv til Gud.

- Sig mig, svarede Jesus dem, står der ikke skrevet i jeres lov: *Jeg har sagt, I er guder?* Hvis loven nu kalder dem, Guds ord kom til, for guder – og skriften kan jo ikke rokkes! – kalder I så virkelig mig, som faderen selv har helliget og udsendt til verden, for gudsbespotter? Blot fordi jeg sagde, at jeg er Guds Søn? Hvis ikke jeg gør min fars vilje, skal I ikke have tillid til mig, men hvis jeg gør, så se dog på gerningerne, også selv om I ikke har tillid til mig. Så må I både forstå og erkende, at faderen er i mig, og jeg i faderen.

Nu forsøgte de igen at gribe ham, men han undslap dem.

Senere tog han atter over på den anden side af Jordan – til det sted, hvor Johannes opholdt sig og døbte første gang. Dér slog han sig ned. Mange kom til ham og sagde, at godt nok gjorde Johannes ingen tegn, men alt, hvad Johannes sagde om ham her, var sandt. Dér var der mange, der hengav sig til ham.

Anden søndag efter Påske handler her i kirken om hyrder og får.

Det er et meget brugt billede på forholdet mellem Gud og mennesker både i Det gamle Testamente og i det nye. Billedet viser selvfølgelig et forhold, hvor hyrden eller Gud passer godt på fårene – eller mennesker. Hyrdens opgave er jo at vogte fårene, så der ikke sker dem noget ondt. Jesus kalder et sted sig selv den gode hyrde, for – som han siger – der findes også dårlige hyrder. Det er dem, han kalder daglejere, dem, der er ligeglade med fårene. De tænker kun på at få deres løn, og når der opstår problemer, så stikker de bare af og efterlader fårene til de vilde dyr eller til røvere. Men det vil Jesus aldrig gøre, siger han, for han elsker sine får – ja, han elsker dem så højt, så han hellere vil dø end at svigte dem. Og det er jo netop forskellen på et kærlighedsforhold og så det, man kunne kalde en forretningsforbindelse.
Der er mange, der opfatter forholdet til Gud som en forretningsforbindelse – altså et forhold, der ligesom bygger på en gensidig aftale - eller en kontrakt. Jeg forpligter mig på den ene side til at leve pænt og ordentligt og gøre, hvad Gud vil have, og Gud på den anden side forpligter sig så til at passe godt på mig og mine. Det er jo til at forstå. "Noget for noget", som vores statsminister plejer at sige. Og det er jo tilsyneladende en udmærket aftale, og det var for så vidt den oprindelige opfattelse af konfirmationen, at her blev denne aftale med Gud indgået, og konfirmanderne gav faktisk præsten hånd på, at de på deres side ville holde aftalen. Konfirmationen var konfirmandernes egen bekræftelse på den aftale med Gud, som forældrene allerede havde indgået på barnets vegne i dåben.

Sådan en aftale er for mig at se udtryk for selve religionens væsen. Dette at jeg på min side yder noget til den almægtige Gud derude et sted mod til gengæld at få et godt eller i hvert fald et rimeligt liv. Tænk på, hvad der er blevet ofret i tidens løb af gaver til Gud på den ene eller anden måde – for at det skulle gå mennesker godt. Tænk på, hvad der er blevet bygget af templer til Guds ære – for at det skulle gå os godt. Og tænk på, hvad mennesker kan få sig til i Guds navn og gøre, hvad de kalder Guds vilje – for at det må gå dem godt. Enten i dette liv eller i det næste. Der er bare det ved det, at den aftale ikke holder – den holder faktisk aldrig. Og det skyldes, at den Gud, man forestiller sig som en handelspartner – ikke findes og aldrig har været. Og derfor viser det sig da også gang på gang, at denne kræmmergud ikke holder sin del af aftalen. Det kan sagtens gå rigtig galt med mit liv – også selv om jeg gør alt, hvad denne Gud forlanger af mig – og mere til. Og verden kan sagtens blive udsat for ondskab i lange baner, undertrykkelse, folkedrab, udnyttelse, forskelsbehandling, og alt det, vi kender så godt. Og hvor er Gud så henne i det? Hvis der er en almægtig god Gud derude et sted, så har han et alvorligt forklaringsproblem. Men det er der heller ikke, for den gamle aftale er og bliver et meget menneskeligt forsøg på at sikre sig en rimelig tilværelse i dette farlige liv, og lige så tillokkende den lyder – lige så forkert er den. For sådan leger vi ikke med Gud.
Og det er præcis, hvad Jesus prøver at sige til sine landsmænd i dagens tekst: I bygger jeres samfund og hele jeres liv på en forkert aftale – med en Gud som ikke findes. Og derfor vil I aldrig kunne fatte den nye aftale, som jeg taler om – den aftale, som alene bygger på kærlighed. Den Gud, I taler om, findes ikke – for den sande Gud, det er mig. Det er mig og min far, og vi er ét og det samme. Den, der ser mig, ser Gud – og den der hører mig og forstår mig – hører Gud. Og så bliver de religiøse jøder selvfølgelig meget vrede, og de samler sten op for at stene Jesus, men han går sin vej.

Så kære konfirmander. Det, I gør i dag – det er ikke at indgå en aftale med en Gud, som ikke findes. Konfirmationen er ikke en forsikringsaftale. Men det, I siger ja til – det er en nye aftale, som er en ensidig aftale, hvor den Gud, som Jesus kalder sin far, rent ud erklærer jer sin uforbeholdne og umistelige

kærlighed – præcis som han gjorde det, dengang I blev døbt. I bliver ikke spurgt, om I vil elske Gud, men I bliver spurgt, om I vil tage imod Guds uforbeholdne kærlighed.
Det er ikke sikkert, den kærlighed vil give jer et rigt og lykkeligt liv – for det er i høj grad op til jer selv. Og den Gud, Jesus taler om, og som han selv er en del af – er ikke sådan en almægtig Gud, der styrer verden et sted derudefra, og som en anden supermand kommer os til hjælp, når vi beder ham længe nok om det. Nej den Gud er en afmægtig Gud og derfor ofte en lidende Gud, der må finde sig i al den ondskab, der findes i hans verden. Og selv blev han som bekendt korsfæstet og groft ydmyget af mennesker. Det er en sælsom Gud, der beder os om hjælp til at skabe en verden, som han havde tænkt sig og håbet på.
Han kan kun elske. Og det er med dette kærlige blik, den sande Gud ser på os og på jer fra sit kors og beder om vores og jeres hjælp til at frelse hans lidende verden. Han beder jer om at tænke på hans afmægtige kærlighed, og så om selv at handle i denne kærlige ånd i jeres forhold til hinanden. Ikke bare for jeres medmenneskers skyld, men også for jeres egen – for, som Paulus siger – Mit liv vil aldrig give mening – uanset hvad jeg gør og kan og opnår – hvis ikke det var for Guds kærlighed. Og omvendt. Selv om det også skulle gå mig rigtig skidt her i livet, ja, så er det aldrig fortvivlende, så længe jeg kan sole mig i Guds kærlighed. For kun i kærligheden er livet – og det liv skal I altså ikke gå glip af, hvis det ellers står til Gud. Heller ikke, hvis det står til jeres forældre, som i dag sidder og ser på jer med stolthed – hvad de også har god grund til – sikke et hold! Men al den kærlighed, de har givet jer – og giver jer, er netop grundlaget for jeres egen evne til at elske andre mennesker – for kærlighed avler kærlighed. Og i dag – ja, da bryder jeres familiers kærlighed næsten sammen over jer i form af fest og gaver og en hel masse dejlige ting, som skal vise, hvad I godt ved – at de alle sammen elsker jer – også selv om vi forældre ikke altid har tid til at vise det.

Ude i våbenhuset ligger der en gave og venter på jer, og jeg kan lige så godt røbe, hvad det er, for det ved I godt. Det er netop Den nye Aftale, som jeres kirke gerne vil give jer med ud i jeres liv. Den nye Aftale, som førhen hed Det nye Testamente. Jeg har skrevet jeres navn og jeres konfirmationsord i den, så I ikke kan bytte den, men først og fremmest for at markere, at det er altså *jeres* nye aftale, som I siger ja tak til i dag. Kærlighedens aftale med kærlighedens Gud. Den eneste aftale, der kan give jer frihed og mod til at leve det vanskelige og spændende liv, I nu står overfor. Kærlighedens Gud ser på jer og vil altid være hos jer. I vil aldrig være ensomme – om så alle andre forlader jer. For godt nok er kærligheden afmægtig, men den bliver hos os – altid!

Livets sejr

Der var engang en syg mand, Lazarus fra Bethania. Han var fra Marias[17] og hendes søster Marthas landsby. Søstrene sendte så bud til Jesus:
- Jesus! hør her, Lazarus, som du holder så meget af, han er syg.

[17] Maria – det var hende, der senere salvede Jesus med salve, og som tørrede hans fødder med sit hår – det var hendes bror, Lazarus, der var syg.

- Denne sygdom er ikke dødelig, sagde Jesus, da han hørte om den, nej, den er til ære for Gud, for at Guds søn gennem den kan blive respekteret som den, han er.
Jesus elskede Martha og hendes søster og Lazarus, men da han hørte, at han var syg, blev han alligevel i to dage der, hvor han var. Endelig efter to dage siger han til tilhængerne:
- Lad os tage til Judæa igen.
- Rabbi! sagde hans tilhængere til ham, for nylig prøvede judæerne at stene dig, og så vil du tage derhen igen!?
- Har dagen ikke tolv timer? svarede Jesus. Den, der vandrer om dagen, snubler ikke, for han ser lyset i denne verden. Men den, der vandrer om natten, snubler, for lyset er ikke i ham. Vores gode ven Lazarus er sovet ind fortsatte han, nu går jeg hen og vækker ham.
- Men, mester! svarede tilhængerne, hvis han er faldet i søvn, så skal han nok blive rask.[18]
Så sagde Jesus ligeud til dem:
- Lazarus er død! Og jeg glæder mig på jeres vegne over, at jeg ikke var der, så I nu endelig kan hengive jer fuldt ud til mig. Men lad os gå hen til ham.
Thomas (det betyder tvilling) sagde så til de andre tilhængere:
- Jamen, lad os da bare gå, så vi kan dø sammen med ham.
Da Jesus omsider nåede frem, erfarede han, at Lazarus allerede havde ligget fire dage i graven. Bethania lå i øvrigt tæt på Jerusalem, ikke mere end et par kilometer derfra. Mange af judæerne var kommet ud til Martha og Maria for at trøste dem på grund af deres bror. Da nu Martha hørte, at Jesus var på vej, gik hun ham i møde, mens Maria blev siddende inde i huset.
- Kære herre, hvis du havde været her, var min bror ikke død, sagde Martha til ham, og dog ved jeg, at hvad end du beder Gud om, vil Gud give dig.
- Din bror skal opstå, siger Jesus til hende.
- Jah, jeg ved godt, at han skal opstå i opstandelsen på den yderste dag, sagde Martha til ham.
- *Jeg* er er opstandelsen, sagde Jesus til hende, den, der hengiver sig inderligt til mig, skal leve, om han så også dør, og enhver, der lever, og som hengiver sig til mig, skal i al evighed ikke dø. Tror du på det?

[18] Jesus havde selvfølgelig talt om hans død, men de troede, han talte om søvnens hvile.

- Ja, mester! sagde hun, Det tror jeg på! Jeg har altid ment, at du er den salvede konge, Guds søn, han, som kommer til verden. Da hun havde sagt det, gik hun hen og kaldte i al hemmelighed på sin søster Maria:
- Mesteren er her og kalder på dig.
Så snart Maria hørte det, rejste hun sig hurtigt og gik hen til ham. Endnu var Jesus ikke kommet ind i selve landsbyen, men befandt sig stadig på det sted, hvor Martha havde mødt ham. Da de judæere, der var sammen med Maria inde i huset for at trøste hende, nu så, at hun hurtigt rejste sig og gik ud, fulgte de efter hende i den tro, at hun gik ud til graven for at græde. Maria kom så hen, hvor Jesus var, og da hun fik øje på ham, sank hun ned for hans fødder og sagde til ham:
- Kære herre, hvis du havde været her, var min bror slet ikke død.
Da Jesus nu så både hende og de judæere, der var kommet sammen med hende, græde, sukkede han inderligt og blev dybt bevæget.
- Hvor har I lagt ham? spurgte han.
- Kom og se, mester, sagde de til ham. Jesus græd også, så judæerne sagde:
- Se, hvor meget han holdt af ham!
- Jamen, kunne han, der åbnede den blindes øjne, ikke have sørget for, at han her ikke var død? sagde andre. Jesus sukkede stille. Så kommer han til graven. Det var en hule, og der lå en sten for indgangen.
- Tag stenen væk, siger Jesus.
- Men mester! siger den afdødes søster, Martha til ham, han stinker allerede. Der er jo allerede gået fire dage.
- Sagde jeg ikke til dig, at hvis du bare har tillid, skal du se Guds stråleglans? siger Jesus til hende Så tog de stenen bort. Men Jesus løftede sin øjne og sagde:
- Far, jeg takker dig, fordi du har hørt mig. Jeg ved selvfølgelig, at du altid hører mig, men jeg sagde det på grund af de folk her, så de endelig engang må tro på, at det er dig, der har sendt mig. Da han havde sagt det, råbte han med høj stemme:
- Lazarus, kom herud! Og den afdøde kom ud med fødder og hænder bundet ind i linned og med et tørklæde bundet om ansigtet.
- Løs ham og lad ham gå! sagde Jesus til dem.
Mange af de judæere, der var kommet ud til Maria og havde set, hvad han gjorde, hengav sig nu til Jesus, men nogle af dem gik hen til farisæerne og fortalte, hvad han havde gjort.

Så sammenkaldte ærkepræsterne og farisæerne synedriet og sagde:
- Hvad gør vi? Dette menneske udfører mange tegn og undere. Hvis vi lader sådan en som ham være, vil alle slutte sig til ham, og så kommer romerne og tager både land og folk fra os. Men én af dem – en vis Kaiafas, der var blevet ærkepræst samme år - sagde til dem:
- Forstår I slet ingenting? Tænk engang på, at det vil gavne os, at ét menneske dør for folket, så hele folket ikke går til grunde.[19]
Så fra den dag lagde de planer om at slå ham ihjel. Derfor gik Jesus ikke længere åbenlyst omkring blandt judæerne, men han tog ud til området i nærheden ørkenen – til en by, der hed Efraim - og der blev han sammen med tilhængerne.

Når jeg skal forklare konfirmanderne, hvad nadver er for noget, så bruger jeg somme tider brødets og vinens dramatiske tilblivelseshistorie, som jeg engang hørte af Erik A. Nielsen i et foredrag. Jeg ved godt, de fleste bare går hen i Brugsen og køber et brød eller en flaske vin, men der går jo en historie forud, og det er måske også meget godt at høre den en gang imellem – at maden ikke bare kommer af sig selv.
Historien er dramatisk for kornet, der her ved efterårstide står nok så glad og svajer i vinden sammen med en masse andre på marken – og pludselig en dag bliver de alle sammen hugget om – i gamle dage med den le, som blev dødens symbol – i dag med en noget mere effektiv mejetærsker, og så starter trængslerne ellers for alvor. Man bliver tærsket sønder og sammen – stuvet sammen i store bunker, og senere bliver man kværnet til mel, og for at det ikke skal være løgn, så bliver man druknet – banket endnu engang ved æltningen og til sidst bliver man så puttet i en oven og brændt. Alt sammen – al denne lidelse – for at bageren eller hvem det nu er – på et tidspunkt kan åbne ovndøren og fremdrage det vidunderligste nybagte velduftende og nærende brød.
Vindruen har det ikke meget bedre. Revet bort fra sine rødder og sin stamme. Trampet på og mast så saften presses ud af én – opsamlet i store beholdere og hensat i mørke og glemsel. Indtil denne mystiske gæringsproces er færdig, så vinen er klar til at bringe glæde og fornøjelse til mange mennesker.
Evangelisterne skildrer Jesus som det perfekte menneske – mennesket efter sin guddommelige bestemmelse. Men de skildrer ham også som en lidelsernes mand. Sønderslået, trampet på, ydmyget ødelagt, knust, dræbt – død og begravet - men ikke forgæves. Som kornets og vindruens lidelseshistorie fører også Jesu lidelse til opstandelse – ja, mere end det – til liv og glæde og næring for mange mennesker. Derfor spiser vi brød og drikker vin til nadveren til minde om kornets og vindruens og Jesu egen trange vej gennem døden til livet – livet og glæden for mange.
Evangeliets påstand er altså, at døden ikke bare er død – ligesom høsten ikke bare er høst og tilintetgørelse - men begyndelsen på noget nyt. Og det er det, vi fejrer, når vi går til alters sammen.

Det er også det, den mærkelige fortælling om denne Lazarus handler om. Lazarus, der var en af Jesu gode venner, som blev syg, og Lazarus' to søstre, Martha og Maria tilkalder så Jesus, men han lader

[19] Dette sagde han imidlertid ikke af sig selv, men som ærkepræst forudsagde han, at Jesus skulle dø for folket – ja, ikke alene for folket, men også at han skulle samle Guds adspredte børn til ét folk.

vente på sig – han lader sådan set Lazarus dø, så han kan komme til at brillere ved hans opstandelse. Så da han endelig når frem til Bethania, så er Lazarus død for længst – han har allerede ligget fire dage i graven. Og så er det, søstrene bebrejder Jesus: Havde du været her, så var Lazarus ikke død.
Men så kommer jo denne påstand til udtryk igen – som ved alle de sære dødeopvækkelser, vi kender fra evangelierne, hvor Jesus går hen og rører ved den døde, som rejser sig fra døden, som om de bare sov. Døden er ikke bare død og tilintetgørelse og glemsel. Livet er mere end vores korte livsvandring fra vugge til krukke, som de siger. Det var det, Jesus viste os ved at vække stendøde mennesker til live – han viste os opstandelsen som en del af vores virkelighed – og hans egen opstandelse var jo nærmest en naturlig ting, for han var jo selve mennesket efter dets bestemmelse, og til menneskelivet hører ikke blot døden som det sikreste af det sikre, men også opstandelsen.
Og det er jo fint nok, men det kan enhver jo komme og påstå, og vores erfaring tyder mest af alt på, at døden bare er død og tilintetgørelse og evig glemsel.
Der er et element mere i nadveren – i brødet og vinen, og det er det mystiske element. Der sker noget underligt med både brød og vin undervejs – en underlig gæringsproces uden hvilken brødet ikke ville blive brød, men nærmest sten – det ved enhver, der har glemt at komme gær i dejen - og vinen ville ikke blive vin, men bare saft. Der sker så at sige en indre åndelig proces, og når vi går til alters sammen, så håber vi, at denne indre åndelige forvandling også må løfte os ud af vores dagligdags frygt og bekymringer for vores liv og for vores død og vores udkomme, så vi bliver frie til at leve et virkeligt menneskeliv, hvor døden og livsangsten ikke fører det store ord, men hvor vi, som Jesus selv får lov til at flytte blikket fra os selv og vores eget indadvendte liv og alle vores livs bekymringer – til hinandens liv. Så vi ser hinanden og ikke bare os selv. (Det er derfor nadverbordet er halvrundt, så vi kan se hinanden i øjnene – i modsætning til resten af rummet, hvor vi kigger ind i nakken på hinanden eller bare ser på præsten). Og det er måske det, som er en del af livets mening: at få den indre mystiske forvandling, der løfter blikket fra os selv til vores nærmeste – at mit medmenneskes liv pludselig bliver vigtigere end mit eget. For dermed er jeg endelig løst fra alle mine egne bekymringer for mig selv.
Og det er så stort, så det måske godt kan beskrives som en opstandelse fra de døde – denne forvandling af mit indre selv – denne opdagelse af livets dybe mening. Den fantastiske befrielse fra mig selv og mit eget livs fængsel.
Lazarus, kom herud! Lazarus, lig nu ikke bare der så frygteligt alene i graven. Kom herud til os andre! Og den døde kom ud, og Jesus sagde: Løs ham og lad ham gå. Løs ham og lad ham gå. Det er dommeres ord til fangen, der bliver frifundet. Det er slaveejerens ord til slaven, der bliver frikøbt. Det er livets ord til stendøde mennesker: Løs ham og lad ham gå.

Fortællingen om Lazarus er ikke et fantastisk mirakel, der skal få os til tro på Jesus. Den køber vi alligevel ikke. Men fortællingen om Lazarus er endnu et vidnesbyrd om livets umådelige storhed. At livet – ethvert menneskeliv – indeholder dybder og horisonter, som vi ikke drømte om. At der i ethvert menneske i virkeligheden er en rigdom, som vi kun alt for sjældent benytter os af hos os selv og endnu sjældnere respekterer og ærer hos andre.
Det er den ufattelige rigdom, som vi allerede har i os, som er det egentlig mirakel. Og det er det mirakel, Gud gerne vil fortælle os om – miraklet om os selv. For tænk, hvis vi aldrig hørte det - aldrig fik at vide, hvem og hvad vi i virkeligheden er for nogle fantastiske mennesker og hvad livet er for et fantastisk mirakel. Hvad hjælper det, man er en løve, hvis man tror, man bare er en pipfugl?

Vi har alle sammen hørt det før, men vi glemmer det, eller vi mister troen på os selv og på livet – og så er det vi finder sammen her i kirken for at høre det igen – for at opleve at blive forvandlede fra stendøde til spillevende mennesker, der tør alt, tror alt, håber alt, udholder alt. Mennesker, der lever…

Nu nærmede judæernes påske sig, og mange fra den egn tog op til Jerusalem før påskehøjtiden for at rense sig. De søgte så efter Jesus, og mens de stod i templet, spurgte de hinanden:
- Hvad mener I? Mon dog ikke han kommer til højtiden?
Ærkepræsterne og farisæerne havde imidlertid udsendt en befaling om, at hvis nogen vidste, hvor han var, skulle han fortælle det, så de kunne arrestere ham.
Seks dage før påske kom Jesus så til Bethania, hvor Lazarus boede. Det var ham, han havde oprejst fra de døde. Her serverede de et aftensmåltid for ham. Martha vartede op, og Lazarus var en af dem, der sad til bords sammen med ham. Så var det, Maria tog en håndfuld meget kostbar ren nardussalve og salvede Jesus' fødder. Bagefter tørrede hun hans fødder med sit hår, og hele huset blev fyldt af duften fra salven. Så siger en af hans tilhængere, Judas Iskariot, ham, der senere skulle forråde ham:
- Hvorfor blev denne salve ikke solgt for 300 denarer, der kunne gives til de fattige?[20]
- Lad hende være i fred, sagde Jesus så, hun har jo gemt den til min begravelsesdag. De fattige har I altid hos jer – mig derimod har I ikke altid.
En større flok judæere fandt nu ud af, hvor han var, så de kom – ikke alene på grund af Jesus, men også for at se Lazarus, som han havde oprejst fra de døde. Ærkepræsterne derimod lagde planer om, at de også burde slå Lazarus ihjel, fordi mange på grund af ham var i færd med at forlade judæernes tro og gå over til Jesus.

Næste dag erfarede den store menneskemængde, der var kommet til højtiden, at Jesus var på vej til Jerusalem, så de skar grene af palmetræerne og gik ud for at møde ham, mens de råbte: - Hosannah! Velsignet være han, som kommer i Jahves navn – Israels konge!

[20] Det sagde han nu ikke, fordi han bekymrede sig særligt om de fattige, men fordi han var en tyv og stak til sig af de penge, der blev lagt i den fællespung, som han havde ansvar for.

Jesus havde imidlertid fundet et æsel, som han satte sig op på, som skrevet står: *Vær ikke bange, Zions datter. Se, din konge kommer, siddende på et æselføl.*[21]
De mennesker, der var sammen med ham, dengang han kaldte Lazarus ud af graven og oprejste ham fra de døde, fortalte nu vidt og bredt, hvad der var sket. Det var også derfor menneskemængden gik ham i møde, fordi de havde hørt, at han havde udført dette underfulde tegn.
Farisæerne tænkte så i deres stille sind:
- Kan I nu se, at vi intet vinder? Hele verden løber jo efter ham!

Nu var der nogle hellenere blandt dem, der kom op for at fejre gudstjeneste under festen. De kom så hen til Filip, ham fra Betsajda i Galilæa, og spurgte ham:
- Gode herre, vi vil gerne se Jesus.
Filip går hen og fortæller det til Andreas, og de går så begge to hen og siger det til Jesus.
- Ja, timen er kommet, svarede han dem, hvor Det sande menneske skal guddommeliggøres. Det er sandt, som det er sagt, at hvis ikke hvedekornet falder i jorden og dør, forbliver det kun det ene korn. Men hvis det dør, bærer det meget frugt. Den, der elsker sit liv, mister det, men den, der giver slip på sit gode liv i denne verden, skal bevare det til evigt liv. Og hvis nogen vil tjene mig, så lad ham komme med mig, for der, hvor jeg er, der skal min tjener også være. Den, der tjener mig, ham vil faderen hædre. Lige nu er min sjæl bestyrtet, men hvad skal jeg sige? Far, befri mig for denne time? Nej, nej, det er jo derfor, jeg er nået til denne time. Men far! Vis nu, at du er Gud! Da lød der en stemme fra Himlen:
- Jeg har allerede guddommeliggjort det, og jeg vil gøre det igen!
Folkemængden, der stod og hørte det, mente, der var kommet et tordenbrag. Andre påstod, at en engel havde talt til ham.
- Den stemme lød ikke for min skyld, svarede Jesus, men for jeres skyld. Nu går der dom over denne verden. Nu kastes denne verdens fyrste ud udenfor. Og jeg - ja, når jeg bliver ophøjet fra jorden, vil jeg drage alle til mig.[22]

[21] Dette forstod hans tilhængere først intet af, men da Jesus var blevet guddommeliggjort, kom de i tanke om, hvad der var skrevet om ham, og hvad de havde gjort ved ham.

[22] Dette sagde han med henblik på den måde, han snart skulle dø på.

I torsdags var jeg for første gang i Korinth Bio, som er lidt af en oplevelse i sig selv – jeg tror aldrig, jeg har siddet i sådan nogle dybe lænestole i en biograf. Men vi skulle se Anders Refns film De forbandede år, som er en flot film om Den tyske besættelse af Danmark – måske lavet i anledning af 75-året for befrielsen, som vi jo skal fejre den 5. maj i år. Det er en god film, som viser krigens mange ansigter – både den lidenskabelige kamp imod fjenden – kampen med livet som indsats – men som også viser det måske knapt så heroiske samarbejde med fjenden – de ganske mange, der ligefrem nød godt af krigen og skummede fløden.

Vi kan bedst lide lidenskaben. Heltene er dem, der sætter livet til i kampen for det, de tror på. Skurkene er dem, der bare udnytter situationen til egen fordel. Og sådan er det vel, fordi vi mange gange går rundt i vores dagligliv med en drøm om – ja, om denne lidenskab, der kan fylde mennesker med et frygtløst mod, og med en stærk følelse af mening med livet, så det ikke bare bliver et spørgsmål om overlevelse og velfærd for enhver pris. At leve er ikke det samme som at have det godt og overleve længst muligt. Der er noget mere ved menneskelivet – noget helt og aldeles afgørende – og det er det, kristendommen handler om.

Søndag efter søndag samles vi til gudstjeneste for at minde hinanden om netop den lidenskab, der giver vores liv mening – den lidenskab, der gør os levende for alvor. Og det gør vi ved at samles om det menneske, som var lidenskaben selv. Nemlig Jesus, som de kaldte Guds søn, Messias, verdens frelser – ja, Gud selv. Ja, vi går endda så vidt, at vi påstår, at vi samles *med* Guds søn, for godt nok er han død for 2000 år siden, men han er opstået af graven og er nu 'levende tilstede iblandt os med al sin kærligheds rigdom', som vi siger ved nadveren. Og vi *hører* ikke bare om Jesus her i kirken. Ved vores altergang, som egentlig i sig selv er et udtryk for en grænsesprængende lidenskab – ja, der holder vi måltid sammen med hinanden og sammen med Jesus i et grænseløst fællesskab, hvor vi rent fysisk får næring af Jesu legeme og blod for at blive en del af hans lidenskab – af hans kærlighed.

Det kan de, som bare vil overleve og have det godt og have fred og ro, ikke forstå en tøddel af. For dem er lidenskaben nærmest i vejen for det, de forstår ved det gode liv. Hvorfor i al verden skal man sætte livet på spil, når man nu kunne have det så godt i ro og fred? Og det betyder splittelse i familien, som vi så i filmen, når lidenskaben møder den velbjergede behagelighed. Så bliver der opgør og opbrud.

Og så kan jeg jo ikke lade være med at tænke på Jesu ord til disciplene om, at han ikke kommer med fred – det må I endelig ikke tro – Nej, jeg kommer med splid og ufred til familien og samfundet.

De fortællinger om Jesus, vi hører her i fællesskab, er alle sammen fortællinger, der skal vække vores drøm om lidenskab og mening til live, så vi ikke falder hen i tom meningsløshed, men kan gå hjem herfra med glæde og gåpåmod og kampgejst – ligesom når vi som børn hørte Gunnar Nu kommentere en fodboldlandskamp i radioen, så skulle vi altid selv ud og spille fodbold bagefter – ud og gøre det bedre, som vi sagde - fordi vi var båret af Gunnar Nu's begejstring og lidenskab.

Fortællingen om Jesus er fortællingen om et menneske, der udlevede vores inderste og mange gange fortrængte eller opgivne drøm om noget mere end bare overlevelsen – ja, noget, der er så stort og levende, at det ligefrem gør overlevelsen betydningsløs.

De siger det på en sær måde i evangeliet, når de påstår, at den som bare vil sikre sig livet – overleve - mister det – men den, der mister livet på grund af sin lidenskab og kærlighed, han vinder det. Eller som Johannes siger det i dagens tekst: *Den, som elsker sit liv, mister det, men den som hader sit liv i denne verden, skal bevare det til evigt liv.* Sådan som Jesus selv ifølge fortællingen mistede livet i denne verden af kærlighed til mennesker, men dermed vandt det for alvor. Opstod af graven som et andet hvedekorn, der lægges i jorden, men se: pludselig spirer det, og snart står der en bølgende hvedemark så fuld af liv som aldrig

før – liv og næring til mange. Det er det, der kan få Johannes til at tale om Jesu korsfæstelse som en ophøjelse, hvad den jo rent konkret var på korset – men altså også som noget virkeligt stort – for uden den intet liv – i hvert fald intet virkeligt liv.

Det, som skabte modstanden under besættelsen – ja, det som skabte lidenskaben og den kamp, lidenskaben altid medfører – det var vel i grunden kærligheden. Kærligheden til fædrelandet – til Danmark, som var blevet løbet over ende og invaderet af en fremmed magt. Det var også kærligheden, der bar Jesu lidenskab, men det var ikke fædrelandskærligheden – Nej, det var den grænseløse kærlighed – kærligheden til livet – kærligheden til alle mennesker – kærligheden til fjenderne.

Vi kender bedst *for*kærligheden. Kærligheden til den eneste ene – til vores børn og vores familie – til vennerne og til vores land. Og vi elsker den kærlighed, hvis man kan sige det sådan. Men der findes en anden kærlighed – den kærlighed, evangeliet taler om, som er kærligheden til livet selv – kærligheden til ethvert fællesskab mellem mennesker – også til dem, vi ikke kan fordrage, fordi vi har hørt eller lært, at de er vores fjender eller bare rent ud uelskværdige. Det er den kærlighed, som virker fuldkommen uopnåelig for dødelige mennesker, der gerne vil sætte grænser og lave skel mellem hinanden – mellem venner og fjender, mellem dem indenfor og dem udenfor – de andre. Men et eller andet sted inde i os forekommer denne universelle kærlighed vel også inderligt sand: Sådan burde det være! Der burde ikke være grænser og skel mellem mennesker. Vi burde alle være sammen om livets umådelige og fantastiske gave, uanset hvem eller hvad vi var. Vi burde hjælpe og styrke hinanden som medmennesker – uanset hvem vi er og hvordan vi er. Vi burde inddrage hinanden og aldrig udelukke nogen. Vi burde ikke hele tiden vurdere hinanden og dømme hinanden, men bare tage hinanden for hvad vi er i kærlighed.

Det er sådan et menneskeliv, evangeliet drømmer om, og som det igen og igen forestiller sig med de mest fantastiske billeder. Og det er sådan et liv, Jesus ifølge evangeliet udlever – ja, mere end det: han forærer også os sådan et liv ved at forære sig selv til os – så vi måske – hvem ved – får lyst til at leve for alvor – leve lidenskabeligt, inderligt i tillid til at det liv, Jesus udlevede, er det egentlige sande og frie menneskeliv, sådan som det var Guds mening, det skulle leves. Og så også i tillid til, at når det ikke lykkes – og det gør det vel sjældent - når trangen til det behagelige liv og trangen til at ville mig selv på andres bekostning overdøver kærligheden til livet – ja, så står han her midt i vores fællesskab med al sin kærligheds rigdom og tager imod os – sådan som vi nu engang er – tager imod os i al vores afmagt og inddrager os i sit guddommelige fællesskab – igen og igen og igen.

Det er egentlig det, vi med et gammelt ord kalder opbyggelighed. At vi her i kirken ved vores gudstjeneste bliver bygget op til hele – ja, til hellige mennesker, der tør gå ud herfra og udleve den kærlighed, som giver vores liv dets egentlige mening.

Nu svarede en fra folkeskaren ham:

- Vi har forstået på loven, at den salvede konge bliver i al evighed. Hvordan kan du så påstå, at Det sande menneske skal ophøjes? Hvem er dette sande menneske i det hele taget?

- Endnu en lille stund er lyset i jer, svarede Jesus, gå, mens I har lyset, for at mørket ikke skal overrumple jer. Den, der vandrer i mørket, ved ikke, hvor han går. Tro på lyset, mens I har det, så I kan blive lysets børn.

Det var, hvad Jesus sagde, men da han gik bort, var han stadig en gåde for dem. Hvor mange af hans tegn, der end blev udført for øjnene af dem, troede de dog ikke på ham. Så profeten Esajas' ord blev opfyldt, når han sagde: *Herre, hvem troede det, vi hørte – for hvem åbenbaredes Jahves arm?* Derfor var de ikke i stand til at hengive sig, for som Esajas også siger: *Han har blindet deres øjne – deres hjerter har han forhærdet, for at de ikke skal se med deres øjne og fatte med deres hjerter, så de kan vende om, og jeg kan frelse dem.* Dette sagde Esajas, fordi han for længst havde set Jesu guddommelighed, og det var ham, han talte om. Og skønt en hel del – selv blandt rådsherrerne – hengav sig til ham, indrømmede de det dog ikke på grund af farisæerne, for at de ikke skulle blive smidt ud af synagogen. Ja, de elskede i sandhed menneskers hæder og ære fremfor Guds.

Nu råbte Jesus:

- Den, som hengiver sig til mig, hengiver sig ikke bare til mig, men til ham, der har sendt mig. Ja, den, som ser mig, ser ham, der har sendt mig. Jeg er kommet som et lys ind i verden, for at enhver, som hengiver sig til mig, ikke skal forblive i mørket. Hvis der er nogen, der hører min fortælling, men ikke holder fast ved den, vil jeg dog ikke dømme ham, for jeg er ikke kommet for at dømme verden, men for at frelse den. Men den, der forkaster mig og ikke tager imod min fortælling, han har en dom hængende over hovedet: selve fortællingen – dén skal dømme ham på den yderste dag. For jeg talte ikke af mig selv, men han, som har sendt mig – faderen selv – han gav mig befaling om, hvad jeg skulle sige og hvordan jeg skulle tale, og jeg ved, at hans befaling betyder evigt liv. Så hvad jeg siger, siger jeg sådan som Gud Fader har befalet mig.

Samtale om natten

Nu var det lige før påskehøjtiden. Jesus vidste, at hans time var kommet, hvor han skulle forlade denne verden og tage tilbage til faderen. Ja, han vidste, at faderen havde lagt alt i hans hænder – han vidste, at han var udgået fra Gud og skulle vende tilbage til Gud.

Som han havde elsket sine egne, der var i verden, elskede han dem til det sidste, men Djævelen havde til gengæld sat det i hovedet på Judas, Simon Iskariots søn, at han skulle forråde ham. Mens de nu holdt aftensmåltid, så rejste Jesus sig fra bordet, tog sit tøj af og fandt et håndklæde, som han bandt om livet. Så hældte han vand i vaskefadet og begyndte at vaske

tilhængernes fødder og tørre dem med det håndklæde, han havde om sig. Så kommer han til Simon Petrus.
- Mester! vasker du mine fødder? siger han til ham.
- Hvad jeg gør, begriber du ikke nu, svarede Jesus ham, men senere skal du nok forstå det.
- Nej, aldrig i evighed skal du vaske mine fødder, indvendte Petrus.
- Men hvis ikke jeg vasker dig, har du ikke lod og del i mig, svarede Jesus.
- Men mester! sagde Petrus så til ham, så ikke blot mine fødder, men også hænder og hoved.
- Den, som allerede er badet, behøver ikke vaske andet end fødderne, men er ellers helt ren, svarede Jesus. I er rene – dog ikke alle! [23]
Da han så havde vasket deres fødder og taget tøjet på igen og lagt sig til bords, spurgte han dem:
- Forstår I, hvad det er, jeg har gjort mod jer? I kalder mig Mester og Herre, og I har ret, for det er jeg. Når nu jeg, jeres Mester og Herre, har vasket jeres fødder, så har I også pligt til at vaske hinandens fødder. Det var et forbillede, jeg gav jer, for at I skal gøre sådan, som jeg har gjort mod jer. Det er sandt, som det er sagt: en slave er ikke større end sin herre, så lidt som en apostel er større end ham, der udsendte ham. Forstår I dette, er I velsignede, hvis I handler efter det. Jeg mener ikke jer alle sammen. Jeg ved, hvem jeg har udvalgt, men det, som sker, sker for at skriftordet må gå i opfyldelse, som siger: Han, som spiste brød med mig, har løftet sin hæl imod mig. Fra nu af kan jeg fortælle jer det, før det sker, så I, når det sker, tillidsfuldt må hengive jer til, at jeg er den, jeg er. Jeg kan godt sige jer, at den, der tager imod nogen, som jeg sender, tager imod mig, og den, der tager imod mig, tager imod ham, som sendte mig.

Jeg har arbejdet for Den danske Folkekirke i mere end 25 år, og somme tider slår det mig med undren, hvor meget der dog gøres for at opretholde kirken og kristendommen i vores land – hvis man f.eks. sammenligner med andre bevægelser eller ideologier for den sags skyld. Lige fra børnene er små, indoktrineres og undervises de i de kristne grundfortællinger – der er stor tilslutning til minikonfirmander og til almindelige konfirmander – der er kirkehøjskoler og studiekredse i massevis – og så har vi ikke at forglemme faktisk en dag om ugen, som er vores – kirkens dag – og vi har de store kirkelige højtider, som markeres af hele folket på den ene eller anden måde. Vi har en historie, og vi udgør en kulturarv af de store, og vi er overordentlig synlige i landskabet Enhver der har et budskab

[23] Han kendte jo ham, der skulle forråde ham; derfor sagde han, at ikke alle var rene.

eller en vare at sælge, burde blegne af misundelse over vores organisation og den massive påvirkning vi kan præstere i vores land. En påvirkning, der så også koster op mod 6-7 mia. kr. om året.

Men når det nu er tilfældet, så kan det samtidig ikke undgå at undre, hvorfor det så kun er så relativt få, der bruger denne kirke. En ny undersøgelse viser, at halvdelen af danskere ikke har været i kirke indenfor det sidste år. Interessen for kirkens budskab kan åbenbart ligge på et meget lille sted på trods af denne massive påvirkning af mennesker fra kirkens side.
Kirken selv plejer at hævde overfor den slags statistiske afsløringer af danskernes ligegyldighed, at de ikke forstår kristendommen, og derfor må vi intensivere undervisningen på alle områder. Men sæt nu danskerne udmærket forstår det kristne budskab, men bare ikke bryder sig om det, de forstår? Kan det tænkes, hvis vi skal være ærlige, at mange mennesker ikke finder det kristne budskab, som de både har hørt og forstået, relevant for deres eget liv i dag? Er det rigtigt, som det er blevet sagt, at vi præster svarer rigtig flot på en masse dybsindige spørgsmål, som bare ingen længere stiller?

Hvis det er tilfældet, så er det måske ikke så meget mere undervisning, der skal til – i hvert fald ikke på den gængse måde – men mere anvisning på praktiske konsekvenser af at være kristen. Er det hele blevet for teoretisk og for åndeligt i virkeligheden til at kunne gribe mennesker i dag? Ja, det er fint, du har Guds kærlighed og syndernes forladelse, men hvad skal jeg med den? Hvad skal jeg med tilgivelsen? Det lyder jo smukt alt sammen, men hvor ligger rent praktisk betydningen for mit daglige liv i dag? Hvor er relevansen i disse oldgamle skrifter, som vi hele tiden læser op af og fortolker i en uendelighed?

Derfor vil jeg i dag gerne prøve at komme med en praktisk anvisning på anvendt kristendom, så I alle sammen kan få noget konkret med hjem til brug for jeres daglige liv. Jeg vil gerne tage udgangspunkt i dagens fortælling om Fodvaskningen af disciplene, hvor Herren – eller for den sags skyld Gud selv – gør sig til tjener for sine disciple – som et præludium til fortællingen i morgen om, at dette tjenersind rakte helt ind i døden – døden som en ydmygelse, som et nederlag, han bar uden at kny – alene for at inddrage stakkels mennesker i *sin* verden. Den verden der er kendetegnet ved netop død og opstandelse. Jeg tænker her ikke så meget på den fysiske død, men på den død, vi dør så at sige hver dag. Hver gang, vi svigter et medmenneske – hver gang vi går forbi, hvor vi skulle være gået ind. Hver gang vi satte os selv i højsædet og selv ville leve, døde vi. Der døde noget i os. For den, der vil redde sit eget liv, mister det, men den der sætter livet til, vinder livet, ifølge Jesus. Underligt nok. Hver gang vi kæmpede for vores ret – og fik den – døde vi lidt mere. Hver gang vi ville os selv, mistede vi os. Hver gang vi i retfærdig harme dømte de skyldige, var det os selv, der blev dømt.
Og lad mig så komme med et konkret eksempel. Vi kender ham alle sammen – idioten, der gør, hvad han kan for at ødelægge vores fællesskab. Enten fordi han ikke kender de regler, vi lever efter her hos os – eller fordi han bare ikke *vil* indordne sig. Det er ham, der er skyld i det hele – at det hele efterhånden går ad helvede til. Han er uimodtagelig for sund fornuft – kun ude på at forstyrre, ødelægge, bryde ned. Vi kan simpelt hen ikke døje ham. Usympatisk – selvisk til det sygelige – rethaverisk, dominerende og dertil groft uforskammet og fræk driver han sit ødelæggende spil.
Hvad gør vi ved ham? Hvordan løser vi problemet i vores fællesskab? Ja, den enkle løsning er selvfølgelig at smide ham ud. Smide ham ud, så vi kan komme videre – så vores gode fællesskab kan blomstre op på ny. Hvorfor skal en enkelt person kunne ødelægge det for alle andre? Han skal selvfølgelig ud – det er kun ret og rimeligt. Og sådan går det da som regel også, så der kan blive fred igen – så livet kan

blomstre og gro i fred og ro. Vi fyrer ham. Vi ekskluderer ham. Vi vender ham ryggen. Vi unddrager os hans selskab. Han er ikke en af os. Og det har han saftsusemig selv været ude om. Det dumme svin.
En ret og rimelig løsning. Der er bare det ved det, at den løsning betyder, at vi dør – at vores fællesskab dør. I hvert fald ifølge Jesu forkyndelse. For han tillader sig at opstille det helt igennem urimelige krav til os, som han stillede til sig selv. Kravet om aldrig at ville sig selv eller det vi nu lever for eller vores fællesskab, hvis prisen er et andet menneske. Uanset hvem. Om vi så kan frelse hele verden – hvis det koster blot ét menneske – så fri mig fra den frelste verden.
Jeg ved godt, at det lyder som en umulig opgave, den Jesus stiller sine disciple og dermed os. Altid at *tjene* andre med glæde. Men den er der ikke desto mindre. Og så umulig er den jo heller ikke. En gang imellem bryder Guds rige igennem vores dagligdag som en opstandelse fra de dødes rige. Den gang vi ikke lod ret være ret, men forbarmede os over mennesket og inkluderede det dumme svin i vores fællesskab – på trods af alt bøvlet og besværet – på trods af uretfærdigheden og krænkelsen. Og det er hvad jeg vil kalde kristendom i praksis: aldrig at ville rense ud blandt mennesker – aldrig at ville dømme mennesker ude – aldrig at gøre forskel på mennesker – uanset hvad det så koster.
Hvem er den rene? Ja, man kan sige, at enten er ingen af os rene, så ingen af os kan kaste den første sten. Eller man kan sige, at alle er rene i kraft af Guds kærlighed i Jesus Kristus. Alle og enhver. Og måske forstår vi så dette underlige påskebudskab, at vel er vi døende – ja, døde – og den verden vi skaber med vores domme, ligner på mange måder de dødes rige. Men vi er også en del af opstandelsen fra de døde. Vi er også en del af Guds rige – det rige, som denne Jesus viste os med sit eget liv – sin egen død og sin egen opstandelse. Måske skal vi dø vores daglige død for at kunne opstå, som Frans af Assisi siger det. Eller måske skal vi først og fremmest erkende, hvad der er dødens årsag – og hvad der er opstandelsens. At få sin ret og få de dumme svin ned med nakken fører til død. Ligesom retfærdig harme – forurettelsen og fornærmelsen gør det. Men at ydmyge sig – at give det hele væk for en af disse mindste smås skyld – det fører til liv og opstandelse fra de dødes rige. Ikke blot for den, der gør det, men for alle, der oplever det. Vi elsker det jo i virkeligheden! Måske fordi sandheden har noget på os.
Og samtidig ved vi godt, at alt det, vi vinder her i livet – alle vores sejre – al vores rigdom, al vores retfærdighed og anerkendelse intet er værd i forhold til det, vi har givet væk
Jeg ved ikke, om det lykkedes med den praktiske anvisning i kristendom. Gå nu hjem og gør som Kristus! Men jeg håber, at der i hvert fald er åbnet en dør på klem til en anden forståelse af vores liv end den, der udelukkende - og så nemt som ingenting styres af vores følelser af retfærdig harme – af vrede og forargelse mod de andre. Disse følelser bedrager os altid! De lokker med vældige gevinster og et strålende liv, men de fører altid til endnu en daglig død. I Guds rige er menneskets værdighed ikke betinget af status eller af det rette sindelag – og heller ikke af at have følelserne på rette sted – men alene af den kærlighed til mennesker, der fik Gud selv til at kaste sig til jorden og i døden for at redde bare et enkelt fortabt lille, i verdens øjne ganske uanseeligt og så inderlig ubetydeligt menneskebarn.
Det er måske, hvad kristendom handler om: Vores egentlige livsgrundlag, og hvordan vi så lever på det grundlag. Nu kan vi foreløbig samles som de første disciple ved Herrens Bord og lade os dejligt betjene. Så må vi se, hvad der sker.

Efter disse ord blev Jesus dybt bevæget, og han sagde ligeud:
- Jeg kan lige så godt fortælle jer, at én af jer vil forråde mig.

Tilhængerne så på hinanden, usikre på, hvem han talte om. Nu var der en af hans tilhængere, der plejede at sidde til bords op mod Jesus' bryst - det var ham, Jesus elskede. Ham gjorde Simon Petrus tegn til for at han skulle spørge, hvem det var, han talte om. Så han læner sig ind mod Jesus' bryst og spørger ham:

- Hvem er det, mester?

- Det er ham, jeg giver det stykke, jeg dypper i fadet.

Da han havde dyppet stykket, tog han det og gav det til Judas, Simon Iskariots søn. Efter at han havde fået stykket, tog Satan ved ham, og Jesus siger til ham:

- Gør det, du skal gøre, hurtigt.

Men ingen af dem, der sad til bords, forstod, hvad han talte med ham om. Nogle mente – eftersom Judas stod for pengene – at Jesus bad ham om at købe, hvad de havde brug for til højtiden - eller at han skulle give noget til de fattige. Da Judas havde fået stykket, gik han straks ud. Det var nat.

Da han så var gået ud, siger Jesus:

- Nu er Det sande menneske blevet ophøjet i al sin herlighed – ja, gennem ham er Gud selv blevet åbenbaret i al sin stråleglans. Når Gud på den måde er blevet åbenbaret gennem ham, vil Gud også åbenbare hans guddommelighed gennem sig selv. Snart - meget snart - vil han guddommeliggøre ham. Ja, lille børn! Endnu en liden stund er jeg sammen med jer. I skal lede efter mig, men som jeg sagde til judæerne: hvor jeg tager hen, kan I ikke komme. Det samme siger jeg også til jer nu. Et nyt bud giver jeg jer: I skal elske hinanden! Ligesom jeg har elsket jer, skal I også elske hinanden! Derpå kan alle kende jer som mine tilhængere: at I har kærlighed til hinanden.

- Men mester, hvor tager du hen? spørger Simon Petrus ham.

- Der, hvor jeg skal hen, kan I ikke følge mig nu, men senere skal I følge efter.

- Hvorfor kan jeg ikke følge dig nu? spørger Petrus ham, jeg vil sætte livet til for dig.

- Nå, så du vil sætte livet til for mig? svarede Jesus. Jeg kan så fortælle dig, at endnu før hanen galer, har du allerede fornægtet mig tre gange. Bliv nu ikke beklemte i jeres hjerter. Stol på Gud – stol på mig! I min fars hus er der mange boliger. Hvis ikke, ville jeg så måske have sagt, at jeg tager væk for at gøre plads til jer? Og når jeg tager væk og gør plads for jer, så

kommer jeg også igen og tager selv imod jer, for hvor jeg er, der skal I også være. Og hvor jeg tager hen, kender I allerede vejen til.
- Mester, siger Thomas til ham, vi ved ikke, hvor du tager hen. Hvordan kan vi så kende vejen?
- *Jeg* er vejen, sandheden – ja, selve livet! siger Jesus til ham; ingen kommer til faderen uden gennem mig. Havde I kendt mig, havde I også kendt min far. Fra nu af kender I ham – ja, I har allerede set ham.
- Mester, siger Filip til ham, vis os faderen. Det er nok for os.
- Tænk, så længe har jeg været sammen med jer, siger Jesus til ham, og endnu har du ikke lært mig at kende, Filip? Den, der har set mig, har set Gud Fader. Så hvordan kan du sige: Vis os faderen? Tror du ikke på, at jeg er i faderen og faderen er i mig? Den fortælling, jeg fortæller, fortæller jeg ikke af mig selv. Nej, det er faderen, som hviler i mig, der gør sit arbejde. Tro mig! Jeg er i faderen, og faderen er i mig. Hvis ikke I kan klare det, så hengiv jer alligevel til mig på grund af mine gerninger. Jeg kan nemlig fortælle jer, at den, der hengiver sig til mig, han skal gøre de samme gerninger, som jeg gør – ja, endnu større gerninger - for jeg tager til faderen, og hvad som helst, I beder om i mit navn, det vil jeg opfylde, så faderen må blive åbenbaret i al sin glans gennem sin søn. Hvad som helst I beder mig om i mit navn, det vil jeg opfylde.

Johannes, som vi lytter til her i kirken i denne tid mellem påske og pinse, er om nogen *kærlighedens* sendebud.
- Således elskede Gud verden, skriver han i en berømt sætning, at han gav sin egen søn til den, så den ikke skulle gå fortabt, men have evigt liv, og i et af sine breve fortæller han rent ud, at Gud er kærlighed. For Johannes er selve evangeliet et glædeligt budskab om, at Gud er kærlighed, og det glædelige ved det, er jo så, at Guds kærlighed ifølge Johannes overtrumfer ikke blot retfærdighed, dom og straf, men døden selv. Fordi netop kærligheden bryder alle grænser.
Johannes vil skabe glæde med sine fortællinger om Jesus, der kom for at give nyt liv til arme mennesker. Han lavede vand til vin, dengang vinen slap op. Han helbredte syge mennesker – han mættede de sultne. Fik blindfødte til at se og gjorde stendøde mennesker spillevende. Sådan kom Guds kærlighed til udtryk som en ufortjent nåde mod arme mennesker. På den måde bliver evangeliet sådan en mild forårsluftning, der er i stand til at optø det kolde og bange vinterhjerte – en lysning i en mørk tid, der får os til at se på os vores liv og vores verden på en ny måde.
Men lige så lyst og lykkeligt Johannesevangliet er – lige så dystert skildrer det den måde, Guds uforbeholdne kærlighed blev modtaget på i verden. Med mistro – ja, med foragt og forkastelse. I den ene ophidsede diskussion efter den anden med den religiøse elite taler Jesus kærlighedens sag mod dem, der bruger Gud til at styrke deres egen magt med overfor en undertrykt befolkning. Dem, der har taget patent på den rette gudsdyrkelse for egen vindings skyld.

- Det er ikke Gud, men djævelen, der er jeres far! råber han til dem. Den sande Gud – *min* far - skal ikke dyrkes i hellige templer eller gennem hellige præsteskabers mystiske ritualer, men i ånd og sandhed! Og dette – ånd og sandhed – vil for Johannes sige kærlighed.

Som han også siger senere i den lange afskedstale til disciplene, vi hører en stump af hver søndag her mellem påske og pinse: Et nyt bud giver jeg jer: at I skal elske hinanden. Ligesom Gud fader selv elsker jer og jeg elsker jer, således skal I også elske hinanden.

Så Johannes affejer simpelt hen hele datidens religiøse teater med et enkelt godt råd til sine disciple: I skal elske hinanden, for det er selve meningen med livet – ja, selve Guds væsen er kærlighed.

Og det skal I gøre, selv om I vil opleve voldsom modstand mod sådan en livsholdning – især fra denne verdens magthavere, som bygger deres magt på en helt anden fordømmende og nøjeregnende Gud, der belønner de gode og straffer de onde. De magthavere, som i morgen vil korsfæste mig som en forbryder, fordi jeg vover at forkynde kærlighedens og dermed frihedens evangelium offentligt.

Man kan godt undre sig over, hvorfor dette kærlighedsbudskab vækker så voldsom modstand, men jeg tror det hænger sammen med en fornemmelse hos mange mennesker af, at Jesus trampede på nogle af deres helligste værdier. Moseloven, der var fundamentet for det jødiske fællesskab - dette særligt udvalgte folk ifølge deres egen opfattelse. Templet – den centrale helligdom i Jerusalem, der trak sine rødder helt tilbage til kong Salomon. Men også hele den selvforståelse af at være noget særligt i kraft af sin fødsel – sin omskærelse – sin retfærdighed for loven – sin gudsdyrkelse. Alt sammen noget Jesus fejer af bordet som ubetydeligt i forhold til det at elske sin næste – ja, hvem som helst. Det måtte jo vække anstød – det måtte jo provokere mennesker i den grad, så de fandt det rigtigt at gøre Jesus både latterlig og tavs ved at korsfæste ham offentligt. Og så kommer dagens trøstende og opmuntrende ord til disciplene og til os alle sammen: Men I skal ikke være kede af det! Den sorg og den smerte ved afskeden, som I oplever, er som den smerte den fødende kvinde oplever, men som jo bliver fuldstændig fejet af banen af glæden over, at et barn er kommet verden. Sådan skal det også være med jer. I skal græde og klage, mens verden glæder sig over min død, men jeg kommer til jer igen, og da skal I glæde jer, og ingen skal tage jeres glæde fra jer!

Afsked og gensyn! Det er også temaet i Albertes sang Lyse nætter, som vi skal høre om lidt. En sang om, hvordan hele livet ændrer sig, fordi 'du' er tilbage. Så bliver det pludselig forår med fuglesang og lyse nætter og en sommerdag ved stranden – med liv og glade dage. Det er selvfølgelig en kærlighedssang, men på en måde minder den jo om Johannesevangliet, der også er sådan en kærlighedssang, Johannes synger, om … ja, om den kærlighed til livet, som gør os glade for at leve det. Leve det med smerten og sorgen og afskeden og alt det, der nu engang hører med til livet – leve det hele med glæde. Ud fra den tankegang måske, at det ikke er smerten og sorgen der i sig selv er det afgørende, men hvordan vi forholder os til den: som en frygtelig magt, der lammer os og styrer os mod vores egen tilintetgørelse – eller som fødselsveer, der er nødvendige, for at det nye liv kan komme til. Eller som Johannes ser på Jesu korsfæstelse – ikke som det store nederlag og den fatale ydmygelse, men som ophøjelsen af Jesus som det offerlam, der bar alverdens synd på korset – for at vi skulle leve – ja, have liv i overflod, som han siger. Så oplever vi pludselig livet på ny – hører fuglesangen, ser lyset – og verden vælter pludselig ind med parasoller og sandaler – og mit stakkels ensomme hjerte, der krympede sig i smerte og angst for Gud og hvermand, åbner sig for det alt sammen og pynter sig for livet selv.

Elsker I mig, så hold mine bud! Så vil jeg bede Gud Fader, og han vil sende jer en ny talsmand. Han skal være sammen med jer i al evighed – det er

Sandhedens Ånd, som verden ikke kan acceptere, fordi den hverken ser eller kender ham. I kender ham, for han bliver hos jer – ja, han er i jer.
Jeg vil ikke efterlade jer faderløse – nej, jeg kommer tilbage til jer. Endnu en liden stund, så ser verden mig ikke mere, men I ser mig, for jeg lever, og I skal leve! Til den tid skal I forstå, at jeg er i faderen – ja, at I er i mig og jeg i jer. Den, der har hørt mine bud og holder fast ved dem, han elsker mig, og den, der elsker mig, bliver elsket af min far. Også jeg vil elske ham, og jeg skal nok vise mig for ham.
- Mester, siger Judas - ikke Iskariot - til ham, hvordan kan det være, at du vil åbenbare dig for os og ikke for verden?
- Elsker nogen mig, svarede Jesus ham, så holder han fast ved min fortælling, og så vil faderen elske ham. Vi vil komme til ham - ja, vi vil slå os ned hos ham. Den, som ikke elsker mig, holder ikke fast ved min fortælling. Den fortælling, I hører, er ikke min, men faderens – han som sendte mig. Dette har jeg sagt til jer, mens jeg var hos jer, men jeres talsmand – Den hellige Ånd – som faderen vil sende i mit navn, han skal lære jer alt og minde jer om alt det, som jeg har sagt til jer. Fred efterlader jeg jer! Min fred skænker jeg jer! Jeg giver jer ikke, sådan som verden giver. Bliv nu ikke foruroligede i jeres hjerter – luk ikke frygten ind! I har hørt, at jeg sagde til jer: Jeg tager væk, men jeg kommer til jer. Hvis I virkelig elskede mig, ville I glæde jer over, at jeg tager bort til faderen, for faderen er større end mig. Nu har jeg sagt det til jer, før det sker, for at I må blive overbevist, når det sker.
Jeg skal ikke tale meget mere med jer. Denne verdens fyrste er på vej, og mig kan han ikke røre. Men det, som sker, sker, for at verden kan vide, at jeg elsker faderen og gør, sådan som faderen har befalet mig. Derfor må vi bryde op og tage herfra.
Jeg er den sande vinstok – min far er vinbonden. Hver gren på mig, som ikke bærer frugt, den fjerner han, og enhver, der bærer frugt, den renser han, så den kan bære endnu mere frugt. I er allerede rene i kraft af den fortælling, jeg har fortalt jer. Bliv i mig, så vil jeg også blive i jer. Ligesom grenen ikke kan bære frugt af sig selv, uden at den bliver på vinstokken, sådan kan I heller ikke bære frugt, hvis I ikke bliver i mig. Jeg er vinstokken – I er grenene. Den, som bliver i mig og jeg i ham, han bærer meget frugt. Afskåret fra mig kan I nemlig slet intet gøre. Hvis nogen ikke bliver i mig, kastes han udenfor som grenen og visner. Man samler dem sammen, de kastes på bålet og brænder op. Men hvis I bliver i mig, vil også

min fortælling blive i jer. Så hvad end I ønsker, skal I bare bede om, så vil det gå i opfyldelse for jer. Derved åbenbares glansen fra min far, så I kan bære meget frugt og være mine tilhængere. Som faderen har elsket mig, har jeg også elsket jer. Bliv i min kærlighed! Hvis I holder mine bud, vil I blive i min kærlighed, ligesom jeg har holdt min fars bud, så jeg bliver i hans kærlighed.
Dette her har jeg fortalt jer, for at min glæde må være i jer, så jeres glæde må være fuldkommen.

Bibelen er en billedbog. Der var engang noget, der hed en billedbibel, hvor nogen havde illustreret Bibelen, måske især for børn, men på en måde var det jo lidt synd, for så kunne man jo ikke så godt lave sine egne billeder af de fantastiske, forfærdelige og fascinerende fortællinger, Bibelen er bygget af. Så var man henvist til tegnerens sikkert udmærkede fortolkninger.
Det som har gjort fortællingen til ikke blot Bibelens, men for så vidt hele menneskehedens kulturelle og politiske eksistensgrundlag, det er fortællingens evne til at sætte gang i noget i den, der lytter.
Det er måske derfor Paulus igen og igen formaner menighederne til lydhørhed frem for alt andet: Var det i kraft af jeres gode gerninger, I kom til troen – nej, det var i kraft af jeres lydhørhed, dengang I fik udmalet Kristus som korsfæstet.
Også Paulus bruger billeder, når han skal missionere og forkynde. F.eks. billedet af menigheden – hvad er en menighed? Ja, den er som lemmerne på Kristi legeme. Alle er forskellige og har forskellige opgaver, men ingen kan undværes, og øjet kan ikke sige til øret: Dig har vi ikke brug for. Det er et billede på det mest intime fællesskab – denne forbundenhed, som lemmerne der er forbundet til kroppen og til hinanden.
Han kan også bruge billedet med et oliventræ, med den ædle stamme, hvor menighedens medlemmer er som grene, der er indpodet i denne stamme og derfor suger næring af den samme rod.
Billeder kan være fascinerende, men også farlige. I billedet med oliventræet kan Paulus ikke lade være med at skelne mellem den ægte, ædle vare og så de nye indpodede grene fra de vilde oliventræer, og det billede handler om er forholdet mellem jøder og ikkejøder. Den skulle romerne lige have, så de ikke blev for selvhævdende – alt for hovne overfor jøderne.
Og i billedet med legemet, kommer der også en drejning ind i det senere Kolossenserbrev, som måske ikke er skrevet af Paulus selv, hvor Kristus nu bliver udmalet som legemets hoved og menigheden underordnet i forhold til Kristus. Og så er vi ligesom tilbage i de gode gamle hierarkier.
Den revolutionære nyskabelse i det grundlæggende forhold mellem mennesker, som vel egentlig er evangeliet, fortoner sig lige så stille, og vi vender tilbage til civilisationens normalitet med de overordnede og de underordnede – de udvalgte og de fordømte.
Heldigvis ikke Johannes. I hvert fald ikke, hvis man tænker over hans billede med vintræet og grenene. Her er vi tilbage ved denne intime forbundenhed som ved oliventræet eller ved legemet, men billedet går ligesom et skridt videre, og det opdager vi måske først, hvis vi kender lidt til vintræets natur. Det er jo ikke noget stolt og knejsende træ - nærmest en lille stok, der dårligt kan stå selv. Ude i naturen må det støtte sig til andre og stærkere træer for overhovedet at blive til noget. Det er en slyngplante, der klatrer op ad andre for at komme op i lyset, og hvis ikke vingårdsmanden bandt det op, ville det ikke give meget udbytte, for et vintræ kan slet ikke stå selv.

Jeg er det sande vintræ, siger Jesus, og min far er vingårdsmanden. Vingårdsmanden må altså binde det sande vintræ op, sådan at det kan bære megen frugt og blive til glæde for ham, og så er det jo klart nok den korsfæstede Kristus, Johannes taler om.

Andre steder i sit mystiske evangelium taler Johannes om denne korsfæstelse snarere som en ophøjelse end som et nederlag. Tilsyneladende var det et nederlag - sådan opfattede verden det, men Johannes ved bedre, for i virkeligheden var korsfæstelsen den store sejr, hvor kærligheden vandt. Hvor denne intime forbundenhed blev stadfæstet. Uden denne korsfæstelse var der ingen kristendom. Hvis ikke vintræet bindes op og fæstnes til en stok, kommer der ikke noget særligt ud af det.

Og man kan gå videre i billedet af druen - frugten, der nok er smuk at se på, men som først bliver til gavn og glæde, når den bliver mast og ødelagt og trampet på - og sådan flyder Johannesevangeliet over med billeder og symboler - alt sammen for at udtrykke det mirakel, der skete, da Gud selv ifølge Johannes lod sig besejre, ydmyge og slå ihjel - og derved blev til livsglæde og frugtbarhed for mange.

Frugten – vintræets frugt – er vel den kærlighed, vi formår at give og modtage. Båret af evnen til at forstå sig selv – ikke bare som enkeltindivider med krav og rettigheder, men som allerede indsat og bundet sammen i sådan en frugtbar organisme, der skaber liv og glæde under vingårdsmandens kyndige pleje og omsorg. Her er ikke overordnet og underordnet. Vi er alle i Kristus, som Paulus siger med dette billede, at vi tilsammen udgør Kristus, så at sige. Ligesom grenene tilsammen udgør vintræet.

Og det er så det, vi altid minder hinanden om her ved vores gudstjeneste – minder hinanden om, at vores drøm om at være evigt forbundne i kærlighed – en drøm, der vel egentlig er langt mere os, når det kommer til stykket – langt mere menneskelig og hjertelig - end den ellers så dominerende drøm om magt og herlighed, rigdom og berømmelse for mig selv. Hvad gavner det et menneske, om han vinder hele verden, hvis han derved mister sig selv? Mister sin forbundenhed til det livstræ, han er en del af.

Her i kirken, som er vores helligsted, minder vi hinanden om, hvem vi i virkeligheden er, og derved bliver gudstjenesten vores fristed fra den kamp om magten – kampen om at gøre sig gældende og blive til noget – helst noget stort – den kamp om lykken, der dominerer så mange menneskers liv, og som vel også er grundlag for vores civilisation: den evige stræben opad. Her bliver vi døbt ind i en modsigelse af civilisationens normalitet - en ubrydelig forbundenhed eller et livsfællesskab med den Kristus, Johannes kalder Gud. Den Gud som Johannes og Paulus vel egentlig kalder fortællingen om os selv. Tilsammen – i dette kærlighedens fællesskab udgør vi Kristus. Og så har vi livet i os. Behøver for så vidt ikke kæmpe for det eller for vores ret – når nu den fuldkomne glæde er i os. Den strømmer igennem os alle, fordi det var det, der var meningen fra begyndelsen.

På den måde er den kristne menighed egentlig et vanvittigt eksperiment. En håbløs utopi, som for længst burde være opgivet, fordi vores virkelighed synes at være så uendeligt langt fra den drøm, vi samles om her. Alligevel kan vi ikke opgive drømmen om et helt andet liv – et helt andet fællesskab – et helt andet samfund. Og jeg tror, at hvis vi gjorde det, ville vi miste noget dyrebart – ja, måske livet selv. Vi ville visne som de grene på livets træ, der falder af eller bliver fjernet af vingårdsmanden. Måske er det drømmen – utopien - der holder os i live, og som – hvem ved – en gang imellem giver os mod og lyst til at efterleve den på trods af det tilsyneladende umulige i opgaven, sådan som verden nu engang ser ud. I hvert fald sendes vi hjem herfra med Guds velsignelse – den Gud, der lover at bevare vores indgang og udgang fra nu af og til evig tid. Og det er vel egentlig det bedste udgangspunkt, man kan få til at leve dette vanskelige liv, vi har at leve sammen, sådan som vi er.

Gud i himlen, tak fordi du aldrig lader os glemme din grænseløse kærlighed. Lær os nu at glemme os selv og alle vores krav til livet om tryghed og velfærd, så vi ser på vores liv på en ny måde: som forbundne

med dig og med hinanden – ja med alt, hvad der er. Tak for livet – for ugen, der nu er gået. Tak for vores fællesskaber på arbejdet, i familien og her i vores sogn. Tak for naboskab og hjælpsomhed og for alle de nære ting. Giv os mod til at være medmennesker for hinanden – at give noget af os selv til hinanden – og lær os til sidst at give det hele væk med glæde. Når vi bliver ramt af smerte, tab, selvbebrejdelser og skyldfølelse beder vi om, at dit opmuntrende og kærlige ord her i vores fællesskab må hjælpe os ud af vores mørke og vores angst, så vi genser livets lys og ånder lettede op. Tak for vores kirke og for kirken i Danmark, hvor dit ord lyder ved vores gudstjeneste med magt til at omskabe os fra smålig beregning og snæversyn til glæde, frimodighed og storsind. Gør os glade for livet og for hinanden og for os selv – hvem vi så er – hvordan vi så er. Lær os at leve, sådan som det var din mening med os – frygtløst, opmærksomt, dristigt – inderligt forbundne. Giv os et sandt og frit menneskeliv og mind os altid om, at døden ikke længere har magt over os – at vi er livets elskede kongebørn nu og i al evighed.

Det er altså mit bud: at I elsker hinanden, sådan som jeg har elsket jer. Ingen har større kærlighed end den, der sætter sit liv til for sine venner. I er mine venner, når I gør, som jeg befaler jer. Jeg kalder jer ikke længere slaver, for slaven ved ikke, hvad hans herre laver. Nej, jeg kalder jer venner, for alt, hvad jeg har hørt fra min far, har jeg givet videre til jer. Det er ikke jer, der har valgt mig, nej, jeg udvalgte jer og indsatte jer til at gå ud og bære frugt. Og jeres frugtbarhed skulle vare ved, så alt, hvad I beder Gud Fader om i mit navn, det vil han også give jer.

Ja, dette befaler jeg jer: at I elsker hinanden! Hvis verden afskyr jer, så ved I allerede, at den har afskyet mig før jer. Hvis I var af verden, ja, så ville verden holde af jer som af sine egne. Men nu er I ikke af verden, for jeg har plukket jer ud af verden, og derfor afskyr verden jer. Husk på, hvad jeg sagde til jer før: En slave er ikke større end sin herre. Har de forfulgt mig, vil de også forfølge jer. Har de holdt fast ved min fortælling, vil de også holde fast i jeres. Men alt dette vil de gøre imod jer på grund af mit navn og rygte, fordi de ikke kendte ham, der har sendt mig. Hvis ikke jeg var kommet og havde talt til dem, ville de ikke have svigtet, men nu har de ingen undskyldning for deres svigt. Den, der afskyr mig, afskyr også min far. Hvis ikke jeg havde gjort de gerninger iblandt dem, som ingen anden har gjort, ville de ikke have svigtet. Men nu har de set, og alligevel afskyr de såvel mig som min far. Men det er for, at det må opfyldes, som står skrevet i deres lov: *De afskyede mig uden grund!*

Når jeres talsmand kommer – ham jeg sender jer fra faderen, Sandhedens Ånd, som udgår fra faderen – så skal han vidne om mig. Men også I skal vidne om, at I var med mig lige fra begyndelsen. Dette har jeg fortalt jer, så I ikke skal falde fra. De vil smide jer ud af synagogerne – ja, den tid

kommer, hvor enhver, som har slået jer ihjel, vil mene, at han dermed dyrkede Gud. Sådan vil de gøre, fordi de hverken kender faderen eller mig. Dette har jeg fortalt jer, så når deres tid kommer, skal I huske på, at jeg allerede har fortalt jer det. Jeg fortalte det ikke fra begyndelsen, fordi jeg var sammen med jer.

Johannesevangeliet er skrevet henimod slutningen af det 1. århundrede – altså ca. 70 år efter Jesu død. Og der er sket meget siden Jesu korsfæstelse. Først og fremmest har de kristne lagt sig ud med den officielle eller ortodokse jødedom. I løbet af 80'erne er de kristne faktisk blevet udelukket af synagogerne, hvor de indtil da havde været tålt, men i 70 skete katastrofen. Romerne indtog og ødelagde Jerusalem efter fire års intens krig. Templet blev jævnet med jorden – præsteskabet bortført og mange mange mennesker blev simpelt hen dræbt. Tre år senere i 73 slås den sidste jødiske opstand ned – det var dem, der havde barrikaderet sig ude i Massadafæstningen, men som opgav og efter sigende begik kollektivt selvmord. Og dermed var den jødiske nation ophørt med at eksistere.

Kun én ting havde man tilbage som et samlende aktiv – nemlig den hellige skrift – de gamle skriftruller med loven og profeterne, som stod i synagogerne, og som nu blev vogtet med intens nidkærhed. Det var dem, der skulle redde folket fra den endelige undergang, og det lykkedes som bekendt. Men det betød, at alt og alle, der angreb Skriften så at sige, blev lagt for had - herunder de kristne.

Det er dette jødiske had mod de kristne, der går som en rød tråd igennem Johannesevangeliet, der sagtens kunne indklages for menneskerettigheds-domstolen for antisemitisme, for der lægges ikke fingre imellem i dette interne jødiske opgør. Og Jesus selv bliver flittigt brugt som redskab for angreb på jøderne og alt deres væsen. Og da templet i Jerusalem rent faktisk blev jævnet med jorden, så var de kristne ikke sene til at udnytte katastrofen til at komme salt i såret. Der kan I se, sådan går det, når man ikke tror på Kristus. Det er straffen for at slå Guds søn ihjel. Det vakte næppe udelt glæde hos jøderne. Det er sørgeligt at tænke på den virkelige antisemitisme, dette kristne skrift har medført i historiens løb. Så ironisk som tænkes kan.

Men hvad har det nu med os at gøre, som sidder her i dag på denne kølige forårsdag søndagen før Pinse og venter på varmen? Ja, for at få svar på det bliver vi nødt til at spørge, hvad det var, disse ortodokse jøder egentlig blev så vrede over, så de rent faktisk slog de kristne ihjel i den formening, at de dermed tjente Gud. Jeg tror, det var dette, at de kristne så at sige ophævede religionen. Altså der var ikke bare tale om en af verdens mange religionskrige, hvor alle slår hinanden ihjel i deres Guds navn – men der var tale om et frontalangreb på selve religionens væsen og altså i dette tilfælde jødedommen.

Jamen, er kristendommen da ikke selv en religion? kunne man spørge. – Jo, det er den så blevet og har fået alle religionernes kendemærker, men oprindeligt var Jesu lære så langt fra en religion som tænkes kan. Jesus var ikke religionsstifter i den forstand. For ham var der vigtigere ting i livet end religionen, og derfor blev han og hans tilhængere naturligt nok en trussel mod det bestående samfund, der levede i kraft af netop religionen. Ikke mindst fordi almindelige folk tilsyneladende lyttede mere efter Jesu lære end efter de andre jødiske præster og lovkyndige.

For Jesus var mennesket det vigtigste – og det uanset hvem det menneske så var – og hvad det var. Guds lov, siger han, er til for menneskers skyld – mennesket er ikke skabt for lovens skyld – eller for religionens eller for kirkens skyld. I dag ville Jesus måske sige til den almindelige folkekirkedansker: Der er vigtigere

ting i livet end at tro på Gud. Hvorfor ville han dog sige det? Fordi det ligesom er gået hen og blevet det allervigtigste for vores kirke – vigtigere end mennesket selv.

Siden reformationen er det blevet nærmest et mantra – dette med at tro. Først i modsætning til gerningerne, som jo ikke betød noget – man var og er bange for den såkaldte katolske gerningsretfærdighed - men til gengæld handlede det så om troen. Og man brugte flittigt Paulus' kendte sætning fra romerbrevet om, at et menneske ikke retfærdiggøres gennem lovgerninger men alene ved tro. Og så var det jo klart nok, hvad det kom an på. Så når vi døber de små, er det troen vi spørger efter – selv det lille spædbarn bliver spurgt, om det tror på Gud. Konfirmanderne ligeså – og vi spørger i tide og utide hinanden og os selv: Tror du nu også på Gud? Og hvem kan egentlig svare ærligt og redeligt på det spørgsmål, som de færreste – vil jeg påstå – egentlig forstår meningen med. Hvad vil det sige at tro på Gud?

Og der tror jeg altså Jesus ville komme som han plejer med sit befriende og provokerende: Der er vigtigere ting i livet end at tro på Gud! Mennesket f.eks. At tro på sit medmenneske – at vise tillid og åbenhed i stedet for at føre proces mod dine nærmeste - bl.a. ved at undersøge, om han eller hun nu også tror, som hun skal – om han er en af vore – eller en kætter, der skal smides ud af kirken eller synagogen. Døm ikke, siger Jesus igen og igen. Mennesket er ikke til for troens skyld – så hold dog op med at bruge jeres dyrebare liv og jeres dyrebare fællesskab på at smide hinanden ud i Guds navn.

Kan I se, hvor lidt Jesu forkyndelse i virkeligheden har med almindelig religion at gøre – den religion, som adskiller mennesker fra hinanden i de rettroende og de vantro – dem indenfor og dem udenfor. Kan I mærke, hvor han søger at favne alle mennesker uanset tilhørsforhold – religiøst, nationalt, etnisk, racemæssigt, kønsligt – der er i Jesu forkyndelse ingen, der hverken er selvskrevne eller udelukkede. Det er det, religionen har så ondt af. Det er det, den ikke kan klare, fordi det er et angreb på selve religionens og dermed det civiliserede samfunds grundvæsen.

Vi skal passe på, at vores kirke ikke bare bliver taget som gidsel af religionen. Det sker hver gang vi sætter kendemærker op for dette religiøse fællesskab – hver gang vi afsondrer os som kirke fra andre mennesker og hygger os inden døre i vores selvtilfredse og frelste rettroenhed. Det gælder selvfølgelig på det officielle plan – men det gælder jo også på det personlige plan i dit forhold til dit medmenneske. Jo, vi udelukker – vi sætter skel og trækker grænser med god samvittighed – endda i Guds navn, når vi smækker døren i for Jehovas Vidner eller taler nedsættende om muslimer, fordi de er muslimer – eller når vi fører proces mod hinanden – måske ikke bogstaveligt, men i vores hjerte anklager og dømmer hinanden på vores tro eller mangel på samme eller på vores gerninger. Hvorfor ser du splinten i din næstes øje, men bjælken i dit eget ser du ikke. Tag bjælken ud, så kan du bedre se. Det er et af de fantastiske ord af Jesus, som forsøger at gøre det af med enhver selvretfærdighed. Døm ikke! Bær over. Tilgiv. Tag imod det alt sammen. Lev! Der er noget der er vigtigere end fordømmelsen. Vigtigere end retfærdigheden!

Og på den måde sprænger han hele det religiøse bygningsværk, som ellers fylder så meget i vores liv og som vi bruger til at fortælle os selv og hinanden, at vi er indenfor i varmen – i Guds varme. Fordi vi tror – eller fordi vi lever rigtigt – eller fordi vi er danskere – grundtvigianere måske endda.

Jesu anliggende er altså mennesket selv, og det er vel også det, som billedet med Ånden taler om. Jeg vil sende jer sandhedens Ånd, siger Jesus til sine disciple. I modsætning til religionens Ånd eller verdens Ånd – for I skal være mine vidner. I skal vidne om Åndens grænseløse menneskelige fællesskab. Det usynlige fællesskab mellem mennesker, der er bevæget af samme ånd. Den ånd, der gør os til levende mennesker, der pludselig springer ud af religionens eller nationalismens eller ideologiens fangenskab –

forlader alt det, de tilhørte og som de troede var deres identitet – deres liv - og blev mennesker af ånd – af Guds – af sandhedens og kærlighedens ånd, der ikke kan sætte grænser, fordi mennesket ikke er til for Guds skyld, men miraklet er sket: Gud er selv blevet et menneske i Kristus – er blevet Gud for menneskers skyld.

Det er så usandsynligt provokerende, det gamle budskab fra evangelierne, så det lynhurtigt måtte pakkes ind i religionens mange gevandter, og vi fik en kirke, som fik magt over sjælene – der kom templer og præsteskaber og alt, hvad der hører til – der kom grænser og skel – der kom indenfor og udenfor – dogmer og rette læresætninger og Gud hjælpe os – nu også retsteologer, der kunne afgøre, hvad der var den sande kristne lære.

Men inde bag de tunge religiøse gevandter findes endnu Guds Ord – ramsaltet – frit – provokerende så det klodser og forarger enhver rettænkende og rettroende farisæer. Inde bag kirkens tykke mure svæver lige så stille Guds usynlige Ånd så hjerteligt og så suverænt sin egen herre – og hvad øjeblik det skal være kan den gennemstrømme og forvandle stenhårde hjerter og benhårde religioner til fællesskaber om menneskelighed, kærlighed og sandhed. Så er der ikke længere grænser og skel mellem mennesker – så spiser vi sammen – så lever vi sammen – sådan som det var Guds mening. Så taler vi samme sprog. Døve hører – blinde ser – stumme taler – døde opstår. Så er den gamle profeti gået i opfyldelse.

Nu tager jeg til ham, som har sendt mig, og ingen af jer spørger mig, hvor jeg går hen. Men fordi jeg har sagt dette til jer, har sorgen fyldt jeres hjerter. Dog siger jeg jer sandheden: Det er godt for jer, at jeg tager væk. For hvis ikke jeg tog væk, ville jeres talsmand ikke komme til jer. Kun hvis jeg går bort, kan jeg sende ham til jer. Og når han kommer, vil han overbevise verden om dens svigt - om retfærdighed og om dom: Om det svigt, at de aldrig hengav sig til mig. Om den retfærdighed, at jeg tager til faderen, så I ikke mere skal se mig. Om den dom, at denne verdens fyrste allerede er dømt.

Endnu har jeg meget at sige jer, men det kan I ikke bære nu. Når han kommer – sandhedens ånd – vil han lede jer til hele sandheden. Han taler nemlig heller ikke af sig selv, men sådan som han har fået besked på. Han skal forkynde for jer, hvad der skal ske. Han skal lyse på mig, for han skal tage af mit og forkynde det for jer. Alt, hvad faderen har, er mit. Derfor sagde jeg, at han skal tage af mit og forkynde det for jer. Om lidt ser I mig ikke mere. Men så lidt efter ser I mig igen.

Søndagene mellem Påske og Pinse er kirkeårets festdage. Den liturgiske farve er hvid – festens farve. Det er hver søndag for så vidt – i hvert fald her i kirken, hvor gudstjenesten altid skal forestille et festmåltid med taler og omdelte sange og oplæsning af telegrammer – men særlig i denne påsketid, hvor festen handler om påskens store begivenheder: Jesu død og opstandelse.

Det er Johannesevangeliet, der lægger stemme til disse søndage, og teksterne er hentet fra den såkaldte afskedstale, hvor Jesus prøver at forklare sine noget tungnemme disciple, hvad der er den dybere mening med, at han skal dø.
I søndags trøstede han sine disciple med, at nok skulle de sørge over afskeden, men bagefter skulle deres glæde blive stor. Han sammenlignede sorgen med fødselsveer, som nok gør ondt, men det er for ingenting at regne mod den glæde, der fylder den nybagte mor – glæden over at et barn er født til verden. I skal se mig igen, lovede han sine disciple. Og det pegede jo hen på påskemorgens opstandelse, hvor hans disciple rent faktisk ifølge de fleste evangelister jo så Jesus igen – rørte ved ham og spiste sammen med ham og talte med ham, men i dag hører vi så om, at det også peger videre hen mod endnu en tilbagekomst så at sige – denne gang i form af Guds Ånd, som Jesus kalder Talsmanden – altså den ånd, der skal tale Guds sag i verden. Og det vil sige, at dagens tekst peger hen på pinsen, som jo er åndens fest eller kirkens fødselsdag. Den dag, hvor Guds Ånd besatte disse disciple i en grad, så de gik i gang med at skabe den kirke, vi stadig er en del af i dag, hvor vi sidder her i Heden kirke og fejrer barnedåb og mindes vores tilblivelse som kirke.

Johannesevangeliet er som de øvrige evangelier et kampskrift. Det prøver at opmuntre og opildne de nye menigheder til at holde ud i modgangen – og den var stor, da Johannes skrev sit evangelium – at holde fast ved denne nye bevægelse, selv om ingen andre brød sig om den og ovenikøbet forfulgte og latterliggjorde de hengivne. Det samme, som Jesus sagde til sine første disciple, gælder stadigvæk: det kan godt være, det gør ondt at være kristen, men bagved smerten venter den store store glæde.
Den modgang, de første kristne mødte, kom fra datidens magthavere. Den romerske kejsermagt, som alle i hele den kendte verden, havde inde på livet - herunder kejsermagtens jødiske medløbere i form af konger, der var indsat og betalt af romerne og præster, der gik i romernes tjeneste for egen vindings skyld, i stedet for at yde modstand mod undertrykkelsen af Guds eget folk. Romerne vidste nok, hvad de gjorde, når de satte de besatte folk op mod sig selv ved at gøre en del af folket til ledere over de andre. Så kunne de kæmpe indbyrdes om magten i stedet for at bekæmpe den egentlige fjende – romerne. Men nu kommer så Talsmanden – denne Guds egen advokat, der skal overbevise verden – dvs. Romerriget - om synd og om retfærdighed og dom. Det er synd, at de hylder kejseren og ikke Jesus. Det er synd, at de fleste falder for magten og lader sig imponere af magthavernes forgyldte løgne – i stedet for at holde sig til sandheden – sandheden om, at ingen mennesker i virkeligheden kan have magten over andre. Sandheden om, at ingen skal være andres slaver. I den forbindelse er det retfærdigt, at Jesus – disciplenes herre og mester – forlader dem, så de selv kan komme til, så at sige – så de selv kan tage hånd om deres liv – uden først at skulle spørge mester om lov.
I kirken har vi derfor ingen herrer og ingen undersåtter – her er vi alle ét – ét fællesskab af forskellige mennesker – det var i hvert fald den oprindelige tanke, at der ikke skulle være nogen, der bestemte over andre eller styrede andre. Jeg ved ikke, om det helt er lykkedes endnu, for mennesker kan nu engang godt lide, at der er nogen, der bestemmer – mærkeligt nok – men det hænger måske sammen med det besvær, det er at tage ansvaret for sit eget liv.
Her i kirken kommer vi ikke for at lære, hvordan vi skal leve vores liv, men vi mødes her en gang imellem for at få mod til at tage ansvaret for vores liv. Hvordan vi skal leve – ja, det skal talsmanden nok fortælle vores hjerte. Og det er altså en stik modsat holdning til den verden, der hylder konger og kejsere og religiøse magthavere af enhver slags. Derude i verden er det næsten altid de få stærke, der bestemmer over de mange. Det er næsten en livslov – og det er præcis den, Jesus gør op med, fordi han vil give al

magt og menneskelig værdighed tilbage til det enkelte menneske. *Du* er den, der bestemmer, og der er ingen, der kan tage dit liv fra dig. Det er kristendommens store frihedserklæring.

Og det er klart, at den vil møde modstand fra dem, der gerne vil have magten over andre, men hvis du holder fast i dig selv, så at sige – sådan som Jesus gjorde det til det sidste uden at lade sig kue af modgangen – så skal du også opleve, hvad det vil sige at leve et sandt menneskeliv. Glæden ved at være sig selv (bekendt).

Og så kommer den store opmuntring til disciplene. Hold ud, for denne verdens fyrste er allerede dømt. Det er kun et spørgsmål om tid, inden hans imperium braser sammen som en kolos på lerfødder. Denne verdens fyrste er for Johannes den romerske kejser og al hans magt og al hans væsen. Alt, hvad han står for i hele sin selvbestaltede guddommelighed. Han er selve modbilledet til Jesus – den diametralt modsatte person. Hvor Jesus skildres som fattig, ydmyg og fuldstændig magtesløs, og hans liv skildres, som noget der mest ligner en fiasko – ja, så er der ikke ende på kejserens succes – hans verdensomspændende magt og hans enorme rigdom. Det var ikke svært for mennesker at tilbede kejseren – hvad de i øvrigt også blev tvunget til – tilbede ham som deres Gud. Adlyde ham som deres Herre. Juble over ham som verdens frelser og velgører. Og det underfundige ved evangelisterne er, at de fratager kejseren alle hans titler som Gud og herre og verdens frelser og giver dem til denne elendige, fattige menneskesøn, som kejseren fik henrettet som en forbryder. Ingen i verden har nogensinde haft så meget magt som de romerske kejsere på Jesu tid – og dog er denne verdens kejser dømt. Hans tid er uigenkaldeligt forbi, og en ny tid med en helt ny verdensorden er allerede sat i gang med Jesus og hele den livsopfattelse og det menneskesyn, som han indførte – i det små, mens han var her – og senere ved hjælp af sandhedens og kærlighedens hellige ånd, der skabte kirken som et modstykke til den magtfulde stat.

At det så senere lykkedes for den romerske kejser at overtage kirken og gøre den til en del af det kejserlige magtapparat, er en grum og tragisk historie om, hvordan kirken solgte sin sjæl til denne verdens fyrste for at slippe for forfølgelser og hårde tider. Man orkede ikke at vente længere. Når der er nogen, du ikke kan styre, så giv dem magt over andre. Forfrem dem og giv dem højere løn end de andre. Så vil du se, hvor hurtigt, de falder til ro og bliver nemme at danse med.

Så vi står altså i et valg stadigvæk – både som kirke og som mennesker. Valget om, hvordan vi vil være. Valget om, hvem vi vil tilbede og hylde som vores herre og vores Gud. Magten i verden eller afmagten? Den romerske kejser og alle han efterfølgere af den ene eller anden art – eller ham, der hænger på et kors efter et fuldkommen mislykket liv – i hvert fald set med magtens øjne? Vil du bruge dit liv på at få magt over andre? Det er det, vi er opdraget til – det er det, hele vores civilisation indbyder os til og lokker os med. Se at blive til noget – helst noget stort og berømt. Denne verdens fyrste lever i bedste velgående. Eller vil du som Jesus – din sande Gud - ofre dit liv på at tjene andre i kærlighed til alle mennesker – og det vil altså også somme tider betyde åben modstand mod enhver form for undertrykkelse af mennesker – uanset hvem det så er. For man må jo nu engang være der for dem, man elsker. Koste hvad det vil.

Evangelierne og enhver kristen gudstjeneste opmuntrer os til at vælge kærlighedens besværlige vej frem for magtens nemme, og de påstår, at deri – i alt bøvlet og besværet - er livet og glæden og sandheden gemt, mens magtens nemme vej blot fører til død. De taler om Guds kærlighed, der er det egentlige grundlag for denne henvendelse og dermed også for denne festlige sammenkomst i Heden kirke i dag.

En kærlighed, der ikke kan lade være med at tiltro os alt muligt godt, og som derfor også tør lade os bestemme selv – vælge selv – leve selv.
Så vælg da livet – sådan som livet selv for længst har udvalgt dig! Scenen er klar – livet venter kun på dig.

Nu spurgte nogle af hans tilhængere hinanden:
- Hvad betyder det, han siger til os: Om lidt ser I mig ikke – og: lidt efter ser I mig igen, fordi jeg tager til Gud Fader? Hvad betyder det, han siger, 'om lidt'? Vi forstår ikke, hvad han siger.
Jesus forstod, at de gerne ville spørge ham om noget, så han sagde til dem:
- I diskuterer med hinanden om det, jeg sagde: om lidt skal I ikke se mig, og så lidt efter skal I se mig igen. Jeg kan godt fortælle jer: I skal græde og klage, mens verden glæder sig. I skal sørge - javist, men jeres sorg skal vendes til glæde. Når kvinden føder, oplever hun smerte, fordi hendes time er kommet, men så snart barnet er født, husker hun ikke længere på sin trængsel af lutter glæde over, at et menneske er kommet til verden. Også I sørger nu, men jeg skal se jer igen, og så skal jeres hjerte glædes, og ingen skal nogensinde tage jeres glæde fra jer. Den dag skal I ikke længere spørge mig om noget. Men det siger jeg jer: hvad I end beder Gud Fader om, det vil han give jer i mit navn. Indtil nu har I ikke bedt om noget i mit navn. Bed så skal I få, så jeres glæde må blive fuldkommen.

Evangeliet er underligt – for nu at sige det mildt. Kirkeåret for den sags skyld også. Nu har vi lige fejret Påske med Jesu død og opstandelse – og så her i dag er vi tilbage før Jesu død ved hans afskedstale til sine disciple – og alligevel ikke, for på en måde er det jo den opstandne Kristus, der taler – selv om han ifølge fortællingens ramme ikke engang er død endnu. Ikke mindst i Johannesevangeliet er tiden underlig og for så vidt ikke til stede. Jesus taler godt nok til sine disciple skærtorsdag aften, men Johannesevangeliet taler til menigheden – til os – mange år efter Jesu død – og det, som evangeliet prøver at fortælle os er – at livet ikke altid er, som det ser ud – at der mange gange er mere ved livet, end vi sådan går og forestiller os og som vores erfaring fortæller os. Vi kan så nemt som ingenting tage fejl i vores bedømmelse af tilværelsen og for så vidt også af mennesker. Vi har så nemt ved at drage vores konklusioner og fælde vores domme – men de holder aldrig helt.

Da Jesus i sin tid gik rundt i Palæstina og forkyndte Guds rige og det evige liv, så var en stor del af hans forkyndelse netop et opgør med den dom, der allerede var fældet over livet og over mennesker: At livet ikke var noget særligt, men fyldt med megen lidelse og ondskab – at jeg selv ikke var særlig meget værd – hverken for Gud eller for alle de rigtige mennesker. Og Jesus brugte lang tid på at overbevise mennesker om, at de tog fejl – at de var blinde og døve for livets virkelige herlighed – livet i Guds rige, som han kaldte det liv, han kom med til mennesker. Glædens og kærlighedens og sandhedens evige liv, som han kalder vores menneskeliv. I tager fejl sagde han. I tager fejl af livet – af jer selv – af hinanden, når I

dømmer og fordømmer – når I hader jeres liv og jer selv og hinanden. Og her i denne afskedstale, vi har hørt lidt af i dag, siger han til sine disciple: I tager helt fejl af min død, hvis I bare ser korsfæstelse, nederlag, fiasko og tilintetgørelse. Der er meget mere ved livet end det! For den der kan se og høre og mærke.
Hans disciple var nede, kan man vist roligt sige. De havde ventet en sejrrig revolution med Jesus som den nye konge i Israel, men det så ikke for godt ud – det hele blev ikke rigtig til noget – ikke andet end store ord. Og nu truede det endelige fatale nederlag – den totale fiasko. Men I tager fejl, siger Johannes. I ser kun korsfæstelsen som det store nederlag, men i virkeligheden var det jo kærlighedens sejr. I ser kun Jesu død som en lidelsesfuld afslutning, men i virkeligheden var den jo begyndelsen til det nye liv. Og når I forstår det – når I ser meningen bag katastrofen – så skal I glæde jer – og jeres glæde skal aldrig ophøre. I skal glæde jer med opstandelsens evige glæde. Nu sidder I i dyb smerte som en fødende kvinde, der ikke ved, hvordan det dog skal ende, men når hun så ligger med det fuldbårne barn i armene – det nye liv – ja, så bliver smerten og fortvivlelsen vejret bort, som om det var ingenting. Eller rettere – det gav alligevel mening med den smerte. Nåh, det var derfor! Hvis ikke det gjorde ondt, ville det nye liv jo slet ikke være kommet. Og Jesus bruger netop meget tid på at fortælle sine disciple: Hvis ikke jeg dør, kommer livet ikke til jer. I skal betragte min død – ikke som et nederlag, men som en sejr for livet. Ikke som en lukket dør, men som en åben dør til nyt liv. Det er den store hemmelighed, som verden ifølge Johannes ikke forstår.

I vores tid er vi ret fikserede på det, vi kalder lykken. Vi arbejder hårdt for at vores liv skal lykkes, som vi siger, og idealet er vel et liv af en vis længde med godt helbred, gode venner og en god familie – og måske også et godt og meningsfuldt arbejde. Og det er jo alt sammen meget godt, men samtidig har vi noget svært ved at tackle livet, når det ikke går, som vi havde ventet og håbet – når vores drømme og forventninger ikke går i opfyldelse. Men sådan er vores virkelighed jo – det, der gør ondt, hører med til livet, og vi kan ikke bare skære det onde væk, som om det ikke var der. Men måske handler livet slet ikke om, for enhver pris at undgå modgang og nederlag og smerte, men om at elske livet – altså hele livet – også når det gør ondt. Fordi vi tror, at Jesus har ret, når han påstår, at det giver mening. Måske skal vi lære en gang imellem at slippe kontrollen over vores liv – lære at tage imod vores liv, som det kommer, fordi vi ved, at livet dybest set er godt – og vil os det godt – på sin egen underlige måde. Som når det fylder os med smerte – bare for at et nyt liv kan komme til verden.
Og det er så det, som vi får med herfra i dag. Skal vi sige en anelse om, at livet er meget meget stort. Meget større end vi kan magte eller begribe eller kontrollere. Men også en glædelig fornemmelse af, at dette store liv, som vi jo godt kan kalde Gud – vil os det godt – også selv om det somme tider fører os igennem både nederlag og smerte. Tro på livet. Tro på Gud, som vi siger – at det, som bærer livet, er Guds kærlighed – og aldrig tilfældighed eller ligegyldighed.
Livet har noget for med os – vil os noget. Livet bruger os i livets tjeneste. Vi er en del – en umistelig del at noget meget meget stort – noget, som Johannes en gang imellem kalder det evige liv – en gang imellem kalder han det Guds rige. Og hvis vi åbner øjnene og hvis vi lytter nøje efter – og ikke mindst hvis vi tør åbne vores hjerte for dette liv – under alle livets forhold – ja, så vil vi også en gang imellem få lov til at se ind i livets dybder og højder – se livets umådelige storhed.

Og det er præcis det, vi altid prøver på sammen her i det små ved vores gudstjenester – prøver at lade livet selv og livets Gud komme til os og røre os og fortælle os en gang til om Guds kærlighed og om

den evige glæde, som kommer af, at den kærlighed aldrig ophører – heller ikke når det ser sortest ud. Så står han der – vores korsfæstede og mishandlede Gud og tager imod os med åbne arme og al sin kærligheds rigdom – tager os i hånden og giver os livet tilbage – livet i overflod.

Dette har jeg fortalt jer i billeder. Der kommer en tid, hvor jeg ikke længere skal tale til jer i billeder, men ligeud fortælle jer om faderen. Den dag skal I bede i mit navn. Jeg siger ikke, at jeg vil gå i forbøn for jer hos faderen, for faderen holder selv af jer, fordi I har holdt af mig og tror på, at jeg er udgået fra Gud selv. Ja, jeg er udgået fra faderen, og jeg er kommet ind i verden. Jeg forlader verden igen og tager tilbage til faderen.
- Hør, sagde hans tilhængere, nu taler du ligeud og ikke i billeder. Nu forstår vi, at du ved alt, og ikke har brug for at spørge nogen om noget. Nu har vi tillid til, at du er udgået fra Gud selv.
- Nå, så nu tror I på det? svarede Jesus. Hør her, den tid kommer – ja, den er allerede kommet – hvor I skal spredes enhver til sit, og mig vil I efterlade ganske alene. Dog er jeg aldrig alene, for faderen er med mig. Det sidste sagde jeg til jer, for at I må få fred i mig. I verden får I trængsel, men vær frimodige, for jeg har overvundet verden.

Sådan her talte Jesus. Han løftede sine øjne mod Himlen og sagde:
Far! timen er kommet. Lys på din søn, så din søn kan skinne på dig.
Du gav ham magt over alt, hvad der lever,
så han kunne give alle dem, som du har skænket ham, evigt liv.
Og dette er det evige liv, at de lærer dig at kende –
du, den ene sande Gud og ham, han har udsendt: Jesus den salvede konge.
Jeg har kastet lys over dig på jorden ved at fuldende det arbejde, du har pålagt mig at udføre. Lys nu på mig, far, hos dig selv ved den stråleglans, jeg havde før verden blev til -
dengang jeg var hos dig.
Jeg åbenbarede dit navn for de mennesker her fra verden, som du havde skænket mig.
De var dine, men du gav dem til mig, og de har holdt fast i din fortælling.
Nu ved de, at alt, hvad du har givet mig, er fra dig –
at jeg har fortalt dem den fortælling, du har givet mig.
De tog imod den, og de forstod for alvor, at jeg er udgået fra dig –
ja, de troede på, at du har udsendt mig.
For dem beder jeg.

Jeg beder ikke for verden, men for dem, du har givet mig.
De er jo dine.
Alt mit er dit, og dit er mit, og gennem dem har jeg opnået din guddommelighed.
Jeg er ikke længere i verden.
Selv bliver de i verden, men jeg kommer til dig.
Hellige far! Hold dem fast i dit navn – det navn, du har givet mig –
for at de må være ét, ligesom vi er det.

Mens jeg var hos dem, holdt jeg dem fast i dit navn – det navn, som du har givet mig.
Jeg vogtede dem, og ingen af dem er gået tabt.[24] Nu kommer jeg til dig.
Sådan taler jeg i verden, for at min glæde må blive fuldkommen i dem.
Jeg har fortalt dem din fortælling, men verden afskyede dem,
fordi de ikke er af verden, ligesom heller ikke jeg er af verden.
Jeg beder ikke om, at du skal tage dem ud af verden,
men om, at du vil bevare dem mod Den Onde.
For de er ikke af verden, ligesom heller ikke jeg er af verden.
Gør dem hellige i sandheden!
Din fortælling er sandhed!
Som du har sendt mig ind i verden, sendte jeg også dem ind i verden.
Det er for deres skyld, jeg gør mig selv hellig, for at også de må være hellige i sandhed.
Ikke alene for dem beder jeg, men også for dem, der hengiver sig til mig på grund af deres fortælling, så alle må blive ét - ligesom du, far, er i mig og jeg i dig – så også de må være i os, og verden må tro på, at du har udsendt mig.
Jeg har skænket dem den stråleglans, du har skænket mig, for at de må være ét, ligesom vi er ét – jeg i dem og du i mig – for at de må være i fuldkommen forbundne, så verden må forstå, at du har udsendt mig – ja, at du har elsket dem, sådan som du elskede mig.
Far! dem, du har givet mig - for dem ønsker jeg, at de må være, hvor jeg er, så de kan se min stråleglans - den, du har givet mig, fordi du elskede mig før verdens grundlæggelse.
Retfærdige Far! Verden kender dig ikke, men jeg kender dig, og disse mennesker har forstået, at du har udsendt mig. Jeg har forkyndt dit navn

[24] Bortset fra Ødelæggelsens Søn, så skriften kunne blive opfyldt.

for dem, og jeg vil stadig forkynde det, så den kærlighed, du elskede mig med, må være i dem – og jeg i dem.

Fader – Søn – herliggørelse – evigt liv – den eneste sande Gud – Jesus Kristus - ord – verden – ét… Hvis jeg skulle prøve at oversætte noget af denne bøn, som Johannes lægger Jesus i munden til et mere vedkommende sprog – så kunne den lyde sådan her:
Nu er det tid, Gud. Brug mig nu som et spejl, så disse mennesker kan se livet gennem mig – kan se og forstå livets uendelige dybder. Lad dem ikke gå til grunde i overfladisk materialisme, men lær dem åndens kraft at kende gennem mig.
Nu er det tid, siger han, timen er kommet – og det, det handler om, er selvfølgelig Jesu død og opstandelse – altså nu er det kærlighedens tid. Så hele denne yppersteprælestelige Bøn, som den kaldes, kunne måske koges ned til en opfordring til kærlighed.
Det er kærlighedens tid – altid. Vi har vel som regel en tilbøjelighed til magt – til uafhængighed og det, vi kalder frihed – til at vise at vi kan klare os selv. Her i kirken kalder vi det synd, og dybest set er det vel synd for os, at vi skal slæbe rundt på denne oppakning af selvopholdelse og magtvilje, som vi har med fra vores fortid, og som kan blive tungere og tungere med årene – og vi selv mere og mere ensomme. Forført af magt. Troen på at vi kan og skal kæmpe os igennem vores liv alene er vidt udbredt og forkyndes overalt – ikke mindst i dag – fra ensomme kondiløbere til elitesportens tragiske ofre - men hvad er der ved det? Hvem kan nyde en dag som i dag i fulde drag – hvis ikke man har nogen at nyde den sammen med? Hvad hjælper det, at hjertet banker – hvis ikke det har nogen at banke for? Det er derfor vi forkynder – ikke som verdensmagten forkynder – for vi forkynder kærlighed, fællesskab – afhængighed af hinanden. Og i sidste ende vel også afhængighed af den Gud, Johannes kalder kærlighed. Det er mærkeligt med sproget – hvordan det kan tage magten fra os. Hvordan f.eks. Gud kan blive det modsatte af det, som oprindelig var ment. Hvordan formen ligesom kan overtage indholdets plads, så Gud forkyndes som den mægtige og frygtindgydende hersker, alle skal falde næsegrus til jorden for af frygt og beundring. Som magtens ultimative symbol. Men det er ikke sådan en Gud, Johannes forkynder – eller Jesus, og Guds herlighed er ikke som en frygtindgydende hersker, der gør, hvad han vil og tvinger folkeslag i knæ. Guds herlighed er kærligheden, som ingen skal bøje sig for, hvis ikke det sker af hjertets inderlige glæde og taknemmelighed.

Den verden, Jesus talte ind i, var virkelige magtens verden. Det var Romerriget med dets dyrkelse af den stærke ener – kejseren – vinderen – og dets foragt for det svage menneske – taberen – og dem var der mange af. Man mener, at det var mere end 90 % af befolkningen, der levede på et materielt og åndeligt eksistensminimum og samtidig med deres arbejde forsørgede de 10 %, som var eliten. Og alle ville mene, at det var i orden, for hele kulturen var gennemsyret af troen på den stærkes ret – guddommelige ret - til at herske. Det er det, kejsermagten symboliserer – den kejser, som længe før Jesus kaldes og betragtes som Guds egen søn – og kejserens budskab som et evangelium.
Midt ind i denne romerske firkantede magtverden og tilværelsesopfattelse forkynder Johannes en anden herre og Gud end kejseren. En nederlagets mand – en fiasko – en henrettet forbryder – en synder. Og netop denne begivenhed kalder han herliggørelsen af Guds kærlighed – den virkelige sejr og ophøjelse i herlighed og triumf. Fordi nu er der pludselig og for første gang håb om liv og frihed for alle såkaldte elendige – nu ved vi, hvem Gud virkelig er – hvem der virkelig er guddommelig. Hvis liv, der er et sandt og frit liv.

Sælg alt, hvad du ejer og har, og kom så og følg mig – alle dine computere – alle dine fjernsyn – alle dine biler – alle dine bøger – og gå så rundt blandt mennesker og tal med dem som ven med ven om kærlighed og fællesskab – afhængighed og det, der virkelig betyder alt. Det er måske for drastisk, men i en tid, hvor bankerne og vores regering trygler os om at tage flere lån, så vi kan forbruge mere, mens store dele af verden dør af regulær sult og sygdomme, der sagtens kunne helbredes – mens der kører rumprogrammer til milliarder og atter milliarder men ingen programmer for Afrika, vores syge nabo, der bare går til i gæld til os og udsigtsløs elendighed – i denne tid forkynder vi kærlighedens tid. Fællesskabets tid – afhængighedens tid – tabernes tid.

Jesus sendte sine disciple ud blandt mennesker med opfordring til at lade mennesker sørge for dem til gengæld for den helbredende og livgivende samtale om Guds rige, de skulle føre. En opfordring til at stå i gæld til mennesker – gøre sig afhængige af mennesker – fordi livet og friheden og sandheden – Gud selv - ikke er andre steder end i sådan et tæt forhold til andre mennesker. I stik modsætning til den udbredte holdning om at friheden og lykken ligger i, at jeg klarer mig selv. Ene men stærk. At jeg vinder. At lykken er at stå som enevældig kejser i sit enorme palads med ret til at bestemme alt.
På den måde er kristendommen en svaghedens religion, men samtidig er der både sandhed og frihed i kærligheden. Det var derfor, de løftede hovedet alle de fordømte, da de hørte om Jesus. Og det er måske derfor, kristendommen er ved at ebbe ud i den rige del af verden, mens den vokser eksplosivt i alle de fattige lande.
I skal gøre jer afhængige af hinanden, siger Jesus. I skal lade jer bære af hinanden. Det handler vel om at give hinanden lov til at være mennesker, og det vil sige at give kærligheden råderum på alle leder og kanter, for kærligheden er det stof både Gud og mennesker er lavet af – i virkeligheden. Og det er derfor, friheden er så vigtig – fordi friheden ikke er friheden *fra* noget – fra afhængigheden af andre eller fra de bånd der binder os til andre – eller fra det truende nederlag - men netop er friheden *til* at elske og at blive elsket – friheden til at bære hinanden og til at blive båret af hinanden som de svage og skrøbelige mennesker, vi nu engang er, når sandheden skal frem.

Jeg tror, det var det, han bad om i denne underlige bøn for sine disciple – bad om den substans, der gør livet til et evigt liv hver eneste dag. Den kærlighed, der ikke blot kan finde på at give det hele væk, men som også kan modtages med stor glæde. Den kærlighed, som er det eneste guddommelige, jeg for alvor vil bøje mig for. Nu er timen kommet – nu er det kærlighedens tid.

Hvad er et menneske for noget? Hvad er det egentlig, vi består af? Sådan kunne man spørge sig selv her ved pinsetid, hvor vi taler om ånd, begejstring, livskraft – de store ord.
Ja, normalt forestiller vi os jo mennesker bestående af en kerne og en overflade. Overflade, det er den vi ser – det er vores ansigt udadtil – det er den, vi viser verden, så at sige. Men overfladen afspejler noget indenfor, og det kan være både godt og skidt, det der ligesom ligger derinde bag overfladen, og som vi kalder det egentlige. Jo, for vi kan snyde med overfladen – vi kan vise en pæn overflade udadtil – men indvendig kan vi være fulde af ondskab. Vi kan gøre gode miner til slet spil.
Jesus brugte engang billedet, da han talte om farisæerne og kaldte dem kalkede grave – dvs. pæne og nydelige udadtil men indvendig fulde af råddenskab og død. Det kan vel også være omvendt - at den tilsyneladende usle overflade dækker over noget meget smukt og godt. F.eks. i Ringenes Herre, hvor kongen af Gondor går rundt som - ja, vel nærmest som en vagabond, og vi lærte sætningen: Det er ikke

alt guld, der glimrer. Eller måske endnu bedre: Jesus selv, som ydmygede sig og forblev i menneskeskikkelse, om end han i virkeligheden var Gud. Så altså denne skelnen mellem det ydre og det indre hører uløseligt med til vores billede af os selv og hinanden. Det indre menneske er selvfølgelig det egentlige menneske, mens det ydre bare er overflade, som vi siger.

Grækerne talte om sjælen som dette indre menneske og kroppen som det ydre, der ikke betød så meget, og kristendommen overtog tanken om den udødelige sjæl, og det er vel stadigvæk sådan, at mange opfatter sjælen som det indre udødelige menneske, som forlader den ydre skal, når kroppen dør.

Der er også en god del seksualitetsforskrækkelse involveret her, og det har gennem årene betydet, at seksualitet og kropslige drifter i det hele taget er blevet regnet ringe i forhold til f.eks. den mere åndelige kærlighed – det åndelige liv i det hele taget står vel stadig for mange mennesker som det mest guddommelige og højest opnåelige.

Men forestil jer nu, at denne skelnen mellem det indre menneske – det åndelige – sjælen på den ene side og så det ydre menneske, overfladen, kødet – alle vores drifter på den anden side – forestil jer nu, at det slet ikke holder, det billede. Prøv at forestille jer, at der slet ingen forskel er mellem det indre og det ydre menneske. Det er svært, men vi kan hente hjælp hos de gamle jøder, der ikke talte om, at mennesket *havde* en sjæl – men om at mennesket *var* en sjæl. For dem var mennesket en helhed, og der var ikke nogen forskel på det ydre og det indre. Det ydre var det indre – mennesket *var* det, der kom til udtryk i ord og handling. Så der var altså ikke nogen undskyldning, medmindre man ligefrem var besat af en ond ånd. Men ellers så var man det, man gjorde. Du er, hvad du siger og gør.

Så den kendte sætning: Jeg mente det ikke! eller undskyldningen om, at jeg ikke var mig selv i gerningsøjeblikket - - Jeg ved slet ikke, hvad der gik af mig – alle disse bortforklaringer under henvisning til, at det ikke var min mening – ja, de falder, for du er, hvad du gør og siger. Du kan ikke bagefter flygte fra dig selv så at sige og påstå, at du var en helt anden. Også når du gør godt mod andre mennesker – når du får andres liv til at blomstre – når du bringer smilet frem i hærgede og sørgende ansigter – så er det dig, der er på færde – og ikke en eller anden heldig ånd, der pludselig besætter dig – for du er, det du gør. Nej, du er ikke i djævelens vold eller besjælet af Guds ånd. Du er dig, og den eneste måde du selv og vi andre kan kende dig – det er gennem dine handlinger og dine ord. Du er ingenting udenom eller bagved det, du siger og gør. Så sagt med andre ord. Måske har vi slet ikke nogen overflade og heller ikke nogen sjæl et sted derinde – det er jo, når alt kommer til alt, billeder – men somme tider kan billederne overtage virkeligheden, så vi glemmer, at det er billeder.

Måske skyldes det, at vi dybest set frygter for at være os selv – frygter for at udlevere os, som vi jo gør gennem vore handlinger og ord, hvis der ikke er et eller andet derinde, vi kan gemme os i: mit egentlige jeg – mit indre menneske, som det hedder i ritualet.

Her omkring pinse bruger vi billedet af Ånden – Helligånden, der ligesom skal komme udefra og besjæle os, og det er jo et smukt og kendt billede med denne guddommelige ånd, der ligesom styrer os mennesker i den rigtige retning. Men det er et billede – og måske er det i dag mere vildledende end vejledende. For det kunne jo godt fortolkes, som om, vi skulle vente, ligesom Jesu disciple dengang – vente på Guds Ånd, før vi gik i gang. Kom Helligånd, kom brat, og hvad vi nu ellers synger. Og på den måde kan vores liv jo gå med at vente – vente på at Gud selv gennem sin ånd tager magten i verden, så alt bliver godt. For selv magter vi jo intet, da vi er ofre for kødets tilbøjeligheder. Men hvis vores tese fra før holder stik, så kommer vi til at leve på en undskyldning – mildest talt – og vi kommer til at leve som en stor undskyldning for os selv.

Jeg tror ikke, det var Guds mening. Jeg tror, billedet siger noget andet. Det handler ikke så meget om, hvad vi bliver, som et handler om, hvad vi allerede er: guddommelige mennesker, der allerede i dåben modtager Helligånden, syndernes forladelse og evigt liv, for sådan er det at være et helstøbt menneske. Du har det hele fra starten – du er det hele fra starten, og det er det, vi fejrer med dåbens vidunderlige billede. Det samme med måltidets billede af den enhed, der kommer af sammenspistheden – at spise og drikke det samme. Du er, hvad du spiser… du er den, du spiser og den, du spiser sammen med.

Egentlig opfatter jeg hele gudstjenesten som en billedbog, der handler om at være menneske – fuld af spejlbilleder, hvor vi kan opleve os selv – netop som guddommelige mennesker, der har magt til alt og dermed ansvar for alt. Gudstjenesten er et modbillede, hvor undertrykte og forknytte mennesker kan hente en ny selvbevidsthed – en ny tro på sig selv – en ny helstøbthed og frihed til at være det menneske, du blev skabt til at være.

Jeg tror, det er det, Johannes prøver at fortælle os i dagens tekst, der handler om at være ét – eller rettere være klar over den énhed, der hersker mellem mennesket og Gud – mellem krop og sjæl og ånd og det hele – og mellem mennesker indbyrdes. Den selvbevidsthed, som du skal bruge til at handle med som det helstøbte, pragtfulde menneske, du er, i samklang med den menneskehed, du er en umistelig del af.

… at de alle må være ét, ligesom du, min far, i mig og jeg i dig, at de også må være i os…

Sådan er det at være et menneske.

Afgørelsens time

Da Jesus havde sagt sådan, gik han ud sammen med sine tilhængere - over på den anden side af Kedron, hvor der var en have. Her gik han ind sammen med tilhængerne. Imidlertid kendte også Judas Forræderen stedet, fordi Jesus ofte kom der sammen med sine tilhængere, så da Judas havde samlet en deling mænd sammen med ærkepræsternes og farisæernes tjenere, kommer de derud med lanterner og fakler og våben. Nu vidste Jesus i forvejen alt, hvad der skulle ske med ham, så han gik ud og spurgte dem:

- Hvem søger I?

- Jesus nazaræeren, svarede de.

- Det er mig, sagde han til dem.

Judas Forræderen havde indtil da stået sammen med dem, så da Jesus sagde til dem: det er mig, trak de sig tilbage og faldt til jorden. Så endnu engang spurgte Jesus dem:

- Nå, hvem søger I?

- Jesus nazaræeren, svarede de igen.

- Jeg har sagt jer, at det er mig, svarede Jesus, så hvis det er mig, I søger, så lad de andre gå.[25]

[25] Det var for at det, som var blevet sagt, måtte blive opfyldt: *Jeg har ikke mistet nogen af dem, du har givet mig – ikke én!*

Simon - dvs. Petrus – der bar sværd, trak det, ramte ærkepræstens slave og huggede hans højre øre af. Slaven hed Malkos.
- Stik dit sværd i skeden, sagde Jesus så til Petrus, eller skal jeg måske slet ikke drikke det bæger, min far har givet mig?
Nu greb delingen med kaptajnen og judæernes tjenere Jesus og lagde ham i lænker. De førte ham bort, først til Annas – det var Kaiafas' svigerfar. Kaiafas var ærkepræst det år, og det var ham, der havde givet judæerne det råd, at det er gavnligt, hvis ét menneske dør for folket.
Imidlertid fulgte Simon Petrus og en anden tilhænger efter Jesus. Denne tilhænger var en bekendt af ærkepræsten, så han gik sammen med Jesus ind i ærkepræstens gård. Petrus stod imidlertid ved døren udenfor, og så kommer den anden tilhænger ud - ham, der var en bekendt af ærkepræsten. Han snakkede med dørvogteren og førte så Petrus indenfor.
Tjenestepigen, der var dørvogter, siger så til Petrus:
- Er du ikke også en af denne mands tilhængere?
- Nej nej, det er jeg ikke, svarer han.
Slaverne og de forskellige tjenere, som stod der, havde lavet en kulild til at varme sig ved, da det var ganske koldt. Også Petrus stod sammen med dem og varmede sig.
Nu udspurgte ærkepræsten Jesus omkring hans tilhængere og om hans undervisning.
- Jeg har talt åbent og ligeud til verden, svarede Jesus ham, jeg har altid undervist i synagoger og i templet, hvor alle judæerne samles. I det skjulte har jeg intet sagt. Men hvorfor spørger du mig? Spørg dem, der har hørt, hvad jeg sagde til dem. Du skal se, de ved udmærket, hvad jeg har sagt.
Da han havde sagt det, gav en af de tilstedeværende tjenere Jesus en på kassen og sagde:
- Svarer du ærkepræsten på den måde?
- Har jeg sagt noget forkert, svarede Jesus ham, så sig det ligeud, men hvis det er rigtigt, hvad jeg siger, hvorfor slår du mig så?
Så sendte Annas ham i lænker til ærkepræsten Kaiafas.
Imidlertid stod Simon Petrus og varmede sig. De sagde så til ham:
- Sig mig engang, er du ikke også en af hans tilhængere?
- Nej nej, sagde han, det er jeg altså ikke.
En af ærkepræstens slaver – en slægtning til ham, Petrus havde hugget øret af – sagde:
- Jamen, så jeg dig ikke i haven sammen med ham?

Atter engang nægtede Petrus. I det samme galede hanen.

Nu førte de så Jesus fra Kaiafas hen til prætoriet. Det var tidligt om morgenen, og de gik ikke ind i prætoriet for ikke at blive urene, så de ikke kunne fejre påskemåltidet. Pilatus kom så ud til dem og spurgte:
- Hvilken anklage fremfører I imod dette menneske?
- Ja, hvis han ikke havde gjort noget galt, svarede de ham, ville vi jo nok ikke udlevere ham til dig.
- Men I kan jo selv tage ham, og dømme ham efter jeres egen lov, sagde Pilatus.
- Det er ikke tilladt os at henrette nogen, sagde judæerne til ham.[26]
Pilatus gik nu tilbage i prætoriet, kaldte Jesus til sig og sagde til ham:
- Du er så judæernes konge?
- Kommer det, du siger, fra dig selv, spurgte Jesus, eller har andre fortalt dig om mig?
- Er jeg judæer?! svarede Pilatus, det var dit eget folk og ærkepræsterne, der udleverede dig til mig. Hvad har du gjort?
- Mit kongedømme er ikke af denne verden, svarede Jesus. Hvis mit kongedømme var af denne verden, ville mine tjenere kæmpe for at jeg ikke skulle blive udleveret til judæerne. Men nu er mit kongedømme altså ikke herfra.
- Så er du dog en konge? spurgte Pilatus.
- Du siger, jeg er konge, svarede Jesus, ja, dertil er jeg født, og derfor er jeg kommet ind i verden – for at vidne om sandheden. Enhver der er af sandheden, hører min stemme.
- Tja, hvad er sandhed? siger Pilatus til ham.
Da han havde sagt det, gik han ud til judæerne og sagde til dem:
- Jeg finder ingen skyld hos ham. Men det er jo skik og brug her hos jer, at jeg løslader jer én ved påskehøjtiden. Så vil I gerne have, at jeg løslader jer judæernes konge?
- Nej, ikke ham! råbte de igen og igen, ikke ham, men Barabbas! Barabbas var en simpel røver.
Så tog Pilatus Jesus og piskede ham. Soldaterne havde flettet en krone af tjørn, den satte de på hovedet af ham, og de kastede en purpurrød kappe omkring ham. Så gik de hen til ham og sagde:

[26] Det var for at Jesus' forudsigelse om hvilken slags død, han skulle lide, skulle gå i opfyldelse.

- Hil dig, judæernes konge! mens de slog ham i ansigtet. Nu gik Pilatus ud til dem igen og sagde:
- Hør her, jeg fører ham ud til jer, så I kan forstå, at jeg ingen skyld finder hos ham.
Jesus kom nu ud med tornekronen på hovedet iført den purpurrøde kappe, og Pilatus siger til dem:
- Se dog, hvilket menneske!
Da ærkepræsterne og deres tjenere så ham, råbte de:
- Korsfæst! Korsfæst!
- I kan selv tage og korsfæste ham, siger Pilatus til dem, for jeg finder ikke nogen skyld hos ham.
- Vi har en lov, svarede judæerne ham, og ifølge loven bør han dø, fordi han har gjort sig selv til Guds søn.
Da Pilatus hørte dem sige sådan, blev han ganske forskrækket. Han gik så igen ind i prætoriet og spurgte Jesus:
- Hvor kommer du egentlig fra? Men Jesus gav ham intet svar.
- Du svarer mig ikke, siger Pilatus så til ham, Forstår du ikke, at jeg har magt til at løslade dig og magt til at korsfæste dig?
- Du har overhovedet ingen magt over mig, svarede Jesus, hvis ikke den er skænket dig ovenfra. Derfor er forbrydelsen hos den, der har udleveret mig til dig, så meget større.
Herefter forsøgte Pilatus at løslade ham, men judæerne råbte op og sagde:
- Hvis du løslader ham, er du ikke Cæsars ven. Enhver, som gør sig selv til konge, går imod Cæsar.
Da Pilatus nu hørte de ord, førte han Jesus ud og satte ham på dommersædet på et sted, der kaldtes *Lithostrotos* – dvs. 'det brolagte' eller på hebraisk: *Gabbatha*. Det var ved middagstid, forberedelsesdagen før påskehøjtiden.
- Her har I jeres konge! sagde Pilatus. Men de råbte:
- Klyng ham op! Klyng ham op! Korsfæst ham!
- Skal jeg virkelig korsfæste jeres konge? spørger Pilatus dem.
- Vi har ingen anden konge end Cæsar, svarede ærkepræsterne.

Så udleverede han Jesus til dem, så han kunne blive korsfæstet. De greb ham, og med sit eget kors på ryggen gik han ud til det sted, der kaldtes *Kranios* – dvs. kraniestedet eller på hebraisk *Golgotha*. Her korsfæstede de ham sammen med to andre - én på hver sin side af Jesus, der var i midten.

Pilatus skrev en indskrift og satte den på korset. Der stod: Jesus nazaræeren judæernes konge. Denne indskrift læste mange af judæerne, da stedet, hvor Jesus blev korsfæstet, var nær ved byen. Det var skrevet på hebraisk, romersk og græsk.
- Skriv ikke 'judæernes konge', sagde judæernes ærkepræster til Pilatus, men: 'han sagde, jeg er judæernes konge.'
- Hvad jeg skrev, det skrev jeg! svarede Pilatus.

Da soldaterne korsfæstede Jesus, tog de tøjet af ham og delte det i fire dele – en del til hver soldat. Ligeså med kjortlen, men den var sømløs, vævet i ét helt stykke ovenfra og ned. De sagde så til hinanden:
- Lad os ikke skære det i stykker. Lad os trække lod om, hvem der skal have det.[27] Sådan gjorde soldaterne rent faktisk. Ved Jesus' kors stod hans mor og hans moster Maria, Klopas' kone og Maria Magdalene. Da Jesus nu så sin mor og den tilhænger, han elskede stå ved siden af, siger han til sin mor:
- Kvinde, dér har du din søn. Så siger han til tilhængeren: Dér har du din mor.
Fra da af tog tilhængeren hende hjem til sig. Bagefter, da Jesus vidste, at alt nu var fuldbragt, siger han for at skriften skulle gå i opfyldelse:
- Jeg er tørstig.
Der stod et kar fyldt med vineddike, så de stak en svamp med vineddike på en isopstængel, og førte den op til hans mund. Da Jesus havde drukket af vineddiken, sagde han:
- Det er fuldbragt! Så bøjede han hovedet og opgav ånden.
Eftersom det var forberedelsesdag og ligene ikke måtte hænge på korset på sabbatten - denne sabbat var nemlig særlig stor - bad judæerne Pilatus, om deres knogler kunne blive knust, så de kunne blive fjernet. Så kom soldaterne hen og knuste knoglerne på den første og den anden, der var blevet korsfæstet sammen med Jesus, men da de kom til Jesus, så de, at han allerede var død, så hans knogler knuste de ikke. Til gengæld gennemborede en af soldaterne hans side med et spyd, og straks flød der blod og vand ud.[28] Dette skete for at skriften kunne gå i opfyldelse: *På ham skal ingen knogle brækkes.* Eller som et andet skriftsted siger: *De skal se hen til ham, de har gennemboret.*

---

[27] Det var for at Skriften skulle gå i opfyldelse: *De delte mit tøj imellem sig – om min klædning trak de lod.*
[28] Han som selv har set det, kan bevidne det, og hans vidnesbyrd er sandt – ja, han ved, at han taler sandt, så også I må tro på det.

Senere spurgte Josef fra Arimathæa - han var en af Jesus' tilhængere - dog i det skjulte af frygt for judæerne - om han måtte tage Jesus' legeme ned. Det gav Pilatus ham lov til, så han kom hen og fjernede hans legeme. Også Nikodemus kom til - det var ham, der kom til ham om natten i begyndelsen - medbringende en blanding af myrra og aloe for omkring et par tusind kroner. De tog så Jesus' legeme og omvandt det med linnedklæde sammen med krydderierne, sådan som det er skik og brug blandt judæerne, når de forbereder en begravelse.

Nu var der ikke langt fra det sted, hvor han var blevet korsfæstet en have, hvori der var en helt ny gravhule, som endnu ingen havde ligget i. Dér lagde de Jesus. Det var på grund af judæernes forberedelsesdag og fordi, gravhulen lå nær ved.

På den første dag i ugen kommer Maria Magdalene ganske tidligt om morgenen, mens det endnu var mørkt, ud til gravhulen og opdager, at stenen er blevet fjernet fra den. Så stormer hun hen til Simon Petrus og til den anden tilhænger – ham, som Jesus elskede - og fortæller dem:

- De har fjernet vores Herre fra gravhulen, og jeg ved ikke, hvor de har lagt ham.

Petrus og den anden tilhænger skyndte sig afsted og kom til gravhulen. De løb sammen, men den anden tilhænger løb foran, hurtigere end Petrus, så han kom først til gravhulen. Da han kigger ind, ser han linnedklæderne ligge der – dog gik han ikke ind. Så kommer også Petrus halsende bagefter, og han går ind i gravhulen og ser linnedklæderne ligge der. Ansigtsklædet, som lå på Jesus' hoved, lå ikke sammen med linnedklæderne, men sammenfoldet for sig selv på et andet sted. Nu gik også den anden tilhænger – ham, der var kommet først - ind i gravhulen, og han så og hengav sig helt og holdent.[29] Så vendte hans tilhængere igen tilbage til deres eget.

Imidlertid stod Maria udenfor ved gravhulen og græd. Grædende kigger hun ind i gravhulen og opdager så, at der sidder to engle i hvidt – den ene ved hovedet og den anden ved fødderne, dér hvor Jesus' legeme havde ligget.

- Hvorfor græder du, min pige? spørger de hende.

- Fordi … fordi de har fjernet min herre, siger hun til dem, og jeg ved ikke, hvor de har lagt ham. Da hun havde sagt det, vender hun sig om og ser Jesus stå der – dog vidste hun ikke, at det var Jesus.

[29] Indtil nu havde de jo ikke forstået skriftens beretning om, at han skulle opstå af døde.

- Hvorfor græder du, min pige? spørger Jesus hende, hvem savner du?
Hun mente, det var gartneren, så hun siger til ham:
- Gode herre, hvis det er dig, der har fjernet ham, så fortæl mig, hvor du har lagt ham, så jeg kan tage ham med.
- Mariam! siger Jesus til hende.
Hun snurrede rundt og siger til ham på hebraisk:
- Rabbuni!?[30]
- Slip mig! siger Jesus til hende, vel er jeg endnu ikke taget op til min far, men gå hen til mine brødre og fortæl dem, at jeg er på vej til min far og jeres far – til min Gud og jeres Gud.
Senere kommer Maria Magdalene hen og fortæller tilhængerne, at hun har set Jesus, og at han havde sagt sådan til hende.

Som den eneste af evangelisterne begraver Johannes Jesus i en have, og derfor foregår opstandelsen også i en have med havemand og alting. Hvad er det for en have? Jeg tror, Johannes spiller på urhaven – nemlig Paradisets have, som vi kender fra Bibelens begyndelse. Den have, hvor alt var godt, indtil alt gik galt. Der var en anden kvinde, som lod sig friste af kundskab og magt og måtte betale prisen i form af det liv, vi kender – det smertefulde korte liv udenfor Paradiset. Og det er netop det smertefulde liv, Maria oplever for fuld styrke denne morgen, hvor selv engle ikke kan overbevise hende om andet end livets og dødens hårdhed. Der var sat engle til at vogte indgangen til Paradis - engle med flammesværd, men nu sad de inde i haven – inde i den tomme grav – uden våben men underfundigt smilende: Hvorfor mon du stadig græder, kvinde?

Jeg ved ikke, hvor langt, man kan gå i denne sammenligning, men Adam var jo så at sige havemand – mennesket som sådan, og det var kun et dødeligt menneske, Maria så der i haven, indtil han kaldte hende ved navn og blev det opstandne menneske. Og det er vel pointen hos Johannes – at fra nu af er mennesker ikke blot dødelige – eller dødsdømte som Adam og Eva, men på en måde er Paradis vendt tilbage med det evige liv eller i det mindste drømmen om det evige liv i solskin gennem grønne træer. Dommen over mennesket fra syndefaldet er omstødt, og nu kalder Gud os selv igen ved navn, som vi hørte det i dåben. Livet er ikke længere det frygtsomme liv, men paradislivet – opstandelseslivet, som overdøver frygten og døden og livsangsten.

Det er først da Jesus nævner hendes navn, Maria genkender ham, og så er livet forandret for hende – også selv om de ikke bare kan genoptage deres afbrudte forhold, fordi han må videre, så at sige, men forinden forkynder han til Marie dette ubrydelige slægtskab mellem sig selv og sine brødre, som han kalder sine disciple – og endnu mere: deres fælles Gud og far. Nu forlader han dem, men kun for at gå ind i et andet rum – og dermed er tilværelsen så ganske forandret. Døden er ikke længere uigenkaldelig tilintetgørelse, men forkyndes som en dør til et nyt liv – vel at mærke stadigvæk på en måde i fællesskab med de efterladte. Som en familie, der nok er adskilt i tid og rum, men stadigvæk hører sammen som familie.

[30] Det betyder Mester.

Johannes tager på den måde det værste vi ved – den meningsløse død, som volder os så stor smerte og sorg – og så fortæller han som en drøm, hvordan denne smerte og sorg blev forvandlet til tillidsfuld glæde og nyt liv. Det er ikke blot fortællingen om Jesu opstandelse, men også om Marias – og måske kan denne fortælling bevæge os på en måde, så vi tør se lidt anderledes på dette liv – tør lade vores egne inderste drømme spille med, så at sige – tør give vores dybe menneskelige længsel mere indflydelse på vores liv – som Karen Blixen vist engang har sagt det: Det, at vi længes, er for mig det stærkeste vidnesbyrd om, at det vi længes mod – det sker. Altså at vi ikke blot affejer vores drømme og vores længsel og alle de vidunderlige fortællinger, vi har om netop drømme og længsler - som utopier eller som svaghed eller statistiske umuligheder, men dyrker dem lidt mere seriøst: Det jeg virkelig længes allermest efter – det sker. Hvor ved du det fra? Det ved jeg, fordi jeg længes. Er det ikke i virkeligheden en umådelig smuk tanke, der udvider vores liv til mere end blot det, vi ser og forstår – udvider det med adskillige dimensioner? Og kan vi ikke bare nyde den tanke – uden at skulle stille os an som skeptikere eller kynikere, der ved bedre – belært af vores dårlige erfaringer? Belært af virkeligheden, som vi siger.
At drømme er at være ved vores drømmes mål. At længes er at opleve vores længslers mål. Jeg tror, det er noget af det, Johannes vil fortælle os med sin drømmeagtige, længselsfulde kærlighedshistorie om Maria, der længtes så meget efter sin døde elskede, at hun virkelig møder ham en skønne morgen i en dejlig have – og hun forstår, at livet er langt mere end som så. Døden er ikke bare død – smerten er ikke bare smerte – længsel er ikke bare længsel. Og opstandelsen – ja, den er en del af vores dybeste og inderste virkelighed.

You can get busy dying – or you can get busy living – det er op til dig selv at afgøre, om du vil leve eller dø – om du vil leve som en levende eller du vil leve som en døende. Det er op til os selv at afgøre, men evangeliet maser på for at få os til at leve som levende – eller som Paulus siger det så smukt til korinterne: "Vi er som døende, dog se, vi lever … som bedrøvede, dog altid glade, som fattige, der dog gør mange rige, som de, der intet har og dog ejer alt." Det handler om at leve sit menneskeliv på opstandelsens vilkår eller på dødens vilkår. Det er det valg, opstandelsesberetningerne – ja, hele evangeliet stiller os overfor.
Evangeliet er ikke bare et glædeligt budskab om syndernes nådige forladelse, og du har Guds kærlighed – Nej, evangeliet er først og fremmest et opstandelsesbudskab, og vi skal altså op af stolen, og vi skal altså leve vores menneskeliv og vores menighedsliv som døbte kristne, så det kan både høres og ses og mærkes, at vi er til. Opstandelsen er ikke en myte – den er vores allermest vedkommende og påtrængende virkelighed, fordi vi altid lever i et forstenet samfund, der trænger til opstandelse.

Da det blev aften samme dag, den første i ugen – og dørene var blevet låst, dér hvor hans tilhængere befandt sig af frygt for judæerne – kom Jesus og stod pludselig midt iblandt dem.
- Fred være med jer! sagde han. Da han havde sagt det, viste han dem sine hænder og sin side. Hans tilhængere blev lykkelige over at se deres herre.
- Fred være med jer! sagde Jesus igen til dem. Ligesom Gud Fader udsendte mig, udsender jeg også jer. Derpå åndede han i dem og sagde:

- Modtag hellig ånd! Hvis I tilgiver nogen deres svigt, skal de være tilgivet – hvis I holder nogen tilbage fra tilgivelsen, skal de holdes tilbage.
Men Thomas, en af De Tolv - ham, de kaldte Tvillingen - var imidlertid ikke sammen med dem, dengang Jesus kom. De andre tilhængere sagde så til ham:
- Vi har set vores mester!
- Det tror jeg ikke på, sagde han til dem, medmindre jeg ser naglesårene i hans hænder, ja, stikker min finger ind i naglesårene og stikker mine hænder ind i siden på ham.
Otte dage senere var hans tilhængere igen indenfor, og Thomas var sammen med dem. Så kommer Jesus, selv om dørene var låst, står pludselig midt iblandt dem og siger:
- Fred være med jer! Henvendt til Thomas siger han så:
- Kom her med din finger og se mine hænder – kom med din hånd og stik den ind i min side. Vær ikke så mistroisk, men vær altid tillidsfuldt hengiven.
- Min Herre og min Gud! svarede Thomas.
- Fordi du nu har set mig, hengiver du dig til mig, sagde Jesus til ham. Velsignet være de, som ikke har set og dog tør hengive sig til fortællingen om mig.

Da Jesus døde på korset langfredag, må der have sænket sig en stor tom følelse af meningsløshed over hans disciple og hans nærmeste. Sådan som det sker overalt i verden, når levende mennesker pludselig dør midt i livet, så at sige. Når den frygt for døden, som vi vel alle sammen bærer på, pludselig får ret, og vi må konstatere livets ufattelige skrøbelighed og måske samtidig – som det gjaldt for hans disciple – må bøje sig for den verdensorden, hvor de magtfulde bruger deres magt til at skalte og valte med menneskers liv. Det er denne følelse af tomhed og håbløshed, Påsken på sin egen måde søger at imødegå med sit underlige budskab om opstandelsen. Evangelisterne beskriver denne opstandelse på hver deres måde. Vi hørte i søndags Markus udgave med opfordringen til at drage tilbage til Galilæa, for dér skal I se ham. Og i mandags hørte vi om, hvordan den opstandne Jesus viste sig for de to disciple på vej til Emmaus, og først da han holdt nadver med dem, forstod de, hvem han var. I dag hører vi så Johannes' version om, hvordan Jesus viser sig for sine disciple ved flere lejligheder efter sin død for at overdrage dem embedet med at forkynde hans evangelium.
Hvad end man nu mener om Jesu opstandelse, som altid har givet anledning til teologiske spekulationer – hvad dagens tekst om den vantro Thomas jo fortæller med al tydelighed - så er der ingen tvivl om, at opstandelsen for evangelisterne har været det helt afgørende grundlag for alt, hvad de skrev og tilsyneladende også for de ældste menigheder, der dannede sig i løbet af det første århundrede.
Og spørgsmålet er så, om den opstandelse, som må være kirkens eksistensgrundlag fra starten – om den stadigvæk har styrken til at være grundlag for menigheden i dag – at være grundlag for dit og mit liv. Lever vi i dag på opstandelsens betingelser, eller lever vi på dødens og tilintetgørelsens betingelser? Har

budskabet om Jesu opstandelse i virkeligheden relevans for moderne, oplyste mennesker, hvis erfaring synes at modsige enhver tale om dødes opstandelse?
Og nu er det, man som kirke eller som kristen – i den bedste hensigt godt kan gå hen og blive lidt påståelig og hævde, at det med Jesu opstandelse, det er altså et givet faktum, og det må vi tro på – og hvis ikke vi kan det – ja, så kan vi heller ikke med rette kalde os kristne. Og så er det, troen bliver et afgørende kriterium. Vær troende og ikke vantro, som Jesus selv siger til den stakkels Thomas, der tillod sig at tvivle på budskabet fra de andre disciple. Så uanset hvor usandsynligt det lyder, så må du altså tro det, og det er vel også derfor, vi stadigvæk afkræver både dåbskandidater og konfirmander et ja til troen på Jesu opstandelse, inden vi døber eller konfirmerer dem.

Jeg er ikke sikker på, det er så heldigt med dette trosforlangende, og derfor har jeg heller aldrig haft det særlig godt med Johannes' fortælling om denne vantro discipel – måske fordi jeg altid har haft en stor sympati med Thomas, som jeg følte blev ydmyget af Johannes – blot fordi han reagerede, som ethvert normalt tænkende menneske ville have reageret i samme situation – stillet overfor en absurd påstand. Jeg tror ikke, at kirken i dag kan bygge sin eksistens på et trosforlangende, der udelukkende gælder mirakuløse og overnaturlige begivenheder – heller ikke når det handler om opstandelsen. Vi er nødt til som kirke i dag at spørge efter mere end mirakler – dvs. spørge efter årsagen til de mirakuløse beskrivelser fra evangelisterne. Hvorfor skrev de, som de skrev? Og det handler altså ikke om at forkaste evangelierne – eller forkaste kirkens grundlag, men det handler om at tyde det sprog, de skriver til os i. Og når jeg tror, det er vigtigt med denne tydning, så er det fordi jeg ved, at mange mennesker i dag har det præcis som Thomas i forhold til mirakelfortællingerne. Vi kan ikke rigtig med dem, og hvis de bliver afgørende for vores åndelige liv – ja, så vil mange mennesker i dag vende sig bort fra kirken og menigheden. Og det er både synd og skam, for jeg er overbevist om, at der er langt mere i budskabet om Jesu opstandelse end et nok så fantastisk mirakel. Jeg tror, der ligger en omvurdering af hele vores eksistensgrundlag gemt i dette underlige budskab. Dette at ingen død i virkeligheden er forgæves – at ingen lidelse er meningsløs.

Det, som evangelisterne vil os – det er at udvide vores tilværelsesforståelse med flere dimensioner – ikke blot i retning af det overnaturlige, men på en måde så vi bliver levende mennesker – og ikke bare døende. Og døende er vi selvfølgelig alle, men særligt jo, når frygten for døden styrer ens liv på en måde, så livets mening bliver et spørgsmål om at overleve for enhver pris – så længe som muligt.

Jesu liv var styret af alt andet end netop frygt for døden – først og fremmest af kærlighed til mennesker. Han måtte – fordi kærligheden tvang ham – sætte livet til i dette fanatiske opgør med samfundets magter og myndigheder – både de religiøse og de politiske – fordi de undertrykte mennesker gennem løgn og bedrag. En politisk undertrykkelse, der var legitimeret af det religiøse præsteskab. Og det var for Jesus stik imod Guds egen mening med mennesket. Derfor lukker han deres tempel, fordi de har gjort Guds hus til en røverkule – derfor taler han denne bramfri sandhed imod de herskende præster og myndigheder – og derfor tager han selvfølgelig konsekvensen i form af den forventelige henrettelse. Men han gør det i en dyb tillid til, at hans død ikke er forgæves – og det er det, døden aldrig er. Det er opstandelsens hemmelighed, der lyser tværs igennem miraklet. Dette at du skal leve, om end du dør. Det er livets virkelige mirakel.

Når vi taler om opstandelse i dag, sker det ofte ud fra et forbrugersynspunkt i retning af, at vi måske kan få mere liv for pengene end det forholdsvis korte og usikre liv, vi kender mellem vugge og grav. Men det handler igen først og fremmest om overlevelse – måske endda i al evighed. Det er ikke, hvad Jesu opstandelse handler om. Den handler først og fremmest om livskvalitet – om at leve på en måde, så døden mister sin meningsløshed – ud fra den tro, som for mig er den virkelige tro: troen på, at der er noget, der er vigtigere end overlevelsen. Der er et liv, der skal leves med tillidsfuld glæde og først og fremmest i kærlighed både til livet og til mennesker – og den kærlighed betyder vel næsten altid et liv i kamp for retfærdighed og sandhed – og så må man tage konsekvensen af denne kamp med et smil vel vidende, at så kan døden aldrig blive forgæves.
Tror du på livet, sådan som Jesus levede det? Det var måske, hvad man burde spørge om ved dåben og ved konfirmationen. Tror du på livet – vil du elske dine medmennesker? I stedet for at spørge, om vi tror på mirakler og overnaturlige tildragelser. Vi misforstår de smukke og vidunderlige mirakelfortællinger, hvis vi læser dem som påstande om en overnaturlig dimension i tilværelsen: at der er mere mellem himmel og jord og hvad ved jeg. Det er der nok, men det er bare ikke overnaturligt. Livet, det lovbundne liv, som vi kender det, er i sig selv et vidunderligt mirakel, hvis vi forstår det, og hvis vi tør leve det efter Guds mening – sådan som Jesus viste os det med sin måde at leve på og med sin måde at gå i døden på.

Evangelisterne skriver det bedste, de har lært, og vi skal tage dem dybt alvorligt, for de er nogle af vores bedste adgange til det, som Paulus kalder livet i Kristus. Men vi må ikke standse op på halvvejen og kun læse deres bogstaver, uden at vi søger efter den ånd, der får dem til at skrive, som de gør. For den er ånd er guddommelig. Det er den samme ånd, der kan få os moderne, oplyste mennesker til at se på vores liv og på vores død på en helt ny måde, hvad dag det skal være – så også vi bliver i stand til at leve, om end vi dør – så også vi tør leve vores menneskeliv – ikke blot i dødens og frygtens skygge, men i lyset af den virkelige opstandelse, den opstandelse, som miraklet famlende forsøger at fortælle om. Det er i lyset af den, jeg som Thomas kan bøje mig for min opstandne frelser og kalde ham min Herre og min Gud.

Også mange andre tegn udførte Jesus for sine tilhængere – tegn, som ikke er nedskrevet i denne bog. Dette er imidlertid skrevet, for at I må hengive jer til det faktum, at Jesus er den salvede konge, Guds søn, og at I - gennem jeres inderlige hengivenhed - må få liv i hans navn.

Senere viste Jesus sig igen for sine tilhængere ved Tiberiassøen. Det foregik på denne måde: Simon Petrus og Thomas (ham, de kaldte tvilling), Nathanael fra Kana i Galilæa, Zebedæussønnerne og to andre tilhængere var samlet. Så siger Simon Petrus:
- Jeg tager ud og fisker.
- Vi kommer med, siger de til ham.
De kom ud og gik ombord i båden, men hele den nat fangede de intet.

Næste morgen stod Jesus pludselig inde på bredden. Hans tilhængere vidste dog ikke, at det var ham.
- Men lille børn, har I ingen mad? siger Jesus så til dem.
- Næh, svarede de ham.
- Kast garnet ud på højre side af båden, så skal I nok finde nogen, sagde han til dem.
Så kastede de det ud, og de var slet ikke i stand til at hale det ind, så mange fisk var der. Så siger den tilhænger, Jesus elskede, til Petrus:
- Det er vores mester!
Da Simon - altså Petrus - hørte, at det var Jesus selv, tog han sit tøj på – han var nemlig nøgen – og kastede sig i søen. Den anden tilhænger ankom i båden – de var jo ikke langt fra land, højst omkring hundrede meter – og de slæbte garnet med fiskene. Da de kom på land, ser de en kulild på jorden med fisk og brød ovenpå.
- Kom med nogle af de fisk, I lige har fanget, sagde Jesus til dem.
Simon Petrus gik så ud og trak garnet på land. Det var fuldt af store fisk – 153 styk – men selv om der var så mange, blev nettet ikke revet i stykker.
- Kom og få noget morgenmad, siger Jesus til dem.
Ingen af hans tilhængere turde spørge ham, hvem han var, selv om de godt vidste, at det var Jesus. Så kommer Jesus, tager brødet og giver dem det – ligesådan med fisken.[31]

Da de havde spist, spørger Jesus Simon Petrus:
- Simon, Johannes' søn, elsker du mig mere end de andre gør?
- Ja, mester, sagde han til ham, du ved, at jeg holder af dig.
- Så vogt mine lam!
Igen, for anden gang, siger han til ham:
- Simon, Johannes' søn, elsker du mig?
- Ja, mester, siger han til ham, du ved, at jeg holder af dig.
- Så vær hyrde for mine får!
For tredje gang siger han til ham:
- Simon, Johannes' søn, holder du af mig?
Nu blev Petrus ked af det, fordi han spurgte for tredje gang: holder du af mig? Så han sagde til ham:
- Mester, du ved alt. Du ved da, at jeg holder af dig.

[31] Dette var altså tredje gang Jesus blev åbenbaret for tilhængerne, efter at han var opstået af døde.

- Så vogt mine får! sagde Jesus til ham. Lad mig fortælle dig en sandhed. Dengang du var yngre, tog du selv dit tøj på og gik hvorhen, du ville, men når du bliver gammel, skal du række hænderne frem, og en anden vil give dig tøj på og føre dig derhen, hvor du ikke vil.[32] Da han havde sagt det, siger han til ham:
- Kom med mig!

Jeg tror, det var den græske filosof Pythagoras, der engang hævdede ideen om sfærernes harmoni. Altså den ide, der påstår, at der er et konstant musikstykke under afspilning i universet – mellem planeterne og stjernerne - men eftersom det er der hele tiden hører vi det ikke – eller rettere vi tror ikke, vi hører det. På samme måde som med den gamle bornholmer, hvis slag og sindige tik-tak er gledet ind i vores bevidsthed, så vi ikke hører den, før den pludselig er gået i stå. Først den dag denne musik ophører, så vil vi høre musikken – men nu som noget, der var – som et minde om musik. Jeg kunne også her inddrage de husmoderlige pligter, som man også ofte først opdager, når de ikke bliver udført, men det vil jeg ikke, for mit anliggende i dag er musikken – det vi kunne kalde livets musik.

"Der stirrer imod os fra døden et blik – det kan kun betvinges ved livets musik", synger Drachmann i serenaden fra Der var engang – jo, for hvor der ikke er musik, hersker døden. Opstandelsen – budskabet om Jesu opstandelse, sådan som evangelisterne og Paulus skildrer den for os – er et stykke af livets musik – på samme måde som utroligt meget andet i vores tilværelse er det, fordi vi dybest set er musiske mennesker, der umiddelbart lytter til og forstår livets musik, når vi hører den. Der er noget hjemligt over det musiske – måske fordi Pythagoras har ret: Vi kommer af musik – er skabt af musik – livet som sådan er måske tumlet ud af en heldig akkord fra en stor kunstners hånd.

Derfor er der også noget hjemligt over opstandelsen, og på en mærkelig måde forekommer det fremmed og uvirkeligt at diskutere dens eksistens – det forekommer så umusikalsk. Som at diskutere kærligheden eller diskutere Guds eksistens. Det virker skingert – og sært utidigt. Som at fornægte noget dyrebart, hjemligt og dybt menneskeligt.

Vi gør det gang på gang – glemmer musikken – glemmer at vi er med i et stykke af livets musik – den musik, som er vores inderste virkelige væsen. Vi bliver sært skingre og falske – falder ud af os selv, og det er synd – synd for os og synd for musikken med alle disse sære krumspring, vi går og gør.

Vores gudstjeneste her i Danmark er om noget en musikalsk gudstjeneste, og sådan kan vi lide den som den symfoni, den forestiller – også for at få dæmpet vores skingre tilbøjeligheder, så vi igen kan lytte efter livets musik uden at blive overdøvet af os selv. Så vi kan blive lydhøre igen og måske tage vores lydhørhed med ud herfra.

Opstandelsen er om noget et stykke livets musik, der naturligvis står lige så lidt til diskussion som solen gør det. Men også han, der opstod, var selv den vidunderligste og stærkeste tone, der pludselig gav sig til kende i menneskehedens store kor som en uendeligt smuk tone fra Himlen selv. Og historien fortæller så om denne tone – denne livets musik, som nogen hørte og forstod som det, den var. Og hvor underligt er det så ikke, at netop de få, som forstod at lytte til livets musik – også var dem, der forrådte og fornægtede og forlod denne klare og dybt vederkvægende tone fra livet selv. Jo, de havde forstået – men de havde ikke forstået alt.

[32] Dette sagde han for at betegne den død, hvormed han skulle ære Gud.

I dagens lille afslutningssats fra Johannesevangeliet konfronteres så den lille skiderik af en fornægter – ham med de store ord, der svigtede så fuldstændigt, da det gjaldt om at redde sit skind – i dag konfronteres han med ham, han fornægtede. Om noget en regnskabets time. Og hvilken slags musik sætter Johannes så i gang ved dette møde, som er afslutningen på hele hans evangelium?

Ja, vi kunne måske forvente domsbasunernes indtog – og måske ville vi gerne selv spille førstebasun - men det bliver i stedet til en stille kærlighedssang, der endnu engang får os til at spidse øren og lytte til den smukke fortælling om det umusikalske og falske, der på sin egen sære måde glider ind og bliver en del af en større guddommelig harmoni. Vi kalder det syndernes forladelse her i kirken – det som ikke er overbærenhed – det som ikke er dommeren på den ene side og den anklagede synder på den anden – men som er at leve med glæde og med alt, hvad vi har i os, som de mennesker, vi nu er.

Ingen kan se frem til syndernes forladelse som sådan et regnskab, der skal gøres op engang – i morgen eller i evigheden – og som så kan munde ud i tilgivelse, for der er ikke noget ved at være en tilgiven synder – det er måske endnu mere undertrykkende og fornedrende end at være fordømt. Nej syndernes forladelse opdager du først bagefter, når du forundret mærker, at du faktisk lever med glæde på trods af alt. Syndernes forladelse er opstandelsen – er livets inderste musik. Og hvilken kæmpe misforståelse er det ikke at gøre musik til regnskab – som at føre noder ind i en kolonnebog. Det var det, Peter opdagede. Fornægteren, der stod til krybende syndserkendelse og dom, men som fik livet igen – og hvilket liv. Måske fordi det tabte og genfundne liv er større end bare liv. Det opstandne liv, som var dødt – men som vendte tilbage fra døden – ja, sådan et liv hæger du måske endnu mere om – påskønner du måske endnu mere end den rene og skære eksistens, som du tror, du har krav på.

Og derfor er vi måske syndere – skingre fornægtere og forrædere af det, vi elsker højest – for at vi bedre kan påskønne livet – for at vi bedre kan lytte og forstå livets fantastiske harmoni, som intet har med regnskab, afkast eller udbytte at gøre – den musik, som ethvert barn umiddelbart forstår – indtil vi bliver belært om noget andet.

Samtalen deroppe ved Genesaret Sø mellem Jesus og Simon Peter kan godt minde lidt om samtalen mellem ægtefællerne ved TV-avisen: Elsker du mig, Simon. Det ved du da! Det er denne farlige kærlighed, der aldrig må rives løs fra handling. Elsker du mig, Simon? Så gør noget! Du kan ikke elske foran fjernsynet – eller… du kan ikke elske passivt. Du kan ikke reducere kærlighed til en følelse eller til en ide. At elske er at leve fuldt og helt med alt, hvad du har i dig! Vogt mine lam – vær hyrde for mine får. Kast dig ud i livet med alt hvad du har i dig – dø, om så det gælder – ligesom mig! Følg mig!

Der var noget, der døde i Peter, dengang han fornægtede livets inderste væsen – og det var forfærdeligt synd for ham – så synd at han måtte gå udenfor og græde, som det hed. I dag oplever Peter så opstandelsen. Jesu opstandelse og ikke mindst sin egen opstandelse – ikke som tilgivelse – Jesus siger ikke et ord om, at han tilgiver ham – og måske skal vi bare holde op med at tilgive og undertrykke hinanden på den søde måde – ikke som tilgivelse men som konstatering af opstandelsen, der jo ifølge sin natur altid kommer på trods af al forventning. Som en ny harmoni, der helt utroligt formår at gøre selv den værste synd og selv den dybeste elendighed til en del af det alt sammen – dette fantastiske liv, hvor det hele går op i en højere harmoni. Hvad var foråret uden vinteren? Hvad var dagen uden natten? Hvad var livet uden synd og død?

At have øre for den harmoni – den livets musik – det er i hvert fald ikke så ringe.

Da Petrus vendte sig om, opdagede han, at den tilhænger, Jesus elskede, fulgte efter dem.[33] Da han nu så ham, siger Petrus til Jesus:
- Mester, hvad med ham der?
- Hvis jeg ønsker, at han skal blive tilbage, lige indtil jeg kommer igen, hvad kommer det så dig ved? siger Jesus til ham, kom du bare med mig![34]

Også mange andre ting gjorde Jesus. Hvis de skulle nedskrives ord for ord, tror jeg ikke, at hele verden ville have plads nok til de bøger, der så skulle skrives.

[33] Det var ham, der havde ligget til bords ved aftensmåltidet, lænet op mod hans bryst, og som sagde: - Mester, hvem er det, der forråder dig?
[34] Derfor spredte det rygte sig blandt brødrene, at denne tilhænger ikke skulle dø. Men Jesus sagde jo ikke til ham, at han ikke skulle dø, men: Hvis jeg ønsker, at han skal blive tilbage, til jeg kommer, hvad kommer det så dig ved? Dette var netop den tilhænger, som vidner om alle disse ting, og som har skrevet dette, og vi ved, at hans vidnesbyrd er sandt.